

Legjobb és leghirveosebb
pipere holgypor : a
La VELOUTINE 6959
Különleges Rizpor
BISMUTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERESZ.
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Palais hajfijító
használatával a megcsúszott haj
eredeti szinét nyeri vissza.
A fejbőr nem festi, a ruhá-
neműn folot nem hagy, többi
előnye, hogy a hajszálakat
erősíti és hogy teljesen ár-
talmatlan. Egy üveg ára 1 frt.
Főraktár Budapest: **Petri**
Otto gyógyszerárban,
I. Ártilla-körút 47. Kap-
lathó: Váci-körút 66. sz.,
Nádor-utca 3. és Király-
utca 36. szám alatti gyög-
szertárakban is. 8045

Dr. Egger-féle
Trilby - crème.
Souverén szer az arczbő tisztítására és
szépség megőzésére. — Teljesen
ártalmatlan, sok évi használat után sem
káros. — 1 tuba ára 50 kr. 3 tuba
vidékre bérmentve, a pénz előleges bekü-
ldése mellett 1 frt 50 kr.
Gyógyszertár a „Nádorhoz“
BUDAPEST
Váci-körút 17. szám.

A női szépség
fenntartására és emelésére a legkifináltabb szer :
Cornelia-arczenőcs
(törvény által védve). 7706
mely az arcznak úde, megelűen tisztá fiatalos színt köl-
csönöz a mit semmi más szerrel elérni nem lehet
Kifinált szer: májfoltok, szeplők, pattanások, pürsénések
(mitesszer), túlvörös arcz és a bőr minden tisztáltsága
ellen, a szápa vagy barna szeplőt, vörös foltot, foltot
Egy kis tégely ára 1 korona. Egy nagy tégely
ára 2 korona. — Ezen köztudott szer kapható:
LESZKOVÁZ MILETA
„KORONA“ című gyógyszerárban
Ó-Verbászon (Bácska), 150.
Postai megrendelésnél finom pouderek, szappanok
és illatszerek hozzácsomagolásra ajánlatnak.
Viszonteladók kerestetnek.
Főraktár Budapest: Török József gyógyszerár, Király-
utca 12. és dr. Egger Leo gyógyszerárban Váci-körút 17.

Több mint
50 év óta sikerrel használtatik!
Az
Eszéki Spitzer Kenőcs
és az
eszéki Salvator szappan
Valódi minőségben csak
mint eddig, ezentul is
VEDJEGY. 8077
Eszéken, felsőváros.
DIENES C. J.-féle
gyógyszertárban
készül és megrendelhető. — Széplőket és máj-
foltokat valamint az összes bőrtisztítátságo-
kat biztosan eltávolít.
1 tégely valódi Spitzer kenőcs ... 35 kr.
1 üveg valódi Spitzer mosdóvíz ... 40 kr.
1 darab valódi Salvator szappan ... 50 kr.
1 tégely kézpaszta ... 60 kr.
1 doboz valódi Lyoni rizpor 3 színben 50 kr. és 1 frt.
Figyelemztetés. Csak akkor valódi, ha a
fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el van-
nak látva és kéretik a t. közönség csakis Diene-
s-féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.
Főraktár Budapest:
TÖRÖK JÓZSEF úrnál
Király-utca 12.

„A világ legjobb sámfája“
FÖLDVÁRY IMRE
térri divat és fehérmű
raktárában. párja
Budapest, IV., Koronaher-
ceg-utca 11. sz. és VIII.,
Kerepesi-út 9. 7707
Férfi ingek, Jäger-árak,
vadász és sport-cizkék más
választékban kaphatók.
Kesttyük és Nyakkendők.

Köhögés és rekedtség ellen
páratlan szere a rendkívül
kellemes ízű és teljesen ár-
talmatlan szerekből, u. m.
hársfávirág, hársfamez és
ezekből készült
Hársfamez-cukorkák
melyeknek doboza 25 kr.

A KRIEGNER-féle
TOKAJI CHINA-VASBOR
vérszegénység, sápkör, étvágytalanság gyógyítására
és gyenge gyermekek erősítésére a leghatásosabb
készítmény. Kifinált sájtátságot az orsz. egészségügyi
tanács is méltatta s ajánlására belügyminiszteri en-
gedéllyel látottat el.
Egy üveg 3 frt, kis üveg 1 frt 60 kr.
Legtökeletesebb arcztisztító és szépítő szer :
Akácia arcz-crème 1 frt.
Akácia szappan 50 kr. 8027
Ezen szerek utánzatok ellen törvényesen védve vannak.
Főraktár: **KRIEGNER GYÖRGY**
Korona-gyógyszertára, Budapest, VIII., Kalvin-tér.
Kaphatók a gyógyszerárakban.

Wachtl és Társa
IV., Régi-posta-utca 4
Egy
Fényképészeti gép
a
legszébb ajándék
Passaportok és
Rámák a legújatosabb árakon.
Arjegyék ingyen és bérmentve.

KÉRJEN
minden gyógyszerárban, drogueriában, illatszerekereke-
desben, fodrászüzletben csak 7739
OSAN
készítményt, ha fogai tisztántartására és konzervá-
lására tart valamit. — Ha szállítója ezen cizkét még
nem tartaná raktáron, ugy azonnal rendeltesse meg vele,
mert általam abban a helyzetben van, hogy önnek
Osant költségmentesen szállítat. Tessék minden más
fogtisztító szert a leghatározottabban visszautasítani, ha
valaki Osan helyett ilyesmit ajánlana. A védjegyre és a
cizmre pontosan ügyelni sziveskedjék.
ANTON J. CZERNY WIEN
XVIII., Carl Ludwigstrasse 6. (saját házában).
Főraktár: **Török József** gyógyszerár Budapest, Király-
utca 12. és a **Nádor-gyógyszertár**, Váci-körút 17.,
Lux Mihály droguia üzlet IV., Múzeum-körút 7. szám.
Árak: Osan szájeszenzia 88 kr, Osan-fogpor 44 kr, Osan-
fogkefe 30 kr. — Orvosilag ajánlatott.

ROFF JÁNOS SÜRITETT MALATA-KIVONATA
legjobban ajánlható **tüdőbetegségek**nél, **torokkatarrusnál**, **ugymint régi**
köhögésnél. Főképp kifinált hatást gyakorol a **gyermekek légzőszerveze-**
tének bajainál. Kellemes ízű fogva szivesen szedik a gyermekek.
Egy üveg ára 1 forint; 5 üveg ára bérmentve 5 frt.
Kapható az összes gyógyszerárakban, droguia-, csemege- és fűszerkereskedésekben
Magyarországi kizárólagos főraktár: **Török József** gyógyszerár Budapest, Király-utca 12.

Zürich világhírű
selyemkelméit
a legújabb, legmodernebb minőségben, fekete, fehér
és a legválogatottabb színes mintákban kaphatja ön
igazi gyári árakon porto és vámmentesen egyenesen
házhoz szállítva. Ezer meg ezer előismerő irat. Min-
ták postafordultával.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállítók
selyemkelmé-gyárak szövetsége Zürich. 7784

Olesó kerítések! Olesó kerítések!
Haidekker Sándor
sodronyszövet-, fonat- és kerítés-gyára 8083
Budapesten, VIII., Üllői-ut 48.
Gyárt és szállít: gép- és kézi-sodronyfonatokat, tús-
kés sodrony, pántuzalt: erdők, vadaskertek, ba-
romi-udvarok, gazdasági telkek, kertek, gyümöl-
csők, szőlők stb. bekerítés-ére olesó árak mellett. Nyar-
aló-, park- és erkélyrácsokat, valamint esinos és erős
kivitelű kapukat és ajtókat vaskezes sodronyfonat és
kovácsolt vasból; ugyintán díszes virággy- és gyep-
kerítéseket és favédő-kosarakat. Továbbá föld- és
kavicsrostákat; magtar-ablakrostélyokat; szikra-
fogókat; gabona-választógerekeket, valamint régi
választógerekek új sodronyköpenyvel való illátását.
Rostaszöveteket és fonatokat szelelőrostákba.
Arjegyzekek és költészetek ingyen.
Jutányos és pontos kiszolgálás!

A női szépség
emelésére, tökéletesítésére és fen-
tására legkifináltabb, teljesen ártalmat-
lan, vegytiszta és szirmentes készit-
mény a 7502
Margit Crème
Rövid idő alatt szüntet szeplőt, máj-
foltot, pattanást, bőrkátt (mitesszer)
és minden más bőrbajt. Kisimítja a
ráncozokat és himlőhelyeket még ko-
ros egyéneknek is úde bájos arczint
kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint.
Margit holgypor 60 kr., 3 színben.
Margit szappan 35 kr. Margit
fogpép (Zahnpaste) 50 kr.
Készítő FÖLDES Gyógyszertára,
Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: **Török József** gyógyszerár, Buda-
pesten, Király-utca 12.

KIRALYI FOTÓGRÁFIA
FOTÓGRÁFIA
MŰINTÉZETE
A LEGJOBB Kézih
GLICHÉT
mindennemű
Híromia Nany Hal
BUDAPEST
Szentkirályi utca 12

14. SZÁM. 1899. BUDAPEST, ÁPRILIS 2. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 félévre — 6
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 egész évre 8 frt
1 félévre — 4
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK 1 egész évre 5.—
1 félévre — 2.50
Külföldi előfizetőkhez a postai-
meghatalozott viteldi is csatolandó.

HÚSVÉT ÜNNEPÉN.

MÉLY MEGHATOTTÁSSÁGGAL, buzgó ájtatossággal és lélekemelő örömmel ünnepli a kereszténység világszerte a Krisztus halálának és föltámadásának évfordulati napjait, a nagyhetet és a húsvétot, mely földünk éjszaki felén oly megkapólag összetalálkozik a tavasz ébredésével, a tenyészlet kizöldülésével és kivirágzásával.
A kereszténység életének közel kétezer évre terjedő folyamán sokféle húsvéti szokás keletkezett és fejlődött ki, melyek részint általánosak, részint helyi természetűek. Általánosok azok, melyek szorosan vett egyházi, vallási szertartásokká emelkedtek. Ezekben úgy szólván csak felekezetek szerint van különbség, a mennyiben például a róm. katolikus és görögkeleti egyház a művészetek eszközeit is fölhasználva teszi a lelkeket még fogékonyabbakká a nagypéntek gyásza és a húsvét öröme iránt; míg a protestáns felekezetek ezeken a napokon is megelégszenek azzal, hogy egyszerűen ének, imádság és egyházi tanítás segélyével éltetik és ápolják a vallásos buzgóságot. Más neműek a helyi szokások, melyek olykor az általánosakkal is kapcsolatosak, rendszeren azonban egy-egy hely, egy-egy vidék, vagy egy-egy nép körére szorítkoznak, s valóságos népszokásokká váltak.
Az általános természetű egyházi szertartások és szokások gyakorlásának legfőbb helye Róma, a még most is «Caput mundi»-nak nevezett «szent világváros», hová a nagyheti ünnepek látására, vagy az azokban való részvételre ezernyi ezer idegen látogató sereglik a földkerekség minden részéről.
A nagyhet és húsvét, az istenember szenvedései és dicső feltámadása ünnepeinek legtöbb erekléje is a római Szent Péter templomban található. Mióta XI. Leo pápa visszavonult a szent hét világhírű szertartásaitól, — a mire, azt mondják, a terjedő hitelenség s a tömeg zajongásától való óvakodás indította, — azóta a nagyheti szertartások sokat veszítettek fényes ünnepélyességükből, bár még évről-évre fölhangzik az ódon Szent Péter templomban Maluzzi ó zamatú, szigorúan klasszikus zenéje.
Kigyúladnak még a Megváltó halála nagy ünnepén Krisztus sirjának lámpái is a teljesen elsötétített templomban, de már a híres Tenebrae a Sixtus-kápolnában nem vonz annyi idegent, mint évekkel ezelőtt, a mikor még maga a katolikus világ feje, Krisztus földi hely-

tartója imádkozott és térdelt ott kíséretével, miközben fölmutatták az egybesereglett hívőknek a templom legrágább nagy erekléjét, Longinus lándzsáját, egy forgácsdarabot a szent keresztből, Veronika verejtékes kendőjét és Szent András fejét, a melyeket a Szent Péter temploma kanonokjain kívül senki sem láthat közvetlen közelből.

Wolff Károly rajza.
NAGYPÉNTÉK EGY BUDAPESTI TEMPLOMBAN.

Mindez ereklyék a kupolát tartó négy hatalmas oszlopban vannak elhelyezve, melyeknek fölkei előtt Szent Longinus, Szent Helena, Szent Veronika és Szent András óriás nagyságú szobrai jelzik az ereklyék helyét. Nagy és érdekes látványossága volt ez előtt a római nagyhétnek a nagyesütörtök is, mikor Allegri «Miserere»-jének a pápai énekar által előadott hatalmas hangjai mellett vitték a pápa vezetésével az oltári szentséget ünnepélyes menetben a Sixtus-kápolna oltárától a Pál-kápolnába. Mire következett a tizenkét apostolt jelképező tizenkét fehér ruhás idegen pap lábának megmosása a pápa által, kiszolgáltatásuk a számukra terített asztalnál s végül a nagyszombati esti vecsernye a Sixtus-kápolnában, miközben Palestrina halhatatlan műve, «Marcellus pápa miséje» ragadta áhitatos hangulatba a világ minden részéből összesereglett zárandokokat.

Mikor aztán felhangzott a «Gloria in excelsis», az összes harangok megkondultak, az Angyalvár ügyüi dörögve szólaltak meg, s az útezak megteltek néppel, mely «Buone pasquo» (boldog húsvétot) kiáltások között oszlott szét.

IX. Pius még a másnap reggel ismételt felmutatták az ereklyéket, rendesen maga mondta el feltűnő szép bariton hangján, melyre, mint a világius lapok állították, nagyon büszke volt. Ő szentelte meg a virágvasárnapi barkákat is, melyeket aztán sajátkezűleg osztott szét a bibornokok, érsekek és püspökök, s a városi magistratus tagjai közt. Csak azután következett a diplomáciai testület s a kiválasztott híveknek egy csekély része, a kiknek a pápai maggiordomo állított ki e czéla jegyeket, s a kiknek, midőn meghajolva közeledtek, a pápa előbb gyűrűjét nyújtotta oda csókra, azután két kézzel fogva tartotta az átnyújtandó palmaágat fejük fölé, hogy idejük legyen a pápai stólán levő keresztet is megcsókolni.

Ma már a nagyheti és húsvéti szertartások sokkal egyszerűbben folynak le Rómában. Az az aggastyán, a ki ma Szent Péter örökében ül, koránál fogva sem képes megbírni azon feladat fáradszt cselekményeit, a melyek évek előtt még a kívánsi turisták s a Rómába özönlött idegenek érdeklődésének főtárgyává tették ez ünnepeken a katolikus világ fejét. De a politikai viszonyok változása is hozzájárult a régi ceremóniák elhalványulásához. Sokkal kevesebben vannak most Rómában a húsvéti ünnepek alatt, mint régebben. De azért a buzgó és vallásához ragaszkodó római ma is kivilágítja mindenfelé a Szűzanya képét vagy szobrát.

JÉZUS SIRJÁNÁL.

— Húsvéti imádság. —

Kisértelek utolsó utadon,
Én Jézusom.
Szívem fuldoklott a «Feszítsd meg»-ekben,
Keresztet súlyát hordozta a lelkem,
Én édes Jézusom!

S bár Getsemánéd tikkát rég tudom
Én Jézusom:
Mégis a bűnnek, úgy tetszék, nagy ára,
Te büntelen voltodnak kínhalála,
Én édes Jézusom!

Csak most, megállván áldott sírodon
Én Jézusom:
Békül ki lelkem bús Nagypéntekeddél:
A «minden» érzem, itt «végeztetted el»,
Én édes Jézusom!

— Óh vigy magaddal ezen az uton,
Én Jézusom.
Hadd verjenek meg gúnynyal, szánalommal,
Csak áldd meg ilyen nagy diadalommal
Eszményimet, én édes Jézusom!!

Szabolcska Mihály.

FELTÁMADÁSKOR.

Minden múlandó itt a földön,
Szünetlen tartó változás;
S lelked bármily magusa törjön,
Mint rém, kísért az elmúlás,
Melynek ha rád fuvall szele:
Hiába birkózol vele.

A végtelen világ ürében
Örök törvényeket találás;
Kettős napok útját a térben
Kimérve elbűvölten állás;
Pár ezredév . . . S volt, nincs a fény . . .
S a mindenségben egyre mén.

Min élsz, e föld sem áll örökké
— A végtelen kis porszeme! —
A változás hullámi között
Sodorja az idő szele! . . .
S aztán . . . ? Hiába keredez!
Örök talány lett végzeted.

Csak egy örök a mindenségben,
Az eszme, mely alkot, terem!
Minek nincs vége földön, égben,
Mí élte a végtelent.
S mit ezredek vetettek el,
Fuvallatán életre kel.

Arasznyi lét körébe zárva
Ez eszme bennünk szendereg;
De szellemünk szárnyát kitárva
Lehelletétől nem remeg . . .!
A Golgotháról nap ragyog
S szó kel: «Örök csak én vagyok!»

S ne bántsa lényem gondolatja
Sovárgó lelked álmaít;
A mindenségnek foglalatja
Remélni, hinni megtanít;
Mi túléli földet és eget,
Ten lényed is: a szeretet!»

Szalay Károly.

MUHI MIHÁLY.

Elbeszélés.

Irta Zempléni Árpád.*

Székes Budapest főváros pénztári hivatalában kézzel-kézzel járt a minap, tavaly ilyenkor, egy postautalvány, melyet Muhi Mihály napszámos küldött Bánhidáról. — Már a czime is oly naiv! esoda, hogy fölverték a póstán.

«A Pest városi hivatalnak tessene átadni ezt a kis uti köcsöget, Buda Pesten.» A szelvényen meg ez volt: «Köszönöm alásan Muhi Mihály napszámos Bánhidán.»

A pénztári tisztke jókat nevettek, nagyokat csodálkoztak a furcsa utalványon, de nem tudtak vele mit csinálni. Muhi Mihály neve nem fordult elő a könyvekben, naplóknak sehol.

— Lehet, hogy valakije van a fővárosnál, azt akarja haza utaztatni, — vélekedett az egyik.

— Akkor küldte volna annak, nem vagyunk mi kézbesítő hivatal! — kiabált egy fásultabb.

— El kell naplójni, — vélekedett a harmadik, — bizonyosan jótékony czéla küldi.

— Nincs-e a fővárosnál Muhi nevű alkalmazott? hátha az tudna valamit mondani.

Elővették a Toldi László tisztviselő kalendáriumát; csakugyan volt egy Mohi Ármin nevű díjnok, meg egy Muhi István nevű iskola- szolga Ó-Budán.

Egyik pénztári tiszt, a ki nagyon szerette a rejtelmes ügyeket, mert izgatják a fantáziáját, magára vállalta a Muhi pénze elintézését. Beírta az öt forintot a naplóba s másnapra főlhívatta a Muhiakat. A díjnok azt vallotta, hogy ő nem Muhi, hanem Mohi, Bánhidán nincs is ilyen nevű rokona, mert tavaly még Moosernek hív-

* Mutatvány Zempléni Árpád «Kis Emberek» című sajtó alatt levő könyvéből.

ták, de hazafiságból, a millénium öröme, megmagyarosította a nevét. — Muhi István iskola- szolgának szintén nincsen rokona Bánhidán, pláne napszámos, mert ő egy ősrégi nemesi család sarja; övék volt a Muhi-pusztas is valaha Borsodban, de elvették tőlük a tatárok. Azért kell neki most harmincz forint havi bért iskolát söpörnie. De jól is tennék a tekintetes urak, ha vagy öt forinttal megszorítanák a fizetését. Most is nagyon ráférne.

A kezelőtiszt elbocsátotta a Muhiakat és átment a főjegyzői hivatalba. Ott előadta az esetet egyik aljegyzőnek, a ki azt tanácsolta: írni kell a Tatai járásbírósnak, hívassa föl Bánhidáról s hallgassa ki Muhi Mihály uramat, mit akar az öt forintjával?

Rövid három hét alatt elkészült a levél, el is ment Tatára. — Itt mindössze félesztendeig hevert, hanem akkor aztán erélyesen hozzá is fogtak elintézéséhez. Elküldték Bánhidára a keményhangú meghívó parancsot a bíróhoz. A bíró a kisbírónak, ez aztán végre odaadta Muhi Mihálynak, a ki nagyon megijedt tőle.

Házalásnak eredt a meghívó czéduával. A hány vén javasasszony és valaha becukva volt törvénytudó öregember van Bánhidán, mindet fölkereste. Ezek kételkedve csóválták a fejüket.

— Hejh! vén gonosz, valami csint tett kigyelmed! Mert csekélységért, csak úgy ebédre, nem hívat ám senkit a szolgabíró.

— Mi az az «elővezetés terhe alatt»? — kérdezte Mihály megszeppenve.

Egy dutyivisselt «törvénytudó», a falu csőze magyarázta meg neki.

— Az «elővezetés» azt teszi, hogy ha nem megy kend a maga jószántából, elfogják s bekisérteik csendőrről. «Tehat alatt» pedig: talpig vasban. — Legjobb lesz, ha kihajózik kend hamarosan Amerikába.

Muhi Mihály erőtetni kezdte az elméjét: mi gonoszat mivelhetett életében? itthon? vagy utazaspró korában Budapesten. De semmi sem jutott eszébe.

— Ártatlan vagyok én, mint a ma született gyermek.

— Hiszi a piezi, Mihály öcsém! Különben, ha tisztességesen szabadulni akar, csak tagadjon kend mindent a szolgabíró úr előtt is. Akármint kérdeznak, mondjon nemet mindenre.

Még a nevét is tagadja el; maga más Muhi Mihály, nem az, a kit keresnek. Az? Az valami vén tolvaj, csavargó, a ki rég kiszökött az országból.

Ekkép fölbiztatva Muhi Mihály teljesen elvesztette a fejét, s menekülésre gondolt. Előbb Amerikába akart utazni, de az sokba kerül. Aztán Budapestre akart jönni, de itt meg sok a rendőr, aztán meg őt itt minden utazaspró ösmeri. Végig sepepte itt három esztendő alatt mind a tiz kerületet, már a hol seperi szoktak.

Bánhidán, érezte, nem maradhat, mert lép- ten-nyomon elérheti a törvény keze.

Egy hetivásáros napon találkozott a piacon a vén csőszszel. Épen ujkrumplint árult. Bizalmát nagyban megnyerte az, mert tudta, hogy a vén csősznek egy talpalatnyi földje sincs, mégis van eladó burgonyája. A mint hogy dinnyéje, kukoricája, gyümölese, szőlője is mindig szokott lenni eladóra. Nagytudományú férfin lehet tehát.

A vén ravasz csősznek épen bojtárra volt szüksége, de a nagy dologidőben, mikor mindenki jó napszámot kereshet, a ki a kezét-lábát bírja, nem tudott bojtárt kapni. Rögtön meghívta hát Muhi Mihályt a csősznek. Igért neki teljes ellátást, lakást egyik csőszkunyhóban, harmincz krajczár napszámot és — titoktartást.

— Öcsém uram! Mindenütt megfoghatják magát a csendőrök, csak az én oltalmam alatt nem. Három kunyhóm van a határban. Ha az egyikben keresik, a másikba küldöm őket. Sose találják meg. Meg aztán, tudja, ha én oda-oda nem szólnék, soha nem fogna tolvajt a csendőrség a bánhidai határban. Én tartom azokat számon. Én látom el a vármegye tömlőczét lakókkal. Ha maga velem tart, békességben élhet tőlük halálig.

Muhi Mihály számot vetett magával. Igaz, hogy a kapálás, aratás, cséplés idején egy forint napszámot is megkereshet, de annak szeptemberre már vége van. Ha pedig elfogják, egy-két hét mulva vége mindennek. Így még a biztos harmincz krajczárókból november végéig többet tehet felre.

Főcsapott hát a csősznek. Se felesége, se gyermeke: ilyennek való a szabad csősz-élet.

Eleinte bajosan ment a csőszség, mert minden tolvajt megfogott. Tulajdon főnökét is nem egyszer. De az ilyesimből nem lett baj, mert a vén csősz mindenkit szabadon eresztett, a kivélt egytetért. Némelyiktől még a lopott holmit se vette el. Hát persze, ő maga nem járhat mindig a piacra.

A teljes ellátás sem volt épen inyére. A kenyérnek a legkérgecsét, a szalonának a legavasát kapta. Bojtárba jó minden.

Az éjjeli-nappali csavargásba, kerülgetésbe sokszor annyira belé szomjazott, hogy oda adott volna egész dinnyeföldeket egy liter vinkóért. Hát még mit nem adott volna egy tilosban ért egész kocsmárosért! De nem akadt.

Az ügykezelésbe se tudott beléjőnni. A vén ravasz csősz néha finom üveges borokat ivott, peesenyemaradékokat szedett elő tarsolyából. Honnan került? azt Muhi teljességgel föl nem foghatta. Ő retgett volna egy-egy szép dinnyét leszakítani, hogy ételért-italért a koresmában becsérélhesse. Egyszer próbálta, akkor is az lett a vége, hogy megette ő maga, a héját meg elásta. Nem mert volna ilyesmivel előállni, hiszen mindenki rögtön tudná, hogy lopta.

Szent Mihály napja felé hidegedni kezdett az idő. Muhi nem volt szűre. Egy reggel szörnyen elgémberedve állított be a vén csősz kunyhójába, adjon neki tiz pengőt, mert itt az őszi vásár, szűrt akar venni. A csizmája is egészen elvasott már, azt is meg kellene fejeltetni.

A vén csősz elkezdett számolgatni: mikor is jött maga Mihály? Hogy is egyeztünk?

Aztán alkudozni kezdett, hogy harmincz krajczárt olyan kezdő embernek, mint Muhi Mihály (az ötven felé járt), nem adhat naponta, mert neki magának sincs anyyija. Talán az ő fizetésének egy harmadával is megelégedhetne. Ő hatvan forintot kap a községtől egész esztendőre. Aztán meg, a ki csősz, nincs is az úgy rá- szorulva a fizetésre, van annak mellekes jövedelme bőven. Neki is van, hát akkor Muhiak mennyi lehet. Övé a legjobb örzés a határban.

Muhi siralmas képét vágott ehhez az új alkúhoz.

— Miért ígért kend harmincz krajczárt, ha tudta, hogy nem adhat? Nem vagyok én tolvaj, hogy ellopjakam, elköttyavetyéljem a másét. Csősznek mi másból lehetne pénze?

— Tolvaj, nem tolvaj? azt én nem tudom. De hogy nem én bujkálom a csendőrök elől, azt tudom. Régen a vármegye tömlőczében penészedne kend, ha én el nem tagadom a csendőrök elől.

Szegény Muhi nagyon megszelidült erre.

— Jó, hát nem bánom, egyezzzünk újra, de adjon mostan tiz forintot, mert megfagyok.

— Most nem fizetek. Én is csak novemberben kapom a pénzemem a község házában, akkor

magának se maradok adása. Addig már csak hét-nyolcz hét. Várjon.

— Látja kend, hogy nem várhatok, megvesz az Isten hidege abban a rossz kunyhóban.

— Nekem mostan nincs pénzem. De ha volna, sem adnék. Ha magát elfogják a csendőrök, vagy megszökik előlük, kereshetem aztán a pénzemem. Ha nem tud várni, elmehet, kapok én bojtárt, a mennyi kell.

Muhi Mihály éhesen, dideregve, elkeseredetten hagyta ott a vén csősz kunyhóját. Látta, hogy rá van szedve csúfosan. De mit csináljon? Följelentse magát? Akkor már inkább folytatja a bujdosást. Sose volt ő még becukva, de nem is lesz, inkább fölakasztja magát.

Harmadnap hajnalban nagy fegyverzörgésre ébredett kis nádkunyhójában. Egy rekedt hang berivalkodott hozzá.

— Muhi Mihály, bujjon csak ki kend. A puszkáját hagyja bent.

Kijött. Két csendőr szögezte rá szuronyos puszkáját. Szétnézett. A vén csősz épen akkor fordult be a kukoricza-földek közé.

— Hát föladott a vén akasztani való. Ez a fizetésem.

— Velünk jön kend a vármegye házára.

Muhi Mihály nem nagyon szabadkozott. Anynyit koplalt és didergett már az arany-szabadságban, hogy szinte megörült a téli ellátás reménységének. Legalább nem kell torzalkodnia azzal a vén tolvaj csőszszel. Jó is néha a vármegye kenyerre. De ha kiszabadul, majd megtánczoltatja azt a vén gonoszt, az eltagadott napszámjairért. Nem engedi el neki. Van még bíró meg fiskális.

A megye házában kemény vattóra fogták Muhi Mihályt. A szolgabíró meg két irnok kezelte.

— Följelentés érkezett kend ellen, hogy már félesztendeje bujdosik a csendőrség elől. Miért bujdosik? Volt kend Budapesten is, mit csinált ott?

— Utcaszepró voltam, kérem alásan. Eleinte zsákoló voltam, meg téglahordó az országház- nál, de elküldtek, mert megfájták a derekam.

— Meddig volt Budapesten?

— Három esztendeig. Tavasszal mult egy éve, hogy visszamentem Bánhidára.

A két irnok föltűrt minden körözést, a mi csak törvénszékektől, rendőrségtől hozzájuk került; kikérdezték, nem ismerte-e Budapesten ezt meg azt a betörő, zsebmetező, vásári tolvaj, hamiskártyás uraságot? de válaszból lehetett látni, hogy még csak híroket sem hallotta.

— Igazán nem ösmerte őket? Mi az isten nyilának bujkált hát akkor egész nyáron? Ki elől bujt? Miért bujt?

— Kérem alásan, csőszbojtár voltam a tavasz óta. A csősz bizony nem ülhet a faluban. Az csak olyan szegény bujdosó.

— De magát följelentették a csendőröknek.

— Bizonyosan az a vén gonosz csősz. Azért, kérem alásan, hogy ne kelljen a napszámjaimat kifizetni.

— Vall, vagy nem? mert becukatom! — indultatoskodott a szolgabíró.

— Én ártatlan vagyok, kérem alásan, de van ám másik Muhi Mihály is, bizonyosan azt keresik. Az nagy akasztani való.

— Mi van a tarisznyájában?

— Minden, csak kenyér nincs. A munkakönyvem, keresztlevelem, meg . . .

Itt elakadt, megijedt.

— Még mi? Mutassa csak.

Kikutatták a tarisznyáját. Ócska újságlapok és levelek közt megtalálták azt az idézést, melytől Muhi a tavasszal annyira megijedt.

A szolgabíró odaadta egyik irnoknak, keresse ki hozzá az iratokat. Mikor végignézte az ügyet,

egész megszelidült hangon folytatta a kérdés-ködezt.

— Maga küldött öt forintot Budapest főváros pénztári hivatalának?

— Én, kérem alásan. Kölesön kaptam a várostól, aztán, milyelt volt, megadtam.

— Ki adta azt magának kölesön?

— A nevére már nem emlékszem. Az orvos úr, meg a biztos úr. Az kísért ki a vasúthoz is.

— Hát magát mégis csak hazasuppolták — szólt az egyik irnok gyanakodva.

— Nem engem. Nem tettem én semmi rosszat. Hanem beteg voltam. Feküdtem a kórházban sokáig.

— Mi baja volt, Muhi?

— Nem tudom. Szűrké meszet szakoltam az építkezésnél, aztán nagyon beteg lettem tőle. A két szememre is majd megvakultam.

— Melyik kórházban feküdt?

— Nem tudom a nevét. Szent Petruszálem áll az udvarán.

A tisztviselő fölkaczagtak ennek az új szentnek a nevére.

— Micsoda szent az?

— Olyan szent, mint a többi. Csak hogy ennek arany petruszálem-levelekből van koszorú a fején.

— Szent János? Szent Rókus?

— Igenis, kérem alásan, a Rókus-kórházban voltam beteg.

— Sokáig, Muhi bácsi? — érdeklődött a szolgabíró nyájasan.

— Kilencz hétig, kérem alásan. Mikor föl- épültem és mondtam az orvos úrnak, hogy szeretnék hazamenni, bement a városhoz és szerzett öt forint utiköltséget. Aztán rám adták a ruhámat, kimosva mind tisztára, a zsebemben volt minden irásom. Az orvos úr hivattott egy biztost, olyant, a milyenek Budapesten az utcán áldogálnak, az kijött velem a vasúthoz, beültetett a kocsiába, kezembé adta a jegyet meg a pénzt, a mi az öt forintból maradt, aztán elbúcsúztunk. Csak azt sajnálom, hogy egy liter borral meg nem kínáltam azt a derék biztost.

— Hát azért küldött maga a fővárosnak öt forintot?

— Igen, kérem alásan. Én kölesön kaptam azt az utiköltséget Pest városától; nem ember az, a ki a tartozását meg nem fizeti. Megküldtem, milyelt volt.

— Nem szokták az ilyet megadni, — szólt az egyik irnok. — Megfizette azt már a vármegye.

— De kérem alásan, én értem ne fizessen a vármegye, míg a karomat birom. Tolvajokért szokott a vármegye fizetni.

— Jól van, Muhi bácsi, — szólt a szolgabíró, — hát majd alá ír nekünk itt egy levelet, hogy az öt forint most már legyen a megyéé, mert az kifizette a kigyelmed adósságát.

— Szívesen, kérem alásan, mert nagyon jól esett nekem akkor az a kis segítség. Nem is nyugszom addig, míg annak a derék biztos úrnak, a ki a vasúthoz kikísért, meg nem szolgálok a szívességét. Bemegyek egyszer Pestre, fölkeresem és megiszszuk az áldomását. El- mehetek aztán, ha aláírom?

— Mehet, Muhi bácsi, mehet. Derék ember maga nagyon. Nem jönne hozzám kocsisnak?

— El én, tekintetes szolgabíró úr, csak azt a vén tolvaj csőszet tessék egy kicsit megfenyíteni, a ki ilyen czudarul beárult.

— Hát azért küldött maga a fővárosnak öt forintot?

— Igen, kérem alásan. Én kölesön kaptam azt az utiköltséget Pest városától; nem ember az, a ki a tartozását meg nem fizeti. Megküldtem, milyelt volt.

— Nem szokták az ilyet megadni, — szólt az egyik irnok. — Megfizette azt már a vármegye.

— De kérem alásan, én értem ne fizessen a vármegye, míg a karomat birom. Tolvajokért szokott a vármegye fizetni.

— Jól van, Muhi bácsi, — szólt a szolgabíró, — hát majd alá ír nekünk itt egy levelet, hogy az öt forint most már legyen a megyéé, mert az kifizette a kigyelmed adósságát.

— Szívesen, kérem alásan, mert nagyon jól esett nekem akkor az a kis segítség. Nem is nyugszom addig, míg annak a derék biztos úrnak, a ki a vasúthoz kikísért, meg nem szolgálok a szívességét. Bemegyek egyszer Pestre, fölkeresem és megiszszuk az áldomását. El- mehetek aztán, ha aláírom?

— Mehet, Muhi bácsi, mehet. Derék ember maga nagyon. Nem jönne hozzám kocsisnak?

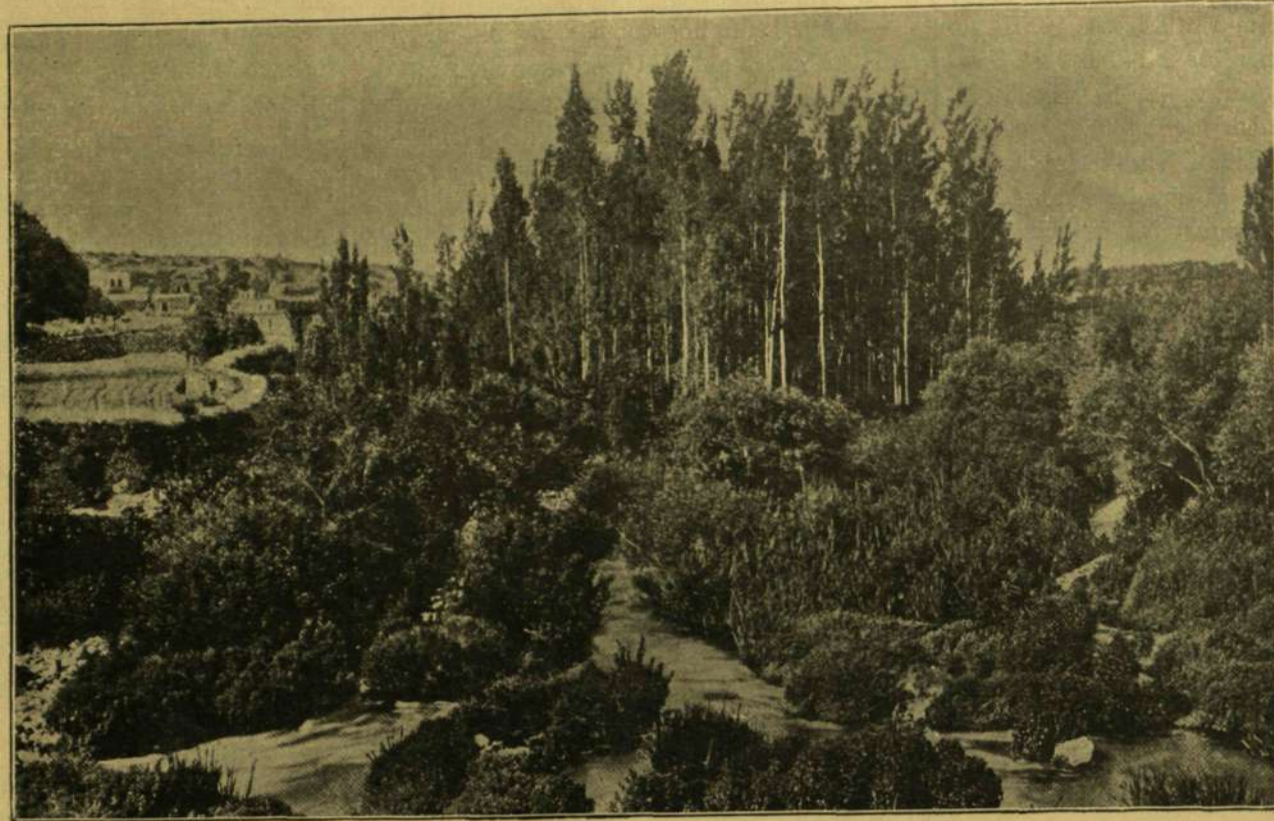
— El én, tekintetes szolgabíró úr, csak azt a vén tolvaj csőszet tessék egy kicsit megfenyíteni, a ki ilyen czudarul beárult.

A SZENT-SÍR ÉS A GOLGOTHA.

Erődi Béla «A Szentföldön» című könyvéből.

Jeruzsálemben első utunk a Szent-sírhoz és a Golgothához vezetett.

Midőn a szent város előtt állottunk, a gyermekkorunkban lelkünkbe vésődött csodás hit

A JORDÁN FORRÁSA.

vallásos kegyelet az ő bűbajos hatalmával ragadta meg egész lényünket és inkább kápráztatnak, mint valóban tartottuk azt, a mi szemünk előtt állott. De a szent város kapuin belépve, csakhamar foszlani látjuk a bűvös ígézetet a leverő, szomorú kép által, mely a város utcáin és terein élénk tárul. Nincs az egész Keleten hely, mely történeténél, vallási hagyományainál fogva zsidó, keresztény és mohammedán előtt egyaránt szentebb, kegyeltebb, tiszteltebb volna, mint Jeruzsálem; nincs a világon összesen annyi szentség, mint a mennyi e városnak egyetlen kővéhez, egyetlen talpatnyi földéhez tapad. Az ember méltán azt hihetné, hogy a zsidóság, kereszténység és iszlám e várost az ő szent helyeivel szinte ereklje-szekerénynek tartja; azt várnók, hogy a hová lépünk, a tisztaság ragyog ránk mindenünnen, hogy arany, elefántcsont borít minden helyet, melyhez a megváltás emlékei fűződnek, mint a hogy egykor az e helyen épült Salamon templomában minden arannyal, bíborral tündökölt.

Oh, be mást kelle itt látnunk! Törmelékre épült roskatag, izléstelen házak, girbe-gurba sötét utcák, melyeken szemét, állathullák, rothadásba menő anyagok hevernek évek óta összehalmozva. A házak ablakaiból az utcákra öntenek ki mindent s a szemét elhordásával senki se törődik. Vannak utcák, melyeknek rondaságain át se tudunk gázolni.

Ilyen karban látjuk a szent-utat, a *Via Dolorosa* is, a melyen a Megváltó, vállán a keresztet cipelve a Golgothára vánszorgott. Itt haladunk most végig mi is.

Az egyes helyek, melyek a szenvedés történetéből emlékeztetnek, meg vannak ugyan örökítve táblákkal; de az undorító szeméttől és a dögvészes levegőtől alig vagyunk képesek ott pár pillanatig elmélni. Aztán az egész út és környékét oly leírhatatlan külső, kétségbeesett, ütött-kopott alakok állják el lépten-nyomon, hogy veszélyesnek is látszik egyedül járni a szűk és sötét zűg-utcákban.

A megbotráncokzás, szegyenkezés és levertség érzetével törünk magunknak utat a Golgotha felé, mely ma a Szent-sírral együtt egy templomba van beépítve.

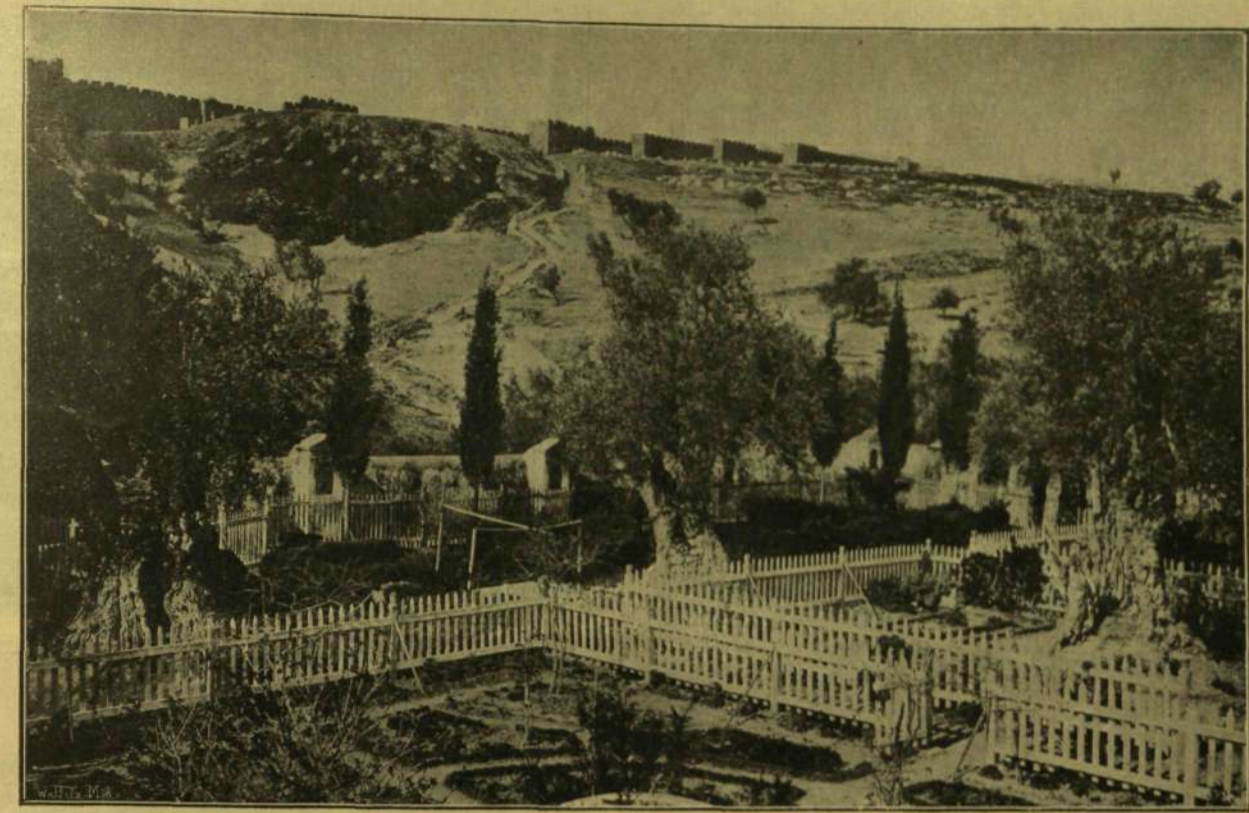
A kinszenvedés hegyének és a Szent-sírnak

fekvéséről újabb időben sokat értekeztek a régészek. Ma mindkettő a város falain belül van; holott a biblia nyomán a város falain kívül keressük. A Szent-sír a Golgothától alig van pár száz lépésnél távolabb. E két körülmény némely régészt arra bírta, hogy a *Golgotha* és a *Szent-sír* valóságát kétségbe vonják, felhozva különösen azt az érvet, hogy a gazdag és előkelő Arimathea József aligha fogott a vesztőhely aljában vágni sírt magának. A dolog igen egyszerű és világos. Jeruzsálemet terjeszkedések, különböző időkben többször új meg új falakkal vették körül. A Hiszka-Nehemia-korbeli fal építése alkalmával, mely Krisztus idejében még fennállott, a Golgotha és a közelében fekvő Szent-sír a város falain kívül volt; de Herodes Agrippának 41—44-ben Kr. u. épült fala már mindkét helyet befoglalta a városba. Ennek a falnak alapján épült Nagy-Szulejmán szultán idejében, a XVI-ik században, a város mostani fala, mely a Golgothát és a Szent-sírt a város belső területébe zárja. Az is bizonyos, hogy Hadrian császár, midőn Jeruzsálemet *Aelia Capitolina* név alatt újra fölépítette, a

A ZSIDÓK SÍRÁNKÓZÁSÁNAK HELYE.

A SZENTFÖLDRŐL. — Erdő Béla hasonló című könyvéből.

A GECEMÁNE KERTJE ÉS AZ OLJAFÁK HEGYE.

zsidó és keresztény hagyományt eltörölendő, a zsidók templomának helyére Jupiter Capitolinus tiszteletére templomot s abba saját magának szobrot emeltetett, a Golgothára pedig, melyen az Üdvözítő meghalt, szobrot emelt Venusnak, a Szent-sír fölé pedig Juppiternek. De a római császárnak ez a ténye és a pogány szentélyek felállítása a helyett, hogy megsemmisítette volna, inkább megőrizte a keresztényekben a szent helyekhez fűződő emlékeket s a hagyományt átvitte a köztudat az utódokra és a későbbi századokra, úgy, hogy Szent Ilona császárnénak, midőn a két szent helyet föl akarta tártani, könnyű volt a dolga; mert csak széthányta Jupiter és Venus templomát, elhordatta az azok alapját fedő sok törmelékét és földet, s előtűnt a Golgotha dombja és a Szent-sír. A föltárt szent helyek fölé aztán templomot építettek s ezután a régi keresztények hagyományai látható szentélyekhez fűződött. Azokra az észrevételekre pedig, hogy Arimathea József sírja nem lehetett a Golgotha közelében, megfelelhetünk Szent János Evangeliumából vett idézettel, hol épen ezt találjuk megerősítve. Vala

pedig azon helyen, hol ő felfeszítettett, egy kert és a kertben egy új sírbolt, melybe még senki sem tétetett vala. Azért a zsidók készület-napja miatt, mivelhogy a sír közel vala, oda tevék Jézust. (Szt. János 19. r. 41. 42. v.) A szent helyek fekvése tehát kétségen felül állónak van bizonyítva.

A *Via Dolorosa* (Kinszenvedések-útján) mentem a Szent-sír templomához. Ez az út a Szent-István-kapu közelében kezdődik s egy kilométernyi hosszú egész a Szent-sír-templomáig. Az úteza Tárík Báb-Szitti-Marjam (Mária Asszony-kapujának útja) nevet visel.

A *Via Dolorosa* első állomása a török katonai laktanyában levő kis kápolnában van. E helyen állott a *praetorium*, melyben Pilátus lakott. A nép vénei, a főpapok és törvényszolgák Kaifás főpap házából pénteken hajnalban ide hurcozták Jézust a római praetor házába. A praetorium egy része volt Antonia várának, melyet Herodes építtetett a régi Barisz-vára helyén. A praetorium helyén épült török laktanyától nem messzire, az úteza tulsó oldalán van az *Ostorozás-kápolnája*, az a hely, hol az

Üdvözítőt megostorozták. Ez a kápolna egy török pasa nagylelkűségéből most a szent-ferenczrendi szerzetesek tulajdona. A második állomás a palota kapuja előtti lépcsőnél van, hol Jézus vállaira tették a keresztet. Pár lépésnyire innen egy íves fal emelkedik az út fölé, melyet *Ecce Homo*-ívének neveznek, mivel e helyről, e szavakkal: „Feszítsd meg, feszítsd meg őt! Az ő vére mi rajtunk s a mi fiainkon!” (Szt. Máté 27. r. 23. 24. v.) Ugyanaz a nép, mely Jézust Virágvasárnapján hozsannával, palmaágakkal fogadta és kísérte be a városba, pár nap múlva már, ellene felingereltetvén, halálát kívánja az ártatlannak. A *Via Dolorosa* még egy darabon előre haladva, ahhoz a helyhez érünk, hol a Damaskus-kaputól jövő úteza az előbbi átmetszi. Az osztrák-magyar zarándokházzal átellenben van a harmadik állomás, hol az Üdvözítő a kereszt sulya alatt összerogyott. Innen nem messzire van *Lázár háza*, hol a Megváltó édes anyjával találkozott; ez a negyedik állomás.

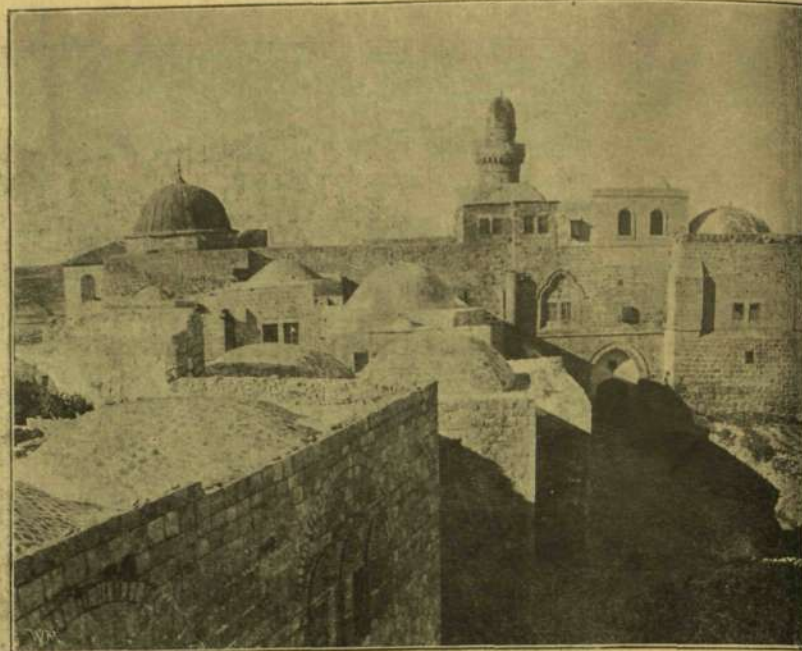

JERUZSÁLEM AZ OLJAFÁK HEGYÉRŐL NÉZVE.

A SZENTFÖLDRŐL. — Erdő Béla hasonló című könyvéből.

AZ OSZTRÁK-MAGYAR ZÁRÁNDOKHÁZ.

A COENACULUM, (AZ UTOLSÓ-VACSORA HELYE.)

A SZENTFÖLDRŐL. — Erdő Béla hasonló című könyvéből.

Az ötödik a *Gazdag ember háza* előtt van, hol az Üdvözítő másodszor roskadt össze a keresztel és Cirenai Simon segített neki azt cipelni. Az út innen kezdve emelkedik s *Veronika háza* előtt a hatodik állomás. Jézus itt törülte le arczáról a verejtéket azzal a kendővel, melyet Veronika asszony nyújtott neki s melyen arczának képe megmaradt. Egy darab út után, mi alatt áthaladunk a bazároknak, mutatják azt a helyet, hol az *Illet-kapu* (Porta Judicaria) állott. Ezen át lépett ki Jézus a városból, hogy a Golgotha felé vegye útját. Itt van a hetedik állomás. A nyolcadik állomás, hol Krisztus az öt siratva kísérelt asszonyokhoz így szólott: „Jeruzsálem leányai! Ne sirassatok engem, hanem sirassátok magatokat és fiaitokat” (Szt Lukács 23. r. 28. v.), egy görög kolostor előtt van megjelölve. Itt végződik a Via Dolorosa. A koptok kolostora előtt van a kilencedik állomás, hol Jézus újra összerogyott a kereszt alatt. A többi állomások a Szent-sírtemplóban vannak. A tizedik állomás a Szent-sírttemplóban azon a helyen van, hol ruháitól megfosztották; a tizenegyedik, a hol keresztre feszítették, a tizenkettedik, a hol keresztre felállították, a tizenharmadik, hol a keresztről levették, a tizennegyedik maga a Szent-sír.

A Szent-sír és Golgotha-temploma kívülről legkevésbé sem felel meg annak a képzetnek, melyet róla magunknak alkotni szeretünk. Be van építve minden oldalról apró, szegényes, roskatag házakkal.

A templom külseje, bár teljesen el van hanyagolva, szép részekkel bír. Két ajtaja közül a jobb-alsó oldali be van falazva. A templom belseje nem határozott terv szerint készült; építésénél az a szempont volt uralkodó, hogy a megváltás által megszentelt helyek egy épületbe foglaltassanak.

A mint a főkapun belépünk, az előcsarnokban balra a török katonák főrségével találkozunk. Ott kaporognak nagyle és illatos mokka mellett. Szuronyos puskával állanak őrt a Golgothán, a Szent-sírkápolnája előtt és minden nevezetesebb ponton, hol a néptömeg nagyobb szokott lenni, s hol a keresztény papok összetűzése gyakoribbak. Ők tartják fenn a keresztények szent helyeinek méltóságát, ők parancsolnak tisztelést és becsületet a helyek iránt. A túlbuzgóság, összeférhetlenség és a fanatizmus, mely az egyes felekezetek között e helyen sokkal élesebben mutatkozik az Isten szolgái között, nem ritkán olyan jeleneteket idéz elő, melyek ha másutt kárhozatosak, itt, a béke és szeretet apostolának kinszenvedése helyén és sírján, igazi szentségtörések. Ha a török katonák nem volnának, a fanatikus keresztény papok között állandó volna a perpatvar, folytonos a vérengzés. E katonák bámulatos komolysággal, hidegvérrel és keleti közönyvel nézik a szemük előtt végbenő ajátoskodást, körmeneteket, sűrű csoportok tolongását a szent helyek körül, soha se hibázza el a rendreutasító közelbélés kellő pillanatát. A Szent-sírnak kulesait évszázadok óta egy mohammedán család őrzi.

SZENTFÖLDI KÉPEINKHEZ.

Jeruzsálem négy egymás melletti alacsony hegyen: a *Sion*, *Móriah*, *Akra* és *Bezetha* nevű halmokon és ezek völgyeiben fekszik. A várost, melyet gyakran Sionnak is neveztek és neveznek, egy 7 kilométer kerületű s 12 méternyi magas kőfal veszi körül 34 toronnyal. E falakon nyolcz kapu nyílik, melyek közül azonban egy, az *Arany-kapu*, be van falazva; befalazták a mohammedánok, mert legendájuk azt tartotta, hogy ezen fog benyomulni a hódító, a ki a várost tőlük elfoglalja. Ezt a kaput régente minden évben csak egyszer, virágvasárnapján nyitották ki, mert a vallási hagyomány azt tartotta, hogy az Idvezítő ezen vonult be annak idején a városba.

Másik nevezetes kapu a *Damaskusi kapu*, mely a város északnyugati oldalán nyílik. Ezt az arabok annyi oszloppal és toronnyal ékesítették, hogy e miatt *Oszlop-kapunak* is nevezik. E kapun belül s tőle néhány lépésnyire áll az *osztrák-magyar zarándokház* egy meredek lejtőn. Az olaszos izlésű, egy emeletes épület újabb keletkezésű; egy rektor igazgatása alatt áll, ki társaival együtt vendégszeretőleg fogadja a tőlünk oda menő zarándokokat.

A Sion hegyi őrmény kolostortól, mely a hagyomány szerint Kaifas egykori háza helyén áll, csekély távra egy bástyaszerű, kupolákkal megrakott, ódon épületmög áll, mely voltaképpen török dervis-templom s hitők szerint Dávid király sírja fölött emelkedik. Innen *Nebi Dávid* a neve. Ezen a helyen volt valaha az a ház, melyben Krisztus az utolsó vacsorát tartotta. Ma is úgy mutogatnak a török szerzetesek az emeleten egy nagy üres termet, mint az utolsó vacsora helyét. A latinosan *Coenaculum*-nak nevezett terem kisebb, kéthajú templomhoz hasonlít.

A Móriah-hegyen, Salamon egykori temploma helyén van a Haram es-Serif-tér s azon a Kubbet esz-Szakhra (Szikla-egyház) nevű híres török templom, egy hatalmas nyolczszögű épület, melynek közepén 30 méter magas és 20 méter átmérőjű kupola emelkedik. A bizanci stílus épületből négy ajtó nyílik a világ négy tája felé. Fő nevezetessége e templomnak a *Szent-szikla* (esz-Szakhra), egy 17 méter hosszú és 13 méter széles sziklatömb, mely a kupola kellő közepén selyem sátor alatt mint egy 2 méter magasra van fölemelve a templom padlózata fölött. Erről a kőtömből, melynek közepén egy öblös, kerek nyílás fut végig, sok csodás dolgot tartott fenn a zsidók és a mohammedánok vallási hagyományai. A zsidók hite szerint ezen a kővön áldozott Abraham és Melchizedek; ezen akarta Abraham fiát, Izsákot, az Úrnak föláldozni; ezen, mint a világ úgy vélt közepén, volt elhelyezve, majd elrejtve a frigysekre, melyre a „Sem”. Istennek kimondhatatlan neve volt felírva; a frigysekre aztán Jézus találta meg s annak bűvös erejével végezte aztán csodás gyógyításait. Még több legendát fűznek hozzá a mohammedánok. Ő szerintők a sziklatömb a levegőben szabadon

lebeg (bár az ellenkezőről akarki meggyőződhetik); az alatta levő üreg a lelkek kútja, hol a meghaltak lelkei hetenként kétszer összegyűlnek és imádkoznak; az utolsó itélet napján ott fognak a halottak föltámadását hirdető kürtök megszólalni, mikor Isten trónja a sziklán lesz elhelyezve. Mohammed próféta szerint az itt mondott imádság minden másnál ezerszer többet ér. Ő maga is ott imádkozott s onnan ment föl a mennybe Borák nevű csodás lován, és akkor ütötte a kőtömb közepén ma is meglevő kerek nyílást. A szikla maga is az égbe akart vele fölrepülni, de Gábor arkangyal erővel lefogta; még ma is látszanak rajta az angyal kemény ujjainak a nyomai. A templommal kapcsolatos kolostorban őrzik Mohammed szakállát, zászlaját és Borák lovának a nyergét, de azokat hitetlenek nem mutatják meg.

A Haram es-Serif-tértől lefelé, az Arany-kapu irányában van a *Zsidók siránkozó helye* (Kautal ma'arbe), egy óriás nagyságú s rendkívül szépen faragott kővekből rakott régi (valószínűleg Salamon király korából való) falmaradvány, mely 48 méter hosszú és 18 méter magas. A zsidók már a középkor óta járnak e falhoz, hogy tövében Jeruzsálem és a szent templom elpusztulása miatti fájdalmukat nagy siránkozással öntsék ki. A siránkozók pénteki napon szoktak a fal alá sereglenni. Férfiak, nők külön-külön csoportokba sorakoznak; ráborulnak a falra, melynek elérhető köveit homlokukkal dörzsölik és csókjaikkal halmozzák el, miközben szívzsongató jajveszékkel és sirással karban hangoztatják panaszukat, fájdalmukat egy előimádkozó vezetés alatt.

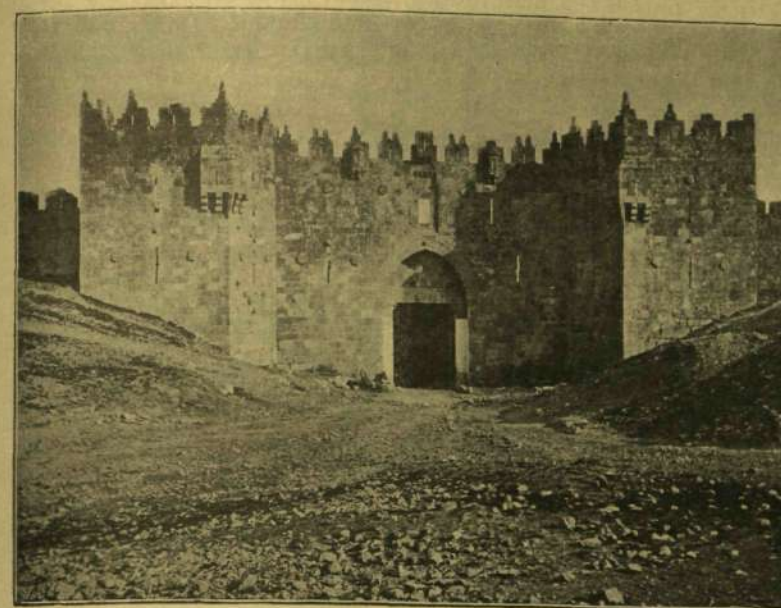
Mindezeket képekben is bemutatjuk, melyeket a *Jordán forrásai*-nak képeivel egészítünk ki. Ez a híres szent folyó Jeruzsálemtől északra s jó messze Szíriában, a Nagy-Hermon-hegy déli és nyugati aljában ered három forrásból. A Jordán forrásvidékeit rengeteg erdőség borítja, mely a közeli Libanon és Antilibanon erdőségeivel olvad össze. A források bazalt sziklás mellékeinek tisztasain oleander, vadrózsa, vadszőlő, fűz és ezernyi virág tenyészik, melyek rendkívül szép természeti képpé olvadnak.

Képeinket Erdő Béla „Szentföldön” című érdekes munkájából kölcsönöztük, mely Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) kiadásában jelent meg díszes kiállítással.

AZ AMERIKAI SZÍNPADOK.

New-York, 1899 márczius.

Ennek a szeszélyes légkörű, buja földnek talajából másképp verődnek fel a szenvedélyek, születnek meg a gondolatok, mint az oceán túljártján, a vénülő Európában. Gyerek-ország ez, mely még nem nőtte ki magát; társadalmának még csak váz-alakja van készen, mely azonban, ha kitöltődik, megtelik, óriássá nő, túlszárnyalja Európát. Most még a tengeren túlról táplálkozik, onnét látja el magát nagy részben, a mire szüksége van, — emberanyag-gal és művészettel.

A DAMASKUSI KAPU.

A SZENTFÖLDRŐL. — Erdő Béla hasonló című könyvéből.

A SZENT SZIKLA.

De néha már önállóan is próbál életre kelni a művészet terén, mikor azonban elfogy lélekzete, visszafut az európai mesterekhez és megint csak belőlük táplálkozik.

Az egész társadalom lüktetése rávall a gyermekévek, melyben a sok összekuszált szenvedély lázasan siet megoldást keresni, de még nem mer saját talpára állni, hanem utánozza és átülteti az öregebb földrészek rekeit.

Hogy van műveltség a yankee-földön, az vitakozás tárgyát nem képezheti. De hogy a ragyogó paloták között mily csekély mélységre tud az leszürodni, szinte csodálatos. Mert az a műveltség, mely Amerika földjén tényleg létezik, csak hártavastagságra takarja be társadalmukat, melyben behatolni még nem tudott; csak gyöngye felület még, mely alatt — a szép iránt érzéketlen — hatalmas társadalom él.

Ez a jelenlegi amerikai társadalom állapota; a mit legjobban igazol az, hogy a magasabb művészet nem igen tud állandó tanyát ütni s csak ideig-óráig képes az újdonság ingerével hatni. Maguk a komolyan gondolkozó irodalmi emberek is jól tudják, hogy minő kezdetleges közönséggel állnak szemben, midőn valami finomabb művészet megértésére törekcsznek.

De vegyünk próbának egy lélektani háttérrel ellátott művészetet, minő hatást képes ez kelteni az új világrész területén. Az adatok azt mutatják, hogy midőn Európa ünnepeit művésznők közül akár Duse, akár Sarah Bernhardt rándul át egy-egy művészi körútra, a színházak bevételai megháromszorozódnak a vendégszereplés ideje alatt. Érdekes tünet ez, kétszeresen is; először, mert olybá tűnik fel az ember előtt, mintha azoknak a hatalmas művészi egyéniségeknek tehetsége volna a csabéro, mely a yankee-föld lakóit a színházba csalja; az a cynikus nyíltság azonban, melylyel a becsületes yankee bevallja, hogy ő csupán azért hallgatja meg Duse-t, mert Európában ünneplik és mert ma összes jó ismerősei megjelennek az előadáson, világosan igazolja azt, hogy ők „Duse”-t nevéért és nem művészetéért nézik és bámulják; csak azért mennek a színházba, hogy az est végén azzal a boldog tudattal hajthassák pihenőre fejüket, hogy részesültek abban a szerencsében és megláthatták az európai színpadok ünnepeit művésznőjét.

Érdekes az is, hogy a „Duse”-idő alatt a többi színházak is megtelnek s úgy látszik, ez a nagy név egy kevéssé képes igaztani ezt a társadalmat és erejével színházba hajtani a publikumot. Mikor azonban a „művésznő” eltávozik, a közönség megkönnyebbülve pihenőre tér, mint a ki munkáját leröta és most... „jó éjt művészet...” a színház-publikum egy csapásra esodamódon lepad.

De hisz ez természetes! A színpadnak is megvan a maga iskolája, melyet úgy a színészeknek, mint a közönségnek át kell tanulni. Ezek a jó yankeek azonban megelégedtek erről s miután az ő „money maker” (pénzkereső) pályájukon a mozgóerő tisztán a pénz, így azt hitték, ha vásárolnak deszka-dobogó, függönyrojtokat, festett falakat s azt körül ülnek, akkor

meglesz a színház, mert hisz erre a deszkalkotmányra, csak fel kell lépni egy-két vállalkozó férfinak meg „high kicking” (jucker) nőnek s azok azon a deszkafelületen egy csapásra művészekké vedlenek. Hogy egy hasonlattal éljek, a yankeek színpada olyan forma, mint a milyen a parlamentek között a bécsi reichsrath. Ott is megvan minden, a mi egy parlament felszereléséhez szükséges; nagy terem, kupola, festmény, elnöki szék, villamcsengő; de hiányzik a parlamenti iskola, mely nélkül, mint az Bécsben is bizonyult, rendszeres parlamenti előadást tartani nem lehet.

A yankeek is így jártak, mikor összegyűltek a cizfra színű pagodában, melyet ők a színészet számára emeltek. A színpadon alakok jelentek meg, beszéltek, mozogtak, de minden vér vagy igazi mozgóerő nélkül. A darabok meg olyanok voltak, mintha nem volnának megírva, hanem a színészek ott szönek az egészet a közönség előtt, csak arra az egy estére; másnapra aztán nem marad semmi a darabból, mintha elröpült volna az egész, az utolsó betűig.

De vegyük sorra a színpadot, a színészeket meg a közönséget, hogy aztán ilyen bevezető előszó után a darabok velejébe tekinthessünk.

A legtöbb színház belseje tropikus bizarrsággal díszített terem, melyben csak néhány páholyszék van kiszakítva a körbefutó ülésékből. A legényesebb a színpad alá rejtett s csak félig látható zenekar, mely mint egy tücsök-vár van besüppedtve a deszka-dobogó alá. A zenekar együtt működése a színpaddal, — különösen drámáknál — igazolja állításomat, hogy ez lényegesebb, mint az a sok pazar költséggel kiállított díszlet, mely a színpad körvonalait mindig túlságos fényvel tölti be. Ilyen környezetben mozognak a színészek, kik jól ismerve közönségük izlését, állandóan a külsőségekre fektetik a fősúlyt. Egy divatos esti öltöny nagyobb sikert arat, mint a „legszelemesebb” párbeszéd, mely bár néha nem minden „esprit” nélkül való, — csak fél sikert arathat. De ha a színpadon egy papír-hajó átúszik, vagy a hold nagy erőlködés után felkúszik a vászon-égre, ez elég biztosíték arra, hogy a közönség figyelmétlekösse s a darab sikerét biztosítsa.

Nem mondom azért, hogy a külsőségek hatása az egyedül uralkodó, de ezek annak a félig éret publikumnak — hogy úgy mondjam — csemegeképen, csalogatószerül vannak feltárlva. Egy ideig abban találtam gyönyörűséget, hogy csak oly darabokat néztem meg, melyeket már ismertem s aztán az előadás alatt, nem a színpadra, hanem a közönségre figyeltem. Különös élvezetet nyújtott, akár egy klasszikus művet, akár Cyranó esteje volt az. A „Rágalom iskolája”, azzal a precíz szerkezettel, nem ért annyit, mint egy pezsgős palack durranása. Cyranó bábjos monológja pedig, nem is számítva szikrázó ríposztjait, nem tudták legyőzni azt a sikert, melyet a nagyhású szakács lassú csoszogásával aratott. Végre jött egy drámai mozzanat, melyet megértettek: Cyranóban a második felvonás végén, mikor a hős egy biztos mozdulattal nyakon legyint egy százás fickót,

Ezt a csattanást, melyre a függöny legördült, ezt a hangot, ezt megértették; lelkesült taps tört ki s itt is, ott is felhangzott a közönség sorából: „bámulatos darab” (wonderful play). Mikor pedig Cyranó meghalt, újra csend volt, néma csend. Cyranónak vége volt, a publikum hazament s ezzel „jó éjt” Cyranó.

Nem kell azt hinni, hogy Cyranónak nincs állandó közönsége s hogy nem szívesen mennek Cyranót nézni, jóllehet már fél éve, hogy napról-napra színter kerül. Cyranónak folyvást nagy a publikuma, mert Cyranót nézni most divat. Vagyis ezt a középkori levegőjű drámát ők csak olybá veszik, mintha egy új divatszertű darab megjelenése volna; egy új Trilby, mely különös hangulatával képes bebarangolni a földkereket és mindenütt, a hol megérkezik, feligaztani a publikumot, hogy egy pillanatra ráfordítsák figyelmüket. Tehát, hogy úgy mondjam Cyranó megjelenése Amerikában nem más, mint egy új, különös illatszer, mely Rostand nevével van láttamozva.

Ha kérlelhetetlen kritikát akar valaki gyakorolni a yankee-föld színpadai fölött, azt pár szóban is kifejezheti, ha csak annyit mond: „Ibsen bukása Amerika földjén bizonyos.” Ez rettenetesen hangzik; szomorú, lesújtó ítéletként; de ha tekintetbe vesszük a szeszélyes éghajlatot, melynek hőfoka képes egy nap alatt 60° F (az amerikaiak is angol mintára csak Fahrenheit-hőmérőt használnak) változni és így az idegeket feszült állapotban tartva, izgatni; megdondolva még azt, hogy ők a drámai írások és a színmű megértésének csak kezdetén vannak: talán enyhíteni fogják, a hirtelen kimondott ítéletet. Egy lépéssel még tovább megyek, hogy kissé megvédjem a yankeeket az erős bíráltól.

Legvégül ugyanis tekintetbe veszem reális életüket. Egész nap a legprózaibb élet, — az üzlet-élet az, — mely agyvelejükét izgatja s ha így kimerül az agy azon része, miként lesz képes ugyanazon agyideg a reális életből vett, megrázó drámát élvezni, méltányolni. Európában több még a romantika az életben; ott élvezik Ibsent; de itt Amerikában más kell, valami, a mi édes fűszerként egy kis romantikát kever a sivár üzleti életbe. (Ez magyarázza legjobban Jókai sikerét Amerikában.)

Ha az amerikai jelen viszonyai között Ibsent vagy Sudernant akarná megérteni, úgy járna, mint a ki a magasabb bölcsészetbe szeretne betekintést nyerni s azért annak tanulását Nitsche könyvével kezdené meg. Bizony az illető megszöknék a „philosophiától” csak úgy, mint a hogy az a jölelkű yankee elmenekül a ködös levegőjű drámák hatásától.

Azon darabok, melyek a honi természetből kerülnek ki, két csoportba sorozhatók: olyanokra, melyeket regény után írtak át színpadra, vagy melyek egyenesen a színpad számára készültek.

A jobbik, — már szövegük komolyságánál fogva — a regényből készültek a „Little Minister” és az angol regényből eredt „The Christian”.

Ezek a legünnepeltebbek, mert hisz ezeket a közönség már könyvalakban ismeri és így könyvben tudja követni a dráma fejlődését a deszkákon. Érdekes, hogy mily előszeretettel van az így regény után megelevenített történetek iránt, melyek azonban legtöbbször inkább csak képek, mint lüktető drámák.

De az a gondolata a jingóknak, hogy minden felkapott regényt átgyurjanak szindarabba, arra emlékeztet engem, mintha ők most volnának a drámaírás terén abban a korszakban, melyben a szobrászat volt akkor, midőn még úgy vésték ki kőből a szobrokat, hogy a háttér megmaradt; azt elszakítani a szobortól még a kezdő művészek nem merték. Ezeknél az amerikai drámaíróknál is, ebben a kezdetleges iskolában, a háttér még ott szerepel, a regény könyvalakjában, az még bizonyos fedezetet nyújt, ezeknek a «jámi tanuló» drámáknak.

a szinpadra, a zene figyelmezteti a közönséget; ha végjelent következik, az éledező muzsika-hangok elárulják azt. Általában az összes daraboknál a zene a «deus ex machina», mely a történetet előre viszi, bonyolítja és a végső tussban megadja a megoldást. Vagy hogy más-kép fejezzük ki a zenekarnak ezt a hatását, mondjuk úgy, hogy kiszinezi a darabot, — illusztrálja.

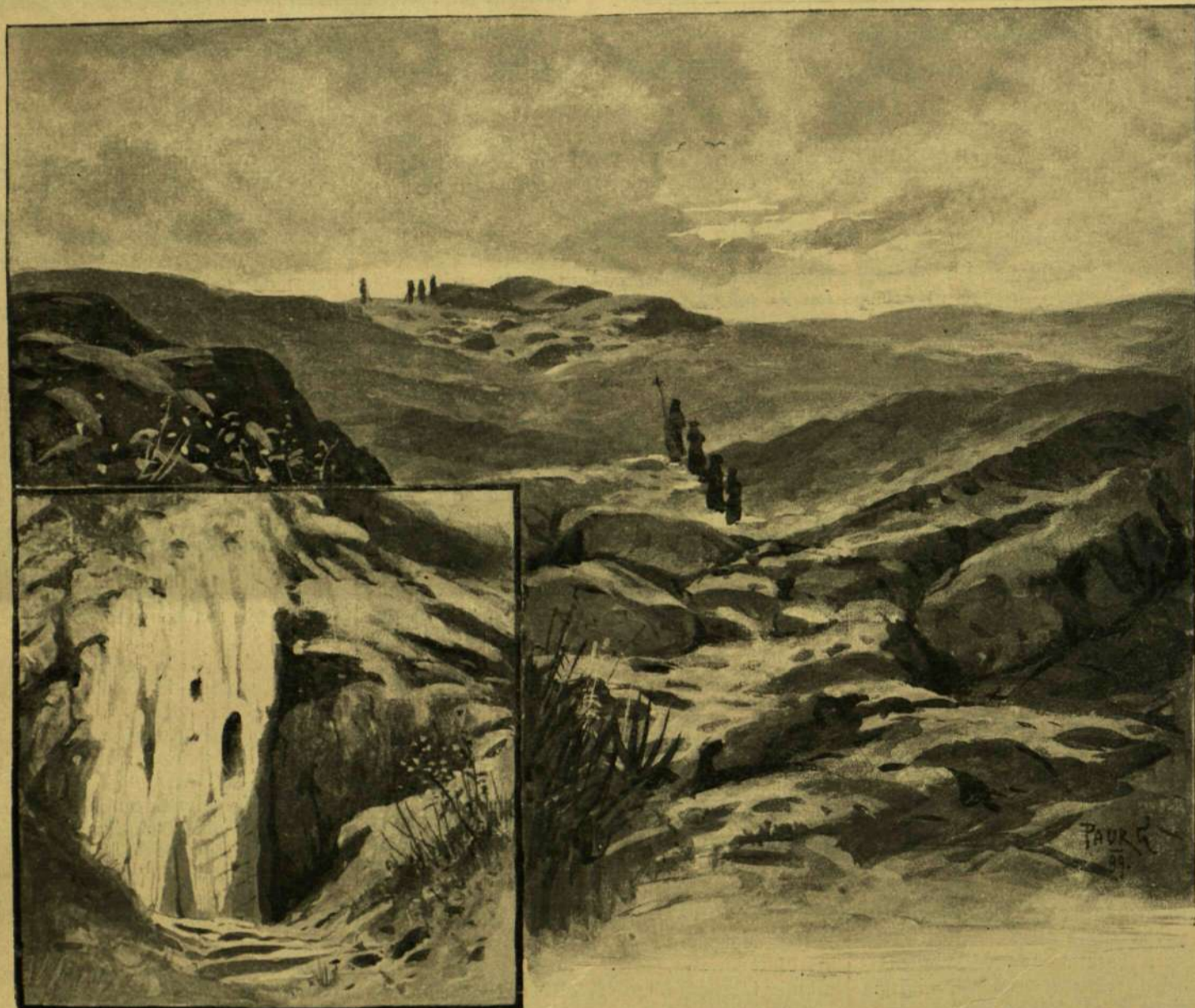
A «Tavaszi csirke» kezdetén vagyunk. A lehetetlenül naiv mesészövés a sakkáblán használt lógrásokban halad előre. Kettőn szeretik egymást, levélben tudatják a találkozót, de a levél elvész a kertben, s a tavaszi csirke lenyeli... és így tovább. Látni való, hogy a darab leg-mélyebb pontja a «Spring chicken» gyomra, hová a megoldásra váró levél lecsúszott.

A darab mellékalakjai még jobban éreztetik velünk a tropikus levegőt, mely a darab mese-

pes beváltani Jennynek ő belé helyezett bizalmát. Asztalt, széket ragad és feszülő izmaival bámulatos erőmutatványokat végez. Két széket rak egymás fölé, azokat fogára téve ugrik fel az asztal tetejére. A közönség tapsol, az após meg van elégedve, leányát áldásával együtt az ifjú-nak adja, mialatt pisztolyai öblös torkából zúrkorkákat lödöz a közönség felé.

Az öröm, hogy a dráma ily szerencsés megoldást ért, az egész családban felelőssé a művészeszenvedélyt, kiki butort ragad, a légugrások egymást érik, a zene rekedten fújja a riadó tust... Azonban Grönland felől hideg csap elé; fiatal hősnök egy bakugrásnál egyensúlyt veszítve élettelenül földre zuhan s most az após bőségpisztolya kihull kezéből, a butorok elesen-desülnek; szegény Jenny pedig szívzakadva zokogja: «A tavaszi csirke», «A tavaszi csirke». Újból zenehangok s a függöny legrövidül...

AZ EL HEYDHIMIYEH TETŐ.

KRISZTUS ÁLLÍTÓLAGOS SÍRJA.

A GOLGOTHA ÁLLÍTÓLAGOS HELYE.

Paar Géza rajza.

Utoljára hagytam az eredeti és önállóan szinpadra szánt műveket, melyek sem importáltak, sem regényből kivágtak, hanem szerzőjük egyenest oda szánta őket a yankee-szinpadra.

Mielőtt egy ilyen drámát eljátszatnék az olvasó előtt, ismét felidézem az emlékezetbe, ezt a szeszélyes éghajlatot, mely képes a fagypontról nyári melegé felszökni pár óra alatt, a szerint, a mint Grönland felől vagy a tropusoktól jön meg az éledező szél.

A darab, mely tősgyökeres amerikai szerző: «Tavaszi csirke» (The spring chicken) címet viseli. A darab címe és tartalma között, legtöbbször semmiféle összefüggés sincs. A «Tavaszi csirke» azonban annyiban magasabb rendű szerkezettel bír, a mennyiben a «Tavaszi csirke» — bár sült, — de előfordul a darabban. Az előadás kezdődik. A zene szól s a függöny felgördül, a zene halkan kíséri a játékot; de ha drámai mozzanat megoldása közeledik, akkor az összes kürtök felélednek s a sárga trombiták recsegve szólnak. Ha az intrikus lép-

szövéséből felénk csap. A fogadó kétfogú pinczére, ki légbukfenczek kíséretében szolgálja ki vendégeit, s a potrohos farmer alatt összeomló tábori szék, excentrikus klímára vallanak. De ha drámai mozzanat jön, az alakok kieserülőknek, most Grönland felől jön a hideg szél.

De kövessük a mesét. A tavaszi csirke felfordult, az élelmes nigró szakács által megsütöttet és feltálatottat. A «találka-levél» pedig garnirung alakjában a lányos apa birtokába került. A fiatalok remegve elmenekültek az asztaltól és szegény Jack könyvezze valja be irtozatos epedő szerelmét Jennynek. A háttérben mennydörgés-szerűen hallatszik a haragvó após danája (a zenekarból); zivatar készül, a szerelmesek remegnek, a közönség fűzik, mikor a leány apja forgópisztolyokkal előkerül s kéréletlen hangja fagyosan kérdi a fiatal hőst, tudja-e igazolni, hogy méltó leánya kezéhez. Ez a leghidegebb rész a dráma legmagasabb pontja.

Most egyszerre változik a hőmérséklet, ismét trópusi meleg csap a szinpad felé. A szerelmes arszlán, csodacéró érez karjaiban, melylyel ké-

Vajjon nem igazi képe-e ez, egy zagyva, kiforlatlan s időtelenségekkel teljes társadalomnak? Egy fiatal, kamazs éveit élő, társadalomnak, mely jédten kapkod, szeszélyesen az égélj különösségének engedelmesskedve...

De az a jel, hogy egy regényt már igyekeznek átírni komoly, jó drámává, már a fejlődés nyomát árulja el; az a buzgalom pedig, melylyel törekednek átültetni az idegen föld-rész mester-remekét, tisztelget érdemel. Jól tudják pedig, hogy még nincsenek azon a magaslaton, hogy azt megértsék, megemészszék; de a tudnivalóság rohamosan előre hajtja őket. Most még ötven-hatvan évig Európa iróie a jövő Amerika földjén, de az alatt az ő rohamos haladásával kétségkívül talpra fog állni az amerikai irodalom is. Talpra fog állni, meg fog születni, egy új iránynyal, mely a közönségből s a gyár-műhelyek kalapács-ütéseiből saját-ságos hangot, új színt fog a költészetbe vinni.

Ifj. Hegedűs Sándor.

AZ ÚJ BOLGÁR MINISZTERIUM.

Az a kormányváltás, mely Bulgáriában nemrég a külföldre nézve váratlanul végbement, sokkal nagyobb fontosságú és mélyrehatóbb, mintsem gondolnánk. Nem pusztán személyek változtak a kormány rúdjánál, hanem *rendszer-változás* történt. Természetes, hogy nem a fejedelem saját elhatározása okozta a fordulatot, hanem belső politikai állapotok és külső befolyások tették szükségessé. De Ferdinánd fejedelem részéről mindenesetre helyes tapintatra és előrelátó politikára vall, hogy személyes érzelmeinek elnyomásával azt az irányzatot segítette előtérbe jutni, a mely országának nyugalalmát és békés jövőjét bizonyára biztosítani fogja.

A rendszerváltozás ténye az új miniszterelnökek, *Grekov* Dimitarnek személyében mutatkozik leginkább. Mert tudni kell, hogy az egykor konzervatív, majd Stambulov-párti *Grekov*, pártvezérének gyászosa halála után maga lett feje a fejedelmet gyűlölő Stambulov-pártnak.

Előtte van a szófai «Szvoboda» egyik száma, az a lap, melyet a félkezi *Petkov*, a Stambulovon elkövetett rémes gyilkosság szemtanúja szerkesztett; az a lap, mely minden számában újabb meg újabb emléket emelt Stambulov nagyságának, egyúttal pedig lángoló haraggal és a kiolthatatlan szenvedély megdöbbentő frissességével ostromozta a feledhetetlen pártvezér halálának értelmi okozóit. Nos, ez a lap, mely nem riadt vissza még a fejedelem elleni személyes támadásoktól sem, most azt mondja: «Vessünk fátlyolt a múltakra és segítsünk megmenteni a hazát.»

Ez az egy mondat az előbb szinte vértől gőzölgő «Szvoboda»-ban mindennél ékeesebben szólóan jellemzi *Grekov* miniszterségének fontosságát. Az ő kinevezése azt adja tudtára a világnak, hogy Bulgáriában a nemzeti szabadelvű párt politikája fog érvényesülni, azé a párté, melynek programja ebben a jellemzetes jelszóban fejeződik ki: «*Bulgaria za sebe szi.*» «*Bulgária önmagáé legyen!*» Jelenti tehát az orosz befolyásnak való ellentétet és az öntudatos nemzeti fejlődést.

Grekov soha nem volt oroszpárti, a mit kevesen mondhatnak el a bolgár politikusok közül. Az a nagy oroszbarát mámor, mely a trónörökösnek, *Boris* hercegnek az orthodox-hitét való áttérésétől egész a *Sztrojlov*-kabinet legutolsó napjaiig tartott, őt teljesen hidegen és érintetlenül hagyta. Hű maradt elveihez és Stambulov emlékéhez. Annak a nagy államférfiúnak, *Petkov*on kívül, ő volt a legőszintebb és legbuzgóbb híve még haló porában is.

Ferdinánd fejedelem így is mindenkor nagyra becsülte *Grekov*ot, mert alkalma volt meggyőződni jellemének tisztaságáról és fényes tehetségeiről. Az udvarnál számoltak is rá, hogy egykoron Stambulovot helyettesítse. Ebben azonban csalódtak, mert *Grekov* hű maradt vezéréhez annak bukása után is.

A budapesti közönség előtt nem ismeretlen az új miniszterelnök személye. 1887-ben tagja volt annak a küldöttségnek, melyet a bolgár szobronye határozott utasítás nélkül elküldött Nyugat-Európába, hogy keressenek fejedelmet a *Battenberg* Sándor lemondásával megüresedett bolgár trónra. *Grekov* ekkor áttazott Budapestre s *Strojlov* és *Kalcev* társaságában. Fogadtatásukra a keleti pályaudvaron megjelent nemesak az egyetemi ifjúság, hanem a főváros politikai és társadalmi köreinek nagy számú előkelősége, s többen intéztek üdvözlő beszédet a bolgár küldöttséghez. Ennek a nevében *Grekov* válaszolt és nemes szónoki páthosszal elmondott szavai élénk tetszést keltek.

Újkor többfelé vezetett, de végül *Ebenthal*-ban állapotott meg, az ifjú *Koburg* hercegnél. Ott tárgyalt első ízben *Ferdinánddal*, kinek rokonszenvét azonnal megnyerte. *Grekov* már ebben az időben szép műltre tekintett vissza. Ugyanis 1879-ben igazságügyminisztere volt Bulgária legelső miniszteriumának, mely *Burmov* *Stojanov* elnöke alatt alakult. 1882-ben a képviselőház elnöke lett, utóbb a semmitiszék elnöki székét foglalta el. *Ferdinánd* uralkodása alatt ismét az államügyek szolgálatába lépett és

mint külügyminiszter becses szolgálatokat tett hazájának és fejedelmének.

Grekov még javakorabeli férfi: 1847-ben született Belgrádban, Besszarabiában. Kiképzését Franciaországban nyerte és mint jogász egyike a legképzettebbeknek. Mielőtt Bulgária felszabadult volna a török iga alól, Romániában ügyvéd és államügyész volt.

Most, hogy a fejedelem őt, a Stambulov-párt fejét állította a kormány élére, valószínű, hogy a Stambulov-párt formailag is átváltozik kormánypárttá. Erre mutat legalább az is, hogy a párt lapja, a «Szvoboda» megszűnt.

A *Grekov*-kabinet tagjai közül legkiemelkedőbb személy *Radoszlavov*, az 1886-iki régensség volt miniszterelnöke. Alapos képzettség, ritka szerénység és szilárd jelleme teszik őt népszerűvé egész Bulgáriában. Az új kereskedelmi miniszter, *Nacsovic*, már több ízben vett részt a kormányzásban. Föltétlen híve *Ferdinánd* fejedelemnek. Ugy *Nacsovic*, mint *Radoszlavov* publicisztikai működése mindig a kiválóbbak közé tartozott. E két bolgár államférfit már volt alkalmunk bemutatni a «Vasárnapi Ujság»-ban.

Grekov, *Radoszlavov* és *Nacsovic* őszinte

GREKOV DIMITAR, BOLGÁR MINISZTERELNÖK.

barátjai Magyarországnak, a minek már többször bizonyosságát is adták. Azon jóindulatnál fogva, melylyel mi a független és a művelődés útján gyors léptekkel előre törő Bulgária iránt viseltünk, örömmünkre szolgál, hogy azokat látjuk a hatalom birtokában, kik a sokat szenvedett ország külső és belső békéjének fentartásán munkálkodni képesek is, képesek is.

Strausz Adolf.

A GOLGOTHA HELYE.

A Kálvária hegyének fekvése, a hol Krisztus urunkat keresztre feszítették, még ma is sok vita tárgya. Némelyek a Szent sír templomának tőszomszédságában vélik az igazi helyét, mások Jeruzsálem falain kívül, a mi valószínűbb is. Az angolok az igazság kiderítésére egy bizottságot szerveztek, a melynek elnöke, C. G. Gordon tábornok, két évi kutatásainak eredményét e téren nem rég közölte a «Times»-ban.

Krisztus keresztre feszítésének voltaképpeni helye e szerint az úgynevezett *El Heydhimiyeh* nevű hegytetőn lett volna, mintegy 80 méternyi távolságra a Jeremiás barlangjától. Ezen a tetőn ugyanis egy kisebb kert is, ma már elhanyagolt állapotban. E kert melletti sziklás, kopár tetőn történt a fölfeszítés. Hosszas kutatások és

adatgyűtések után ezt egy Canon Tristen nevű zarándok még 1558-ból eredő írással erősíti meg. Ehhez hasonló eredményre jutott ez ügyben C. H. Conder őrnagy, egy későbbi kutató is.

A keresztre feszítés helyéhez igen közel, alig 60 méternyre a kertnek egy leásott mélyedésében sziklába vágott sírok vannak. Az angol bizottság azt véli, hogy e sírok egyikében helyezték el Krisztus tetemét. S ezt meg is jelölik. A sír üres és nélküli lépcsőfokon lehet belé lejutni. Mások azt állítják, hogy valaha görög keresztény papok temetkezési helye volt, a mit megerősíteni látszanak az itt talált feliratok és bizánci stílusú keresztek. De viszont az angol bizottság állítása szerint a sírok határozottan magukon viselik a régi zsidó sírok jellegét és mindenben megegyeznek a Josafát és Hinnom völgyében lévő többi zsidó sírokkal.

Hogy arimathiai Szent József kertje feküdhett itt valaha, egyáltalában nem lehetetlen. E mellett bizonyít az is, hogy egyenesebb és rövidebb útvonalat, mint ezt, nem is találhatnánk e kis tetőre, ha végig megyünk Krisztus urunk utolsó útján, a Via Dolorosán. Az utolsó állomástól, a mostani katona-kaszárnyától, a hol abban az időben a Pilátus palotája emelkedett, az Antonia tornya alatt és a Samariai-kapun át kijutunk egy lassú emelkedésű úton alig 14 percz alatt e tetőre, melynek sziklás homlokáról lelátni a városra és az innen alig 4—500 méternyre levő Damaskusi-kapura. A hely fekvése tehát nagyon valószínűvé teszi az állítás helyességét, de végleges bebizonyításra még kevés; e miatti a dolog tovább is vita tárgya marad. A Golgothára vonatkozó rajzunkat *Paar Géza* művész munkatársunk helyszíni főlvétele után adjuk. A kép egyik részlete az állítólagos Golgotha tetejét ábrázolja, míg a másik az arimathiai Szent József állítólagos kertjében lévő zsidó sírok közül egy mutatja, melyet a legutóbbi kutatások egybehangzó véleménye Krisztus sírjának tart.

LOSONCZ.

1849 márczius 24.

A szabadságharc egyik kiváló mozzanata volt az 1849 márczius 24-én *Losoncz* alatt, illetőleg magában a városban vívott rövid harc, mely az utóbb bekövetkezett eseményekre döntő hatású lett. Emlékezetre méltó ez a harc úgyis, mint ritka merészségű katonai vállalkozás, úgy is, mint remek huszárcsinny s mint egy kellő időben gondolt és végre is hajtott támadó terv sikerült példája.

Görgei Artúr fővezér márczius 18-ikán *Miskolc*zról *Beniczky Lajos* honvéd-őrnagyot, volt zólyomgyepei alispánt és bányavárosi kormánybiztosot ő század honvéd gyalogsággal, 15 Vilmos-huszárral és két ágyúval egyelőre *Kassa* felé

küldte portyázni, hogy ez előre nyomuló magyar sereg hátát holmi *Hurban-vagy gróf Szirmay István*-féle népek háborgatásától menten tartva *Rimaszombat* és *Losoncz* tájékát biztosítsa, az összeköttetést pedig a derékhadal szorgalmasan küldendő biztos jelentések által nyitva tartsa; ha pedig ellenségre bukkant: úgy viselje magát, hogy az őt valamely nagyobb magyar hadtest előcsapatjának vélje, alkalmilag egyes biztos csapatokkal és zaklatásokkal nyugtalanítsa az ellenséget, s a vidéken mindenütt mennél nagyobb port verjen fel, azt sejttesse a lakossággal, hogy *Görgei* arra szándékozik Komáromnak menni; de semmi esetre se kockáztassa azt, hogy kis csapatja, — melyet utóbb még tizennyolcz huszárral szorítottak, — szétveressék s az ellenség megtudhassa, hogy *Beniczky* háta mögött semmi sines, csak szél. Az 33 huszár élére *Görgei* legközelebbi környezetéből szemelt ki egy fiatal tisztet, *Jánosy Vilmos* huszárezredbeli hadnagyot, egy bukovinai születésű magyar embert, ki mint a fővezér egyik parancsörtszítje, szemességét, vállalkozó szellemét és rendíthetetlen bátorságát több ízben kimutatta.

1849 márczius 24-én egy ködös, havazó szombati napon *Beniczky* kicsiny csapatjával megközelíti *Losonczot* *Rimaszombat* felől, s egy, a

1849-iki könyomatú arezkép után.

WINDISCHGRÄTZ ALFRÉD HERCEGE.

városból kiosont parasztfuvarostól megtudja, hogy Balassa-Gyarmatról éppen most vonult be «számos» osztrák had Losoncra, dzsidások, gyalogság, meg egy katonai zenekari banda «sok nagy trombitával». Beniczky haboz; a városnak egy parasztruhába öltözött önkéntes által való kikémlelése akar szorított, gyalogságát és két ágyútját rögtön vissza akarja indítani Osgyán felé, a merről érkeztek. Ekkor Jánosy hadnagy engedelmet kér Beniczkytól, hogy csupán a maga 33 lovasával a sűrű köd védelme alatt egy huszáros meglepetést csinálhasson az osztrákoknak. Megmagyarázta Beniczkynek, hogy ha 33 huszár be merészel vágatni a város közepére, akkor okvetlenül egy teljes ezredet képzelnék nyomában az osztrákok, s hozzá a megfelelő gyalog erőt és tüzérséget.

Beniczky ezt felfogja s rááll. Ösmerte a várost, mint a tenyerét. Kicsinálják, hogy Jánosy-nak minő jelentésére nyomuljon utána Beniczky a többivel.

Jánosy észrevétlenül elvén a város széléhez, onnét visszaküldi trombitásait azzal az üzenettel, hogy Beniczky tüstént induljon utána, maga a trombitás pedig ezen üzenet átadása után kezdje odakint a gyalogság mellett fújni a huszársági indulót, s utóbb, mikor visszaérkezik a város széléhez, fújja az attackot. Azalatt, míg trombitása kifelé nyargal, maga Jánosy hadnagy egy öreg őrmesterrel és 31 legényével trombitás nélkül vágatva ott terem a losonci piacon és ráüt egy ott felállított dzsidás-századra. Az osztrákok teljesen meglepetve, a mint a ködből és hóesésből csaknem már az orruk előtt kivalának a szélben repülő fehér huszárköpenyek, nyomban meg is érzik a huszárkard élet. Dzsidaiknak jóformán hasznát sem vehették. Pisztolylyal, karddal védekeztek úgy, hogy. De a viadál rövid volt; mert a mint a város szélén harsányan, vontatva fölhangzott a közeledő lovas trombitaszó, a jól ismert «mars-mars!»: egyszerre vége lett minden rendezett ellentállásnak, s a huszár rettetés aratást végeztek az eszeveszettek menekülő ellenség soraiban. Az osztrák gyalogság, — 8 század, többnyire a Wimpfen-ezredből, — mely kevéssel a támadás előtt szállásoltatott be a házakba, meg sem kísérlette a sorakozást. Tisztjei a kaszinóban tették volt kényelembe magukat; őket ott nyomták meg, mint a fűjet, Jánosy hadnagy és a városba besiető Beniczky. Az a

hallatlan komikum történt, hogy Beniczky a maga két ágyútját a honvédek körülkerített kaszinó-épület falának szegezte az utcán s úgy adogattatta le az ablakon át az osztrák tisztekkel előbb kardjaikat, utóbb meg magukat. Almásy gróf császári ezredes, az ellenséges had parancsnok, a városon kívül, annak balassa-gyarmati kijáratánál felállított hat ágyúval egy lövés nélkül lóhalálában iparkodott a veszedelemből menekülni. A mi sikerült is. Almásy maga a kerteken és kerítéseken át jutott ki a gyarmati útra. Egy rövid óra alatt hadi zsákmányul esett a Beniczky portyázó csapatjának: egy császári zászló, 56 ló, a hadipénztár 27,000 forinttal, egy csomó kiosztandó katonai rendjel, némi podgyász és egy szekérre való fúvóhangszer, a Wimpfen zászlóalj zenekaráé, ezenkívül foglyul egy osztrák törzstiszt, *Lukay* Eduárd, hat főtiszt, 36 ulánus közember és 170 gyalogos, a halottakon kívül. A huszárak közül Jánosy hadnagy-nyak egyetlen halottja volt, a derék öreg őrmester.

A losonci kudarcnak az lett az eredménye, hogy az onnan Balassa-Gyarmatra elmenekült gróf Almásy ezredes és Zagitsek alezredes a magok dolgát szépíteni igyekezvén, főleg valóiknak borzasztó dolgokat meséltek, nem a magok vétkes gondatlanságáról, sem nem a magyarok vitézségéről, hanem a rajtok üttött Beniczky haderejének tömegtelen sokaságáról, melylyel a várost egyszerre háromfelől is elárasztotta volna, miből pedig egy szó sem volt igaz. A losonci család még ingatagabbá tette Windischgrätz hadvezetését. Azóta folyton a lázadók «Übermachtját» emlegette.*

Néhány hónap múlva az oroszok feldúlták Losoncot, valószínűleg a március 24-iki kudarc megboszulására.

HERCEGE WINDISCHGRÄTZ ALFRÉD TÁBORNAGY.

A Lipcsében megjelenő «Allgemeine Deutsche Biographie» című folyóirat 212. és 213. számú füzetében Windischgrätz Alfréd herceg tábornagy életrajzát közli és sok érdekes, eddig ismeretlen adatot is sorol fel, a melyek — tekintve a Windischgrätz 1848/49-iki szereplését, — bizonyára a magyar közönség előtt sem lesznek érdektelenek.

Windischgrätz herceg nevét Magyarországon 1848/49 előtt senki sem emlegette és a családról is legfeljebb annyit tudtak, hogy a Windischgrätz hercegi család a szathmári békekötés után a Rákóczi-féle sáros-pataki birtokhoz jutott.

Annál nagyobb szerepet vitt hazánkban Windischgrätz Alfréd herceg 1848 október elejétől 1849 április közepéig, vagyis Komárom várának az ostromzár alóli felmentéséig, midőn Görgei úgyszólván Windischgrätz szemelattára indult a Duna balpartján Komárom felé s utközben Nagy-Sarlónál a herceg java dandárait szétverte. A fent említett életrajz teljes elismeréssel szól a hercegnek katonai tevékenységéről, melyet a Napoleon elleni háborúkban kifejtett; de annál szigorúbb bírálat alá veszi 1848/49-ben viselt dolgai és diplomáciai működését, melynek folytán Ausztria Miklós császár kegyére szorult.

Windischgrätz herceg — írja az életrajz szerzője — 1837 szeptemberében Ferenc császárral Münchengrätzben Csehországban lévén, ott találkozott Miklós császárral. Mint az ott összevont csapatok főparancsnoka, naponta érintkezett mind a két császárral és ekkor I. Miklós császárnak, kivel már régebben Párisban ismerkedett meg, nagyon megnyerte a hajlandóságát.

Ferenc császár lelkét abban az időben nehéz gondok nyomták, különösen trónja örököse, az 1830-ban Pozsonyban megkoronázott V. Ferdinánd magyar király gyöngye egészségi állapota miatt. Ily hangulatban Ferenc császár egy nap a császárral megígértette magának, hogy ha Ferdinánd valaha hajba kerülne, híven segítségére lesz. Miklós császár ezt ünnepélyesen megígérte szóval és parolával, azután feltételeként megfogadta Ferenc császár atyai áldását. E komoly órának senki sem volt tanúja, de utóbb mind a két császár maga elbeszélte Windischgrätznek az ünnepélyes jelenetet. «És Windischgrätznek

* V. Ö. Rüstow I. kötet. — Windischgrätz «Winterfeldzug» I., — Görgei István. «Emlékiratok», II., — Osten-Korff emlékiratai II.

jutott föladatúl, — mondja az életrajz írója, — hogy a császár tizenöt esztendővel későbbben igéretére emlékeztesse.»

Az 1837-ben déli Oroszországban tartott nagy hadgyakorlatokra Miklós császár Windischgrätzet is meghívta s ez alkalommal tovább szövéődött köztük a münchengrázi viszony. Ekkor mondta a császár Windischgrätznek: «E csapatok az önök tartalékja.» — Windischgrätz 1840-ben Csehországba fő vezénylő-tábornokká nevezetvén ki, az ottani nagy csapatselektálmával 1841-ben Kollinnál és 1846-ban Theresienstadtnál 40,000 embert vezetett elő az akkori porosz hercegnek (a későbbi I. Vilmos királynak, majd meg német császárnak), mint a német birodalmi csapat ekkori felügyelőjének. S ez alkalommal Windischgrätz szorosabb személyes viszonyba lépett ezzel is.

Ily körülmények után mindenki természetesen fogja találni Windischgrätznek utóbb általunk tapasztalt, hatalmasan kifejlődött arisztokratára büszkeségét.

A legfelső körök Windischgrätzet már a bécsi márciusi események idejében diktatori czimmel és hatalommal kínálták meg az egész monarchiára nézve. A diktatori állást éppen a monarchia elvével összeférhetetlennek tartván, nem fogadta el; de elfogadta a teljhatalmat, mely azután még egyszer, 1848 nyarán Ferdinánd császár és király részéről, s utóbb a következő trónváltás után az új császár részéről is megújítottatott.

Tudva van, hogy a 48-iki áprilisi napokban Jellasics ezredes hamar, még az első magyar minisztérium (gróf Batthyány Lajos) kinevezése előtt nevezetett ki horvát banná. Ez volt a megszünt magyar udvari kancelláriának utolsó ténylege; s úgy tudták eddig, hogy ez báró Jósika Samu erdélyi kancellárnak ó-konzervatív politikai furfangos eszméje volt. Új adat most, hogy szerzőnk tanúsága szerint ez az intézkedés Windischgrätznek kívánságára történt.

Elérve Windischgrätznek Magyarország elleni hadjáratához, ennek történetét nem ebből, a szemlátomást hőse iránti nagy kegyelettel írt életrajzból merítjük. A bécsi «Neue Freie Presse», mely a lipcei füzeteket egy L. W. kezdőbetűkkel jelzett cikkben ismertette, a herceg katonai dolgairól nagyon érdekes adatokat közöl, melyek közül mi is kiemelendőknek tartjuk a következőket:

«Windischgrätz maga magát nagy hadvezérnek és nagy államférfiúnak hitte, s azt tartotta magáról, hogy midőn a márciusi napok és események legelsője óta ő közte és az egymást fölváltó osztrák miniszteriumok közt nézeteltérések támadtak, még a Magyarország irányában követendő tervek tekintetében is mindig ő neki volt igaza.

S azt tartotta magáról, hogy 1849 áprilisében (az isaszegi s a nagy-sarlói csaták közti időben) a magyarországi osztrák hadsereg éléről történt elmozdításának okát is ugyan e nézeteltérésben, — tehát nem egyébben — kell keresni. Mely véleményével szemben a «Neue Freie Presse» cikke abban látja elmozdításának okát, hogy a híres tavaszi hadjáratban a Tisza mögött diadalmasan a felső Dunáig előnyomuló magyar hadvezér (Görgei Artúr) tehetségével szemben Windischgrätz tehetetlennek bizonyult.

Windischgrätz pályájának e korszakát a családok tragédiájának lehetne nevezni. Szerzőnk tanúsága szerint is Windischgrätz a tápió-bicskei és isaszegi csaták után szentül azt hitte, hogy a magyar fővezér hadműveletének legközelebbi célpontja Pest és Buda, és nem sejtette, hogy az alatt, míg Aulich a II. és VII. magyar hadtestekkel s utóbb éppen a szétterpeszkedő II-dikkal a Rákoson minden nap kemény és véres, de sikertelen (ál) kísérleteket teszen Pest visszafoglalására: addig Görgei egy hátmegi roquáddal az I. és III. s ezek után indított VII. hadtesteket a Garamhoz vezető s fölment az erősen szorongatott Komárom várát. E kettős hadművelet után történt Windischgrätz fölmentése és visszahívása.

A «Neue Freie Presse» említett cikkét a tábornagnak saját fia, Windischgrätz Lajos tábornok írta, kinek neje gróf Dessewffy Aurél leánya.

Windischgrätz Alfréd herceg 1781-ben született Brüsszelben, tehát midőn 1848-ban Magyarország ellen vezette az osztrák sereget, már 67 éves volt.

Korábbi katonai pályafutásából a következő nevezetesebb mozzanatok érdemelnek megemlést:

Már tizenhét éves korában hadnagy lett egy uhánus-ezredben s 1805-ben Ulmál ő is francia fogságba esett. Aspernnél megbeszült, midőn pedig később Ausztria Napoleonnak szolgálatot végrehadta, az önéretes Windischgrätz a seregből elbocsátatását kérte. 1813-ban aztán ismét beállott az osztrák seregbe s a lipcsei csata után az ő vezérlete alatt lépte át az előhad a Rajnát. Mint már ezredes, Troyes mellett kilencszer intézett vértesi élén rohamot az ellenségre, Laferre Champenoise mellett pedig 1200 foglyot és 11 ágyút vett el a francziáktól.

E tájban kapott egy szárd érdemrendet is, melyet azonban Windischgrätz, midőn 34 év múlva Carlo Alberto betört az osztrák birtokokba, — visszahagyta.

Vitézségét és jellemességét ellenfelei is tiszteletben tartották. S rövidesen legjobban lehet őt Heine szavaival jellemezni, a ki azt mondta róla, hogy Windischgrätz gróf «nem tehetség ugyan, hanem jellem».

AZ Ó-BECSEI SZABADSÁG-OSZLOP.

A szabadságharc eseményeinek félszázados évfordulója az ország minden vidékén arra buzdították a lelkes hazafiakat, hogy vagy ünnepek rendezésével, vagy sok helyt maradó emlékek állításával hódoljanak azoknak az eszméknek és tetteknek, a melyek, bár nagy és szomorú emlékek küzdelmek árán, előkészítői vagy megteremtői voltak az új alkotmányos Magyarországnak. Városaink között nem maradt hátra és tekintetben is Ó-Becse, mely a városháza előtti főterén a múlt évben szabadság-oszlopot emeltetett annak emlékeztetére, hogy 1849 április 19-én Perczel Mór honvédtábornok visszafoglalta a várost a szerb csapatoktól, melyek itt 1848 április 26-án fészkeltek meg magukat, és hogy, hadseregünk 1849 június 22-ikén megverte itt az ellenünk tört Jellasics horvát bánt. A sugár szabadság-oszlopot, melynek csúcán turul-madár lebbenti szárnyait támadólag, közadakozásból állították elő s a múlt év március 15-ikén avatták föl mintegy 4000 főnyi közönség jelenlétében. A jelen évi március 15-ikén ismét összesereglett a lakosság tekintélyes része az oszlop köré, hol Csupor Gyula ügyvéd mondott lelkesítő beszédet, Göndör Ferenc helybeli tanító pedig Abrányi Emilnek alkalmi költeményét szavalta el. Az ünneplés mindkét ízben a legszébb rendben folyt le. S ez annál örvendesebb jelenség, mert a Bács megyében, Zentán alul, a Tisza jobb partján fekvő s 17 ezer lakosú Ó-Becse vegyes lakosságú város, melyben mintegy 11 ezer főnyi magyar mellett közel 500 német és közel 6 ezer szerb ajkú lakos él.

Ó-Becse óségi község. A török uralom korában sokat szenvedett. Utóbb azonban virágzó emelkedésnek indult. A szabadságharc idején is sok csapás érte; de a békés idők beálltával lassanként megújodott s ma egyike az Alföld csinosabb és vagyonosabb városainak. A közművelődést jó iskolái, társas egyesületei és helyi lapjai, az ipart és kereskedelmet több pénzintézet, számos gyár s a tiszai és ferencz-csatornai hajózás mozdítja elő. Különösen fontos Ó-Becsen a nagyban űzött gabonakereskedés. A halászat is jövedelmező foglalkozás. Ó-Becse egyszerűsmind jársi székhely s mint ilyen, nagy vidékek vezetője úgy szellemi, valamint anyagi téren.

Az ó-becsei szabadság-oszlopot képen is bemutatjuk azon legújabb, illetőleg első fényképi felvétel után, mely ez év március 15-ikén készült, s melyet Göndör Ferenc tanító s a «Népbarát» szerkesztője küldött be lapunknak.

A NEW-YORKI WINDSOR-FOGADÓ ÉGÉSE.

Egyike volt a legszörnyűbb szerencsétlenségeknek, melyek New-Yorkot érték, március 17-én a hétmeletes Windsor-venédfogadó égése. A tűz delután 3 órakor ütött ki, ép a legveszedelmesebb időben, mert a fogadó tele volt vendégekkel, a kik az ablakokból az ireknek Szent Patrik tiszteletére rendezett körmenetét akarták megtekinteni.

MÁRCIUS 15-IKI ÜNNEPÉLY AZ Ó-BECSEI SZABADSÁG-OSZLOP ELŐTT.

Fénykép után.

A váratlan tűzveszedelem annyira megrémítette a személyzetet, hogy csak későn hívták a tüzoltókat, a mikor az épület már lángokban állott. Részen ennek tulajdonítható, hogy a tűznek oly sok ember esett áldozatul. A halottak nagy részének kilétét sem lehetett megállapítani, mert vagy teljesen elszelensedtek, vagy pedig a fölsimerhetetlenség eltorzultak.

A tüzoltóság és rendőrség hőiesen küzdött a mind tovább harapózó lángok ellen, de hiába; két tüzoltó és egy rendőr is benne veszett mentés közben a tűzben.

A halottak közt volt a tulajdonosnak, *Leland*-nak, a ki maga megöregült, felesége és leánya, továbbá egy *Kirk* nevű chicagói milliomos gyáros neje is.

A tűzvéde okát még nem lehetett megállapítani. Eleinte azt hitték, hogy valami eldobott szivar, vagy cigarettá okozta, meggyújtva a szőnyegeket és függönyöket. A legnagyobb baj ép az volt, hogy a második emeleti folyosókon és lépcsőházban ütött ki először a tűz, elzárva a menekülés útját azok elől, a kik a felsőbb öt emeleten voltak. A személyzet azonban azt vallotta, hogy a konyhából tört elő a tűz, legálább ott vették észre először.

Egyik oka volt annak, hogy a szerencsétlenség ily óriás mértékű lett, hogy az épület, mely mintegy 30 esztendő, nagyon gyengén s nagy részben fából volt építve. Még a lépcsők is többnyire fából voltak.

A kár, nem számítva a pénzzel nem mérhető emberéletet, mintegy öt millióra rug, a miből három van biztosítva. Építésekor hat és fél millió forintba került a fogadó.

A Windsor-fogadó nagyon látogatott s kedvelt helyiség volt, különösen a gazdag pénzemberek s vasúti vállalkozók keresték föl sűrűn. 600 szoba volt benne, a melyek a legnagyobb fényűzettel és kényelemmel voltak berendezve. A köztársaság elnöke, ha New-Yorkba jött, rendszeresen ide szállott.

A rémület első óráiban azt hitték, hogy az üzleti könyvek is odaégették, a mi nagy baj lett volna, mert nagyon megnövekedett volna az áldozatok számának megállapítását. Utóbb azonban a könyvek megkerültek s kitűnt, hogy a tűzvéde idején 212 vendég volt a fogadóban. Az alkalmazottak száma pedig 350-re rugott. Attól tartanak, hogy ezeknek nagy része elpusztult, mert az áldozatok számát még nem sikerült megállapítani.

Csak a mi ékszer és értéktárgy elveszett, legálább egy millió dollárra becsültek. Mint az ilyen alkalmakkor gyakran meg szokott történni, akadtak lelkiismeretlen emberek, a kik az általános zavart és rémületet rablásra használták föl. Több ilyen tolvajt el is fogtak. Ez a körülmény azt a gyanút költötte föl, hogy talán gyűjtogatás volt a tűz okozója, a mi nem is valószínűtlen. A vizsgálatot erre az irányra is kiterjesztették.

Mai számunkban bemutatjuk a fogadó égésének képét, mely a new-yorki *World* egy illusztrációja nyomán készült.

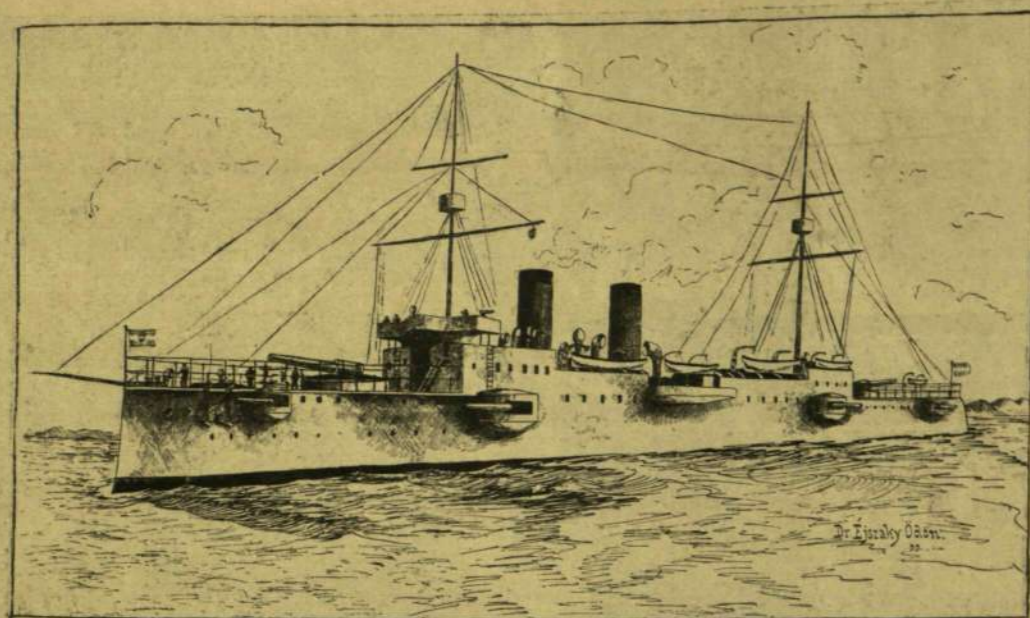
OSZTRÁK-MAGYAR HADIHAJÓ KHINÁBAN.

Hire terjedt közelebb, hogy Ausztria-Magyarország Khinában kikötőt szándékozik szerezni, s ezért egyik legnagyobb hadi-hajónkat a «Kaiserin Elisabeth»-et már el is indították a khinai vizekre. E híresztelést csakhamar megegyezteték ugyan s tagadják, hogy a «Kaiserin Elisabeth» azért ment volna Khinába, hogy ott területet foglaljon. Az azonban tény, hogy a «Kaiserin Elisabeth» már ott horgonyoz a *nam-kuani* öböl előtt, mely a *Fukian* tartományhoz tartozik.

Nem lesz talán érdektelen, ha az ezen hírekkel kapcsolatosan, annyiszor említett «Kaiserin Elisabeth» hadihajó leírását adjuk.

A «Kaiserin Elisabeth» koszcirkáló hajó, melyen Ferenc Ferdinánd főherceg fölkörülését ültette, haditengerészetünk flottájának nagyságára nézve a kilencedik hajója. 4000 tonna vizesz szorít ki helyéből; hossza 98 méter. 6400 lóerejű gőzgépével óránként 19 tengeri mérföldet (35¹/₂ kilométer) képes haladni. A hajónak csak a víz alatt levő részei vannak vastag páncélzattal vértve. A hajótest vízhatlan részekre van felosztva, melyeket egymástól légmentesen el lehet zárni, ha az egyik rész megsérül is, azért a hajó az elsüllyedés veszélyének nincs kitéve, annál kevésbé, mivel falai ezelluloidállal vannak bélelve, a mit a beáradó víz feldagaszt, s így önmagától rekeszti el a nyílást. Tüzérségi felszerelését tekintve, 20 darab löveggel van ellátva, meg pedig a hajó elején és hátulján forgatható tornyon egy-egy nehéz löveg, hat közép és egy könnyű löveg s végül 11 gyorstüzelő ágyú.

A torpedó koszcirkáló hajók, úgy páncélozó-

A KAISERIN ELISABETH OSZTRÁK-MAGYAR HADIHAJÓ.

Dr. Éjszaky Ödön rajza.

sukat, mint tüzéségi felszerelésüket tekintve sokkal gyengébbek, mint a tulajdonképeni csatahajók, viszont más tekintetben felülmúlják amazokat, a mennyiben csak a vizalatti részek lévén panczélozva, könnyebbek s ennél fogva gyorsabbak. Rendeltetésük, kémszolgálatot teljesíteni és a támadó torpedó-naszádokat szétverni, elsüllyeszteni. Innen nevezik ezeket torpedó-zúzó hajóknak is.

Dr. Éjszaky Ödön.

KAIULANI HERCZEGNŐ.

Március 6-ikán halt meg Honoluluban a szerencsétlen sorsú Lilinokalani királynő unokahuga, a havai trón jogos örököse, *Kaiulani* hercegnő.

Havai, tudvaleg 1893-ig alkotmányos királyság volt, Lilinokalani királynő uralkodása alatt, de ez évben forradalom ütött ki. Lilinokalani elűzték a köztársasági módra rendezettek be, az éjszak-amerikai Egyesült-Államok védnöksége alatt. A múlt évben azután, a spanyol-amerikai háború után Havai teljesen Amerikához csatlakozott s ezzel megszűnt a végső reménye is Kaiulani hercegnőnek, hogy valaha elfoglalhassa ősei örökét.

Kaiulani hercegnő, a kinek anyja *Likelike* hercegnő, atya pedig egy *Cleghorn* nevű skót ember volt, 1893-ban, mikor nagynénjét elűzték lelkes felhívást intézett az amerikai néphez, melyben tiltakozott ellene, hogy bár semmi jogtalanságot nem vehetnek szemére, igazságtalanul megfoszták trónjától. Tiltakozása azonban mit sem használt, az amerikaiak nem voltak hajlandók terjeszkedési törekvéseiknek határt szabni.

Kaiulani hercegnő, a ki halálakor még csak 23 éves volt, Angolországban, Northamptonshire-ben nevelkedett s nagy műveltségre tett szert. Egyformán jól tudott angolul, francziául, németül. Iskolázása befejeztével atyjával beutazta Európát s mikor Honoluluban vissza akart térni, megismerkedett egy fiatal amerikai tiszttel, a kivel eljegyezte magát.

Nagy vágya volt, hogy jogát érvényesíthesse és megkaphassa Havainak, a legszebb és legérdekesebb szigetsorok egyikének trónját. Reményei azonban dugába dőltek. A múlt évben az amerikaiak elárvereztették a havai királyok kincseit, melyek közt, egyéb értékes tárgyakon kívül két szín-arany trónus és hater darab álló csodaszép sèvres-i porcellán-készlet volt, melyet III. Napoleon ajándékozott Kalakaua királynak, Lilinokalani atyjának, mikor ez Párisban járt.

Kaiulani hercegnő minden igyekezetét arra fordította, hogy legalább ezeket a kincseket s mintegy egy millió hold területű birtokait visszaszerezze. Célja elérésében, valamint férjhez menetelében megakadályozta a halál.

Előfizetési fölhívás.

A **«VASÁRNAPI UJSÁG»** a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, *újában hetenként egy félvel bővítve, «A Vasárnapi Ujság regénytára»* című *állandó szépirodalmi melléklettel* jelenik meg, mely, *mint a fölap, szintén művészi képekkel van díszítve.* — A *«Vasárnapi Ujság»* a női munkára és divatra vonatkozó képeket és czikkeket is ad, s félvévenként művészi becsű nagy kép-melléklet, összesen **több mint ezer képet** évenként.

A *«Vasárnapi Ujság»* társalapja, a most már 45-ik évfolyamára **„Politikai Ujdonságok”** melyet *események hű és részrehajlatlan előadóját, valódi hézagpótlónak* ismert el a magyar olvasó község, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a község együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban *elszörtán* jelen meg, s így e lap, kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a *napilapokat is sok tekintetben pótolja.* A *«Politikai Ujdonságok»* állandó ingyen melléklete a *«Magyar Gazda»* című gazdasági és kertészeti képes lap.

Mind a két lapnak kiegészítőjéül szolgál a **«Világkrónika»** című képes heti közlöny, mely hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK:

	egész évre	fél évre	negyedévre
A Vasárnapi Ujság	8 frt.—kr.	4 frt.—kr.	2 frt.—kr.
A Világkrónikával együtt	9 • 60 •	4 • 80 •	2 • 40 •
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	12 • — •	6 • — •	3 • — •
A Világkrónikával együtt	13 • 60 •	6 • 80 •	3 • 40 •
Csupán a Politikai Ujdonságok	5 • — •	2 • 50 •	1 • 25 •
A Világkrónikával együtt	6 • 60 •	3 • 30 •	1 • 65 •

Az előfizetések a **«Vasárnapi Ujság»** és **«Politikai Ujdonságok»** kiadó-hivatalába, Budapest Egyetem-utca 4. küldendők.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Uxor Mea. Költmények. Irta *Mezarthim* (Kempelen Farkas.) Budapest, 1899. — A lyrai költők többnyire saját alanyi érzelmeiket zengik, saját belső világuk mozaik-darabjait nyújtják az olvasónak. Ritka öszinteséggel mondja el saját szívének regényét Kempelen Farkas is e kis kötetben. A ciklusok ezime mutatja a történet főbb mozzanatait: *I. Megláttam, megszerettem. II. Másnak lett a feleségem. III. Övegy lett és — szabad. IV. Az én feleségem.* E czímek alá foglalta szerelemtől lángoló vagy bánattól sötét verseit, melyek attól az időtől kezdve, hogy a fiatal lányt megismerte, egészen addig termettek, midőn már mint boldog férj, fele-

sége mellett, járni tanuló fiacskájában gyönyörködik. Bár a kifejlés szerencsés, van valami romantikus melábu e szerelében, mintha Toggenburg lovag fájó epedése zengne ki belőle. A hang erősen szentimentális; a gúny, mely néha-néha megszólal, azonnal beleolvad a szentimentális epedésbe. Ő maga is troubadournak érzi magát s visszasohajlja a troubadour-kort. De korunk hidegebb fuvallata is megérinti néha lelkét, s a *Vegyések* című ciklusban, mely a szerelmi daloknak mintegy toldaléka, a kor nagy kérdéseivel is foglalkozik; noha érezzük, hogy ez nem az ő világa. Kempelen Farkas meleg, bensőségteljes s csinosan csendülő versekbe önti érzelmeit. Nemcsak könnyedén, világosan, hanem zengzetesen is ír. Álljon itt mutatványul a gyűjteményt berekesztő költemény:

Balatonparton.

Melegség, esőnd. Szellő se lendül,
A parti nád sem imbolyog.
A nyugodt tó vizén kesztyűl
Átfénylik az aranyhomok.

S váratlanul, egyszerre halkan
Megmozdul a nagy viztükör...
És már a másik pillanatban
Zúgó hullám hulláma tör.

Halálárámúlt, vad futással
Rohan a part felé a hab,
Fehér sirláy sikoltva szörnnyal,
Félőn megbújnak a halak.

Zizegő nád hajlong s ijedten
Lemerül a hullám alá,
Vizibogar jön gyors ütemben,
Mintha valaki hajtana.

Egy névtelen, nagy rémületnek,
Balsejtelle mindent betölt,
S miként a lázbeteg, ha reszket,
Lüktetve megmozdul a föld...

Én itt ülök a partfővényen
S megszállt mélységek áhitat —
Rejtelmes, nagy természet! Érzem
Csodás, örök hatalmadat.

Elbeszélések Pekár Gyulától. Egyszerre két külön és terjedelmes kötet jelent most meg *Pekár Gyulától*, kinek nevével a lapok szépirodalmi közleményei közt, valamint a könyvpiacon is gyakran találkozunk az olvasó, s csak pár hónapja, hogy *«Don Juan»* ezimen a szerelm legendáiról különböző nemzetek irodalmából közre bocsájtott egy kötetet. *Pekár Gyula* szereti a bizarrságot, a realizmust, de az érzelmességet is, s a benyomások uralkodnak rajta. A lélektan, a szív is foglalkoztatja, s az érzelmei világánál szívesen időz. Az elbeszélő irodalomnak *Pekár Gyula* egyik figyelemreméltó írója, sok megfigyeléssel, melyben nemcsak az élet, hanem az írott könyvek — főleg a francziák — vezetik. Előadásában a stílnak helyet biztosít, sőt az úgynevezett *«szines stíle»* nagyon vigyáz. Látszik, hogy az irodalmi iskolákat jól ismeri és jó tanuló. Két új kötet egyszerre jelent meg most tőle különböző kiadóknál. Tartalmában, felfogásában kiválóbb *«Az esztendő legendája»*, melyet az Athenaeum adott ki szép kiállításban. Itt a szerző, a kinek a realizmus egyik tulajdonsága, ettől eltérően ábrándképekben nézi végig az életet, s egy esztendő évszakaiban írja le az emberi kort, a gyermeki kor úde ártatlanságának kezdetétől a fejlődő, tomboló szenvedélyeken végig, a perzselő nyarat, aztán a csillapodó mérsékelti és gyümölcsöző őst hervadásával, végül a melankholikus télt, a szenvedélyek kihülésével. Az ötlet, hogy minden hónapnak egy külön elbeszélést ad, és az emberi természetet tizenkét hónapra, tizenkét jellemző elbeszélést osztja föl, magában véve is jó inspiráció. A tizenkét elbeszélés pedig lényegében, hangjában alkalmazkodik, hogy a sorozatban betöltsse a maga helyét. A könyv ára 3 frt. — A másik kötet a könnyebb elbeszélés fajtáiból való: *«A jukkerlány és egyéb esetek»*, elbeszéli *Dóló* főhadnagy. Ezt a Singer és Wolfner czég adta ki. Van benne tíz jól megírt elbeszélés, melyet *Dóló* főhadnagy beszél el. Mivel az első elbeszélés címe *«A jukkerlány»*, a kötet is ettől kapta nevét. Minden elbeszélés hőse katoná, vagy színhelye a kaszárnya. Egyenként olvasva a lapokban, az uniformis egyformasága nem tűnik annyira föl, mint a kötetben egymás mellé helyezve. A kötet ára 1 frt 50 krajczár.

Oklevéltár a magyar királyi kegyúri jog törvényéhez. Közli *Fraknói* Vilmos. Kiadja a Magyar Tud. Akadémia. E becses munka kiegyesztése ugyancsak a szerzőtől s a Magyar Tud. Akadémia kiadásában megjelent. A magyar királyi kegyúri jog története Szent Istvántól Mária Teréziáig című nagy tanulmányának. Beccs okleveleket juttat a tudós szerző a magyar történetírás birtokába ebben a 366 lapra terjedő kötetben, melynek becsét csak fokozza az, hogy az eddig kiadatlan s nagy utánjárással, búvárlással fölkerült okleveleknek egy részét melatató magyarázatokkal és fölvilágosításokkal is ellátta. A munka ára 3 frt 75 kr.

A magyar szabadságharc története, írta *Brankovics* György. Megjelent Budapesten, a Méhner-féle könyvkiadó-hivatalnál. A szabadságharc történetének felszázados emléknapiában csak fokozott érdeklődéssel lehet nyulni minden könyv után, mely e nagy időkről, a nagy emberekről, a nemzet lángoló lelkesedéséről és hazaszeretéről beszél. *Brankovics* 432 oldalra terjedő könyvben népszerű előadással írta meg az 1848—49-iki események történetét. Az eddigi nagyobb tudományos munkák eredményeit felhasználva, arra törekedett, hogy a nagyközönség számára adataiban megbízható könyvben tárja föl szabadságtörekvéseink és a nyomukon keletkezett harcoknak képét. Az, a kikket nagyobb munkát sem megvenni, sem olvasni nincs módjában, ebből a könyvből is megismeri a 48—49-es évek történetét. A külsőleg is díszesen kiállított könyvet számos illusztráció, arczkép, csatakép, ereklyék, emlékek másolata díszíti. Ára színes borítékba kötve 2 frt.

Magyar írók élete és munkái. A tudományos Akadémia megbízásából *Szinnyei* József, királyi tanácsos, a muzeum hírlap-könyvtárának őre által írt nagy életrajzi lexikonból megjelent az 54. füzet (VI. kötet 8. füzet), mely a *Kossuth* és *Kovács* nevek közé eső 160 írónak életrajzát foglalja magában. A Kossuthra vonatkozó irodalmat 1843 óta felsorolja, s lapokról és könyvekről 623 czímet állít össze rendkívüli szorgalommal. A *Kovács* név alatt 106 író és tudóst sorol elő. Az eddig megjelent 54 füzetben 11,576 írónak életrajza és munkáinak jegyzéke van felsorolva. A munka *Hornyánszky* Viktor könyvkereskedő kiadásában jelenik meg és egyes füzet ára 50 krajczár.

Az osztrák-magyar monarchia írásban és képen című nagy hon- és népismerető vállalatból közelebb a 319. füzet jelent meg, mely *«Magyarország»* VI. kötete 2-ik részének a 3-ik füzete.

E füzetben két közleményt találunk. Az elsőben *Hontmegye* ismertetését folytatja és fejezi be *Sajó Sándor*, ki tömör rövidséggel, de minden lényeges dologra kiterjedő figyelemmel, személyes tapasztalatokra támaszkodó alapos tájékozottsággal s élénk tollal írja le a Garam és Ipoly kies mellékein terülő szép Hontmegyét s mutatja be annak vegyes lakosságát, múltját és jelenét, szellemi és anyagi műveltségét. A másik közlemény a kezdete egy érdekes szaktanulmány, melyben *Farkas István* a földvidéki *Bányászati és kohászati* ismertetésével foglalkozik, áttekintést pillantást vetve a Kárpátok egész hegyrendszerében izótt bányászatra, de részletesebben csak arra a két fő bányavidékre terjeszkedvén ki, a melyek Felső-Magyarország területén vannak. A magvas, de szakszerűsége mellett népszerű hangon tartott közlemény a nagyközönségre nézve is vonzó s tanulságos olvasmány. Az érdekes tartalmú füzetet tizenkét eredeti rajz élénkíti, melyek *Cserna* Károly, *Dörre* Tivadar, *Háry* Gyula, *Keleti* Gusztáv, *Kinnach* László és *Rauscher* Lajos művészeinktől valók s melyeket, mint a vállalat magyar kiadásának minden eddigi rajzát, *Morelli* Gusztáv tanár metszett fába. A vállalat a magyar kir. állományda kiadásában s Révai Testvérek bizományában 2—2 ivny terjedelmű és színes borítékú füzetekben minden hónap 1-én és 15-én jelenik meg számos képpel. Előfizetési ár: negyedévenként (6 füzetre) 1 forint 80 krajczár. Egy-egy füzet ára 3. krajczár. Megszerezhető minden hazai könyvárúsr útján.

Az Athenaeum, philozófiai és államtudományi folyóirat, melyet a magyar tud. akadémia megbízásából dr. *Pauer* Imre osztálytitkár szerkeszt, közelebb már a *nyolczadik* évfolyamát kezdte meg az előttnk levő első füzetel, melyben *nyolcz* nagyobb közlemény és bő irodalmi rovat van. Az évnegyedenként 30—35 ivny terjedelemben megjelenő folyóirat évi előfizetési ára 5 frt.

A «Donauländer». *Strausz* Adolf tanárnak e czímmel megjelenő folyóirata érdeklődést keltett

KATULANI HAVAI HERCZEGNŐ.

nemcsak a Balkán-országokban, hanem Németországban is, mely az újabb időben nagy figyelmet fordít a keleti államokra. Több tekintélyes lap föl-említi, hogy e folyóirat rég érzett hiányt pótol. A folyóirat újabb füzeté P. *Bucovinianu* tollából részletes ismertetést közöl a román agrárkérdés fölől, mely a legutóbbi parasztlázadás révén a román politikuskokon kívül az egész európai művelt világot érdekli. *Milescic* és *Dragomanov* ethnographiai közleményei mellett a füzetben találjuk *Kállay* Benjáminé szüli. *Bethlen* Vilma grófnő nevét is: a közös pénzügyminiszter ritka műveltségű neje ezáltal a boszniai orvosokról ír ep oly érdekes, mint megszívlelésre méltó dolgokat. A boszniai pénzügyeket *Skokoly* Kornél ismerteti, a horvát kulturát *Mauro Spicer*. A szerkesztő gondos keze meglátja a bő politikai és közgazdasági szemlén, mely fölfeleli a Balkán-államok aktuális kérdéseit. A füzetet könyvismertetés zárja be a keleti országokra vonatkozó újabb művek fölél.

A király arczképe. A Berlinben élő fiatal magyar rézmetsző, *Strassgürtl* Károly szép nagy arczképet készített a király Ő Felségéről. Az egész mű jóra való tehetség munkája. *Strassgürtl* az ezredévi ünnepekről is készített három rézmetszetet, azokat fölajánlotta Vilmos német császárnak, ki el is fogadta.

Képzőművészeti ösztöndíj. Az országos képzőművészeti tanács pályázatot hirdet a hazai művészet egy nagylelkű pártfogója által alapított s jelenleg 2100—2100 forintot kitevő két festőművészeti ösztöndíjra. Pályázhatnak a művészeti iskola képzésén már túl lévő oly fiatal festőművészek (csak férfiak), kik magyar állampolgárok s főleg az állat-, és illetőleg a tájfestésben kívánják sikerrel igazolt képességüket tökéletesíteni. A folyamodók okmánynyal tartoznak igazolni: életkorukat, magyar honosságukat és művészi előhaladásukat festményekkel, rajzokkal, vázlatokkal. Kötelezettséget kell vállalni aziránt is, hogy tanulmányait Münchenben vagy Düsseldorfban, esetleg Páris kivételével másutt folytassa. Ez utóbbi azonban csak kellő megokolással történhetik. Az ösztöndíj egy évre szól, de esetleg két vagy három évig is megkaphatja ugyanaz a művész. Folyamodványokat a közoktatásügyi miniszterhez czímezve, a magyar orsz. képzőművészeti tanácsnál (Budapest, Hold-utca 8. sz.) május 1-éig kell benyújtani. Bővebb felvilágosítást dr. *K. Lippich* Elek osztálytanácsos, a képzőművészeti tanács előadója ad.

*** Kalföldi könyv egy magyar zeneművészről.** Berlinben Moser András ottani zenefőiskolai tanártól *«Joachim életrajza»* című könyv jelent meg, melyben a szerencsétlen véget ért *Lentz* Rezső zeneakadémiai tanára vonatkozó következő megjegyzés foglaltatik:

«Joachim tanítványai között nincsen egy sem, a ki képes volna őt a hegedűművészet összességében csak megközelítőleg is pótolni; az egyedüli, a ki e tekintetben szóba jöhetett volna, *Lentz* Rezső volt, ki azonban e reményeket, melyekre rendkívüli tehetsége feljogosította, nem valósíthatta meg, mert 1898 július hó 9-ikén macacs fulbjából kifolyó bűskömorságban 30 éves korában megvált életétől.»

Űj zenemű. Kelemen Lajosné, *Zathureczky* Berta Erdélyi Zoltán *«Laura dalai»*-ből ötöt megzenésített. A zenemű most jelent meg *«Laura*

dalok» ezímen s Rózsavölgyi és társa bizományában jelent meg, ára 2 korona.

Bűcsüelődás a budai várszínházban. A miniszterelnöki új palota építése következtében lebontják a budai várszínházat, s a nemzeti színház tagjai márczius 29-ikén rendezték benne a bűcsüelődást. A színháznak nagyon változatos a múltja. Templomnak épült, s II. József uralkodása alatt alakították át német színházzá. Azonfölt budai városi színház lett, s a német szót száznál több év előtt csak rövid időre törte meg benne Kelemen László magyar színtársulata. A német színészek a magyar nem tudott versenyezni minden támogatás nélkül. Csak a hatvanas években szűnt meg városi színház lenni a várszínház s magyar színtársulatok próbáltak szerencsét ott is, meg a hozzá tartozó nyári színpadon is, de virágzani nem bírtak. Ekkor a nemzeti színházhoz kapcsolódtak, oly formán, hogy a nemzeti színház és operaszínház tart benne előadásokat. Harminez évig tartott ez így, mígnem most a szerződést felbontották, mert májusra a színház lebontásához akartak fogni. A miniszterelnöki palota építését azonban Szell Kálmán miniszterelnök elhalasztotta, így a színházat is alig bontják le már e nyáron, de mivel a szerződés márczius 31-én véget ér, a bűcsüelődást megtartották.

A bűcsüelődáson a nemzeti színház és opera tagjai egyes részeket adtak elő eredeti művekből. A zenekar *Doppler «Illa»* operájának nyitányát játszotta; erre következett *Jókai «Szigetvári vértanúk»* drámájának első felvonása, *Jászai Mari* közreműködésével; aztán *Erkel «Bánk bán»*-jának első felvonása, melyben *Abányiné* kapott sok tapsot. *Váradi Antal* ez alkalomra *«Az utolsó előadás»* ezímen a hangulathoz illő költői epilógot írt, melyben a *Haladás* felszólítja a *Rombolást*, hogy egyengesse útját. De mielőtt a *Rombolás* fölemelne eskákiát, megjelenik a *Múza* s elmondja a színház történetét, fölfeleli *Kelemen László* és színtársulatát, mely színtársulatával oly keservesen küzdött ezen a helyen nemcsak a magyarságot, hanem a kiváltságos német igazgató féltékenységével és kapzsiságával is. A *Múza* és a *Haladás* szólnak Kelemenhez, s elővezetik a főváros két nagy színházának, a Nemzetinek és Operának tagjait: *«Ez a jelen művészi serge, melynek áldása mindig feléd száll, feléd!»* Kelemen így szól:

Oh, köszönöm az ébredés e percét:
Kárpótol egy keserves életért!
Ez az a szent hely, melynek boltozatja
Hallá a legelső magyar szót a legelső
Magyar színen! Az *«Igazhízi»* volt az,
Az Űr szolgálja volt, a ki megírta,
Simay Kristóf, kegyesrendi pap,
S a haza lelkes napzsámorai,
Mi, a színészek itt játszottuk el!
A Mózes eszpebokra lángolt itten,
S lángolt egy századig! Borulj le itt
Űj nemzedék, mert szent a hely, hol állasz!

A színpadra sereglett művészeket a község perczekig tapsolta, úgy hogy az előadás elakadt. Az epilógus végül a nemzeti művészet és szellem szeretetére buzdítja a magyar színészeket. A képet a *Himnusz* fejezte be, s az Opera tagjainak, a kik énekelték, négyezer kellett a színen megjelenniök. Valószínű, hogy a bűcsü-elődás nem volt egy szerszind az utolsó, miután a színház lebontását elhalasztották. Különben is Buda nem marad színház nélkül, mert elhatározott dolog, hogy a városi hatóság segélyével díszes színház épül.

Vígszínház. Szatirikus bohózatot adtak első a nőemancipáció ellen márcz. 23-ikán a *Vígszínházban Helyet a nőknek* czím alatt. Írták *Valabregue* és *Hennequin*, francziából fordította Huszár Vilmos. Nem új a tárgy, s ebben a feldolgozásban sem tud irodalmi értékhez jutni, de az igyész szerzők elég mulattatót mutatják be azt a világot, mikor beválik a jelszó: *«helyet a nőknek.»*

Egy emancipált családot látunk. Egy anya és három leánya a főhős. A mama, a kit *Nikó* Lina nagyon mulatságosan személyesített, ügyvédséget tanul s lelkesen hirdeti, hogy: helyet a nőknek. Leányait arra tanítja, hogy harcoljanak a férfiak zsarnoksága ellen. Egyik lányát orvosnak, a másikat festőnek szánta; a harmadik lányon azonban nem fog a mama intése és nevelése, ez megmarad igazi nőnek, a ki szereti férjét és gyermekeit. A festőnő egy milliomos felesége lesz, de a párok nem férnek össze, válópórt indítanak, melynél a mama nemcsak anyós, hanem ügyvéd is. A törvényszéknél azonban vereséget szenvednek s a festőnő kibékül férjével. A *Vígszínház* művészei hatást biztosítottak a bohózatnak. *Nikó Lina* az anyós-ügyvéd szerepét sok elmésséggel ruházta föl. *Hegedűs, Fenyvesi*

A NEW-YORKI WINDSOR-FOGADÓ EGÉSE.

Gál, Tapolczai mind szerencsésen alkalmazták a magok részét, valamint Haraszti Hermin, Varsányi Irén, Kalmár Piroksa, Hettyei Aranka.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia március 27-diki összes ülése iránt a szokottnál nagyobb érdeklődés nyilvánult, mert pályázatok eldöntése volt napirenden, s ezek közt a gróf Teleki drámai pályázatának 100 aranya, melyet a bírálók a «Beületbiró» című darabnak ítéltek oda, de mert kiderült, hogy ezt a darabot más cím alatt Debreczenben már előadták, az akadémia összes ülésére bizták a döntést, hogy a jutalom kiadható-e, miután a titkos pályázat feltételei megsértettek. Rákosi Jenőnek a bírálók részéről tett jelentése nagyon hizelgő volt nem annyira az egész darabról, melynek szerkesztését gyöngének mondja, hanem egyes erőteljes részeitől és főleg a benne nyilvánuló tehetségről. A bírálókat egy névtelen levél már akkor értesítette, hogy a darabot előadták, mikor a döntés már megtörtént. A Teleki-díj pedig az aránylag legjobb pályázó darabnak mindig kiadandó. Az is kiderült, hogy a darabot szerzője a debreczeni előadás óta átdolgozta és versekben írta meg.

Than Károly elnökele alatt ment végbe az összes ülés, Scily Kálmán főtitkár adta elő a Teleki-pályázat eredményét s kérte az összes ülés döntését. Gyulai Pál a jutalom kiadása ellen szólt, mert a pályázat titkos voltán sérelem történt. Scily Kálmán a jutalom kiadását indítványozta, mert ez kiadandó a legjobb műnek. Indítványozta a pályázati feltételek módosítását. Rákosi Jenő a bíráló bizottság részéről azt mondta, hogy az inquisitóri feladatra nem vállalkozhatik, hanem ítélt. A feltételek közt nincs, hogy nem pályázhat oly darab, melyet már elfelejtettek. Heinrich Gusztáv is a jutalom kiadása mellett szólt. A gyűlés nagy többségre csakugyan a pályadíj kiadását határozta el.

A jellegű levélke fölbotatván, az irodalomban egészen ismeretlen és idegen hangzású név tűnik: Ziuska Jenő erdészgyakornok. De megjelenezték a bírálók dícsérete nyomán, mint új tehetséget. Még fiatal ember, most 23 éves, s mikor a darabot írta 21 éves volt. Apja debreczeni kincstári erdész volt, de meghalt; anyja is, egy német születésű névtelű asszony, nem érthette meg fia fejlődését.

Ezután Hegedűs István olvasta föl a bírálók jelentését a Farkas-Raskó pályázatról, mely évről-évre hazafias költeményt kíván. A bírálók szerint a 44 pályamű közül hat költemény érdemel figyelmet: «Az ojtosi szoroban», «Miért nincs költő», «Rodostói hangok», «Nemzetes úr», «Öreg költő-

nek» és «Vádaskodók». Legjobb a három utóbbi. A bírálók az «Öreg költőnek» címűt dícséretre, a «Vádaskodók»-at jutalomra méltónak ítélték, mert mély érzésből fakad. A jellegű levélke Pulágyi Lajos ismert fiatal író és hőmezővárosi helyi polgári iskolai tanító nevét tüntette ki.

Scily Kálmán főtitkár még az új tag-jelölésekről tett jelentést. Az I. osztály nyelvészeti osztálya Balassa Józsefet, dr. Kégl Sándort és Szilasi Móriczot, a szépirodalmi osztály Bayér Józsefet, Herczeg Ferencet és Kozma Andort jelöli a levelező tagságra. Üres összesen öt hely. A II. osztály jogi, publicisztikai és bölcsészeti osztálya Bekes Gusztávot jelöli. Üres három hely. A történelmi osztály rendes tagoknak Zsilinszky Mihály és Czobor Béla levelező tagokat jelöli. Üres három hely. Levelező tagoknak ez az osztály Borovszky Samut, Szendrey Jánost és Mahler Edét jelöli. Üres három hely. A III. osztály matematikai, kémiai és fizikai osztálya Bugarszky Istvánt és Tötössy Bélát jelöli. Az orvosi és természetrajzi osztály Mehely Lajost, dr. Pertik Ottót, Tormay Bélát és Halaváts Gyulát jelöli. Üres három hely. Ezek megválasztása fölött a május 2-ikén kezdődő nagygyűlés dönt. Az ünnepi közlést május 7-ikén tartja az akadémia.

A Kisfaludy-társaság március 29-iki ülése gazdag volt felolvasásokban. Szabolcska Mihály, az igaz tehetségével oly hirtelen feltűnt költő is ekkor tartotta székfoglalóját, öt szép költeménnyel.

Gyulai Pál foglalta el az elnöki széket. Vargha Gyula titkár jelentette, hogy Leov William ügyvéd, a néhai szegedi rabbinak New-Yorkban élő fia egy könyvet küldött be («Magyar Poetry»), melyben a jelesebb magyar költőket angol fordításban mutatja be. Szabolcska Mihály lépett aztán a felolvasó asztalhoz s öt szép költeménnyel köszöntött be. A «Jézus sirjánál» címűt lapunk más helyén közöljük. Itt adjuk még a «Hó márciusban» címűt.

Tavas van, március van Elnézem ablakomból,
S odaki hull a hó. S számom szegény havat,
Hull idegen világba. S szivem mélyén valami
Mely nem neki való. Bús sejtetem fakad.
S im, a kin más időkben Az ember is korával,
Ragyogna száz sugár: Ha nem bele való,
Most lesz belőle sár! Úgy járhat mint a hó!

Nagy tetszéssel fogadták a költeményeket. Gyulai Pál elnök pedig átnyújtotta Szabolcskának a tagsági oklevelet s így szólt: «Önt a lyrai költészet terén kifejtett sikeres munkásságáért választotta tagjának társaságunk. Ön műveiben örömet zendíti meg nemzeti ritmusunkat, mely az újabb időkben kezd háttérbe szorulni. E ritmus hangzik ki népköltészetünkben és régebbi költőinkből egész a múlt század végéig, midőn a klasszikai és nyugateurópai versidomok jöttek divatba. De Kisfaludy Károly és Vörösmarty újra meg kezdték zendíteni a nemzeti ritmust is, majd Petőfi és Arany a tökély magas fokára emelték. Előítélet az, hogy nemzeti versidomunk csak a dalhoz, legfeljebb a balladához illik s a lyrai és epikai költészet más műfajaira

nem alkalmas. A legmélyebb érzést s a legmagasabb gondolatot is kifejezheti rajta, s változatosság tekintetében kiállja a versenyt bármely idegen versidommal. Legyen ön tovább is hűve a nemzeti ritmusnak s párosítsa azt, tartalom minél költőibb szárnyalásával. Még egyszer üdvözlöm önt társaságunk nevében.» Szabolcska hálásan mondott köszönetet a megválasztásért. Most Kozma Andor «Szabadságharcunk német költője» címmel emlékezett vissza Hartmann Móriczra, ki költeményeiben a magyar szabadságharcért lelkesült. Ezekből Kozma lefordított hatot, s felolvasta azokat a közönség mély figyelmébe. A «Debreczen» című így hangzik:

Ős Debreczen őrt áll a pusztá-mélyen.
Mint a derék hazafiságnak vára.
Mondják, hogy innen ki a zöld határra
Naponkint mintegy ezer eke mégyen.

Itt hó magöntő termés hogyné legyen!
Kalásztengernek be se látni végét —
És Debreczen hatalmát s dicsőségét,
Azt zengi a pacirta is az égen.

Te vagy, oh város, a magyar nép tükré!
Az is ezer ekével tur talajt,
S nemes magot hint fölhasadt rögökre.

Ezért virul föl ott a népszabadság...
Röpítsük égig róla föl a dalt,
Magyar dícsétől zengjen a magasság!

Rákosi Viktor következett «Csáth vitéz» czimen a honfoglalás korából vett elbeszéléssel. Az a hang uralkodik művében is, mely a «Korhadtkeresztek» című könyvében annyira meghat. Hosszan tapsolták. Utolsónak Vargha Gyula olvasta föl egy fiatal bölcsészeti hallgatónak, Gombocz Zoltán vendégnek «Bánk bannak eddig ismeretlen francia felolgozása és Cseri Péter Ottója» című értekezését. Katona József Bánk bánjának az előszavában elmondja, hogy Cseri Péter egyik regényéből vette Ottó és Melinda alakját. Cseri e regényt németből fordította. Az eredeti hiába keresték Németországban, nem találták. Gombocz fölfedezte, hogy a németet is francziából, D'Ussieux egy regénye után fordították, D'Ussieux tárgyát Bonfini Mátýs-korabeli krónikájából merítették.

Petőfi-ünnep Kolozsvárra. Az «Erdélyi Irodalmi Társaság» március 25-ikén tartott felolvasó ülést Petőfi emlékeztetének szentelte. Dr. Szamosi János, a társaság alelnöke, szép megnyitó-beszédben emlékezett meg Petőfiről. Utána Szász Gerő tartott határozó felolvasást a költő haláláról. Sebasi Samu olvasott fel ezután elbeszélést, melynek tárgyát a szabadságharc idejéből vette. Végül Versényi György adta elő Felszeghy Dezsőnek pár költeményét, a melyek szintén Petőfőre vonatkoztak. A közönség a felolvasókat zajosan megtapsolta.

A szabadkőművesek nagygyűlése. A magyarországi szabadkőműves nagypáholy március 26-án tartotta Budapesten évi nagygyűlését, melyen az összes hazai páholyok, de a szomszéd államok szabadkőművese is képviseltette magát. Az évi jelentés vázolja a szabadkőműveség tevékenységét, felsorolja azokat az eszméket, a melyeket a társadalmi életbe belevitt. A múlt évben 51 páholy volt 3029 taggal. A páholyok magánvagyonra 105,000 frt, a nagypáholy vagyonra 263,000 frt, a jótékony alapok összesen 434,000 forintot tesznek. Erzsébet királyné szobrára a páholyok 1260 frtot adakoztak, segélyezésekre közel 30,000 forintot fordítottak. A jelentések tudomásul vétele után újabb három évre nagymesternek ismét Joannovic György nyug. államtitkár választották, kinek ünnepélyes beiktatása fényes szertartások között történt. Az ünnepi beszédet egy ismert író tartotta: a «Szantsunk mélyebben» jelszóról, s a társadalmi tevékenység minden ágában a közéleti szereplés minden nyilvánulásában követendőnek jelezte e böles intelmet. A díszében Joannovic nagymester az első felköszöntőt a királyné és hazára mondotta. Jelen voltak a pozsonyi páholyokhoz tartozó osztrák, továbbá a horvát-szlavonországi s a szerbiai küldöttek.

Az iparművészeti múzeum könyvtára a húsvéti ünnepek után megnyílik. Hétezer kötetet és hetven-ezer műlapot foglal magában, és egy modern könyvtár minden követelményének megfelelőleg várja megnyitását.

MI UJSÁG?

* Az elkésett tél. Nem ritkaság ugyan nálunk március második felében a nagy hó és kemény hideg, de mint hosszú tél kiegészítője. Ritka azonban az olyan enyhe tél, mint az idei. Március 10-dike körül már meleg tavaszi verőfény áradt szét, a bokrok zöldülni kezdtek, mandola, barack és a körte is virágozott. A főváros utcaiban a tavaszi színes ruhák és napernyők feltűntek, az árnyék.

tartó bolti ernyőket is kifeszítették. Ekkor jött meg egyszerre, mikor már senki sem várta, az elkésett tél. Egész Közép-Európában és Olaszországban is hóviharak dühöngtek, és fagyott, mint máskor tél közepén. A vasuti vonatok elakadtak a hóban, az országutakon csak napok múlva lehetett járni ismét szánnal. Mintha nem is húsvét, hanem karácsony közelednék. Itt Budapesten az utcaik két oldalán magasra hányt hóhalmok sánczai közt jártunk-keltünk, a háztetökről dermesztő szél szórta le a havat; a téli ruhák megint előkerültek, s a városrészben, hol már megindult a tavaszi séta és kocsizás, vastag hó takart mindent. A márciusi tél épen olyan volt, mint akár a januári szokott lenni. A természet e szokatlan jelenségét látni is sokan kijártak a városrészbe. Ugy sem lehetett látni havat az egész télen. A fotografusok sem mulasztották el megörökíteni a márciusi telet. Két képet mi is adunk róla a városrészről. Egyik a nagy iparszarnok környéke, a hólepte fenyes bokrokkal; a másikon a már repedező történelmi csoport tornyos épületei látszanak. Március 30-án azonban a tavasz langyos melege újra megérkezett, s a hó gyorsan pusztult.

Mark Twain egy hetet töltött Budapesten, s március 29-ikén reggel utazott vissza Bécsbe. A híres író itt időzése alatt mind az irodalmi, mind a társasági körök legelőzékenyebb figyelmében részesült. A lipótvárosi kaszinóban márc. 25-ikén tartott felolvasásán díszes és nagy közönség jelent meg, előkelő meghívott vendégek is sokan, s a kik jártasok az angol nyelven, nagy élvezettel hallgatták a szellem előadást. Kétszáz 8 óra után belépett Mark Twain a terembe, hol hársány éljenzéssel fogadták. Mikor a zaj elcsillapult, a hírneves író belekezdett az előadásba és kis színetekkel megszakítva elmondott négy humoros karcolatot, melyeket a közönség már mind ismerhet Mark Twain könyveiből, de a melyek — legalább a hatás tekintetében — újnak tetszettek, úgy meglevenedtek az ő előadásában. Mert Mark Twain parját-ritkító előadó. Otthonosan érzi magát a felolvasó-asztal előtt, a honnét csevegőn könnyedén hangzanak a szavai. Az egész ember kész szinész számba megy. Megfelelő taglejtéssel kíséri szavait, a melyhez a szem és arckifejezés is mindig talál. S mikor másokkal folytatott humoros párbeszédeit adja elő, érvényre juttatja a különböző hangárnyalatokat is. Fíradhatatlan beszélő, a ki önmaga is élvezni látszik előadása közben. — Másnap Mark Twain a nemzeti kaszinóban tett látogatást, hol az igazgatóság és a kaszinó számos tagja társaságában szórakozott. Márc. 27-ikén a képviselőház karzatán jelent meg nejevel és egyik leányával, délután pedig megnézte az 1848—49-iki ereklyemúzeumot. Az utolsó estét Ambrozovits Béla miniszteri tanácsos és neje, szül.

Klász március 26-án felvett fényképe után. TÉLI KÉP A VÁROSLIGETBŐL.

Meszlényi Iona szalonjában töltötte, hol thea mellett a magyar zenével és tánczokkal is megismertették. Elutazásakor is sokan kikisérték a vasúthoz, hol igen melegen vett búcsút.

A királyné arcképe. Ő Felsége Horovitz Lipót magyar festőművésznek, ki a királyné arcképét festette, mely most van kiállítva a bécs mútárlaton, művészi érdemei elismerésül a «Pro litteris et artibus» érdemelet ajándékozta. — A magyar szép-művészeti múzeum számára László Fülöp készíti Erzsébet királyné arcképét, a közoktatásügyi miniszter megbízásából.

Az Erzsébet-renddel kitüntetett hölgyek. A hivatalos lap márc. 29-iki száma Ő Felségének gr. Széchenyi Manó miniszterhez intézett következő kézirátát közli: Özvegy báró Sennyei Pálné született Fiáth Mária bárónének Erzsébet-rendem nagyeresztjét, özvegy gróf Cziráky Jánosné született Dezső Luiza grófnének első osztályú, Adler-Bancalari Hedvignek pedig másodosztályú Erzsébet-rendemet adományozom.

A kereskedelmi miniszter Konstantinápolyban. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter több napi időzésre március 28-ikán Konstantinápolyba utazott.

A legnagyobb spanyol festő emlékezete. Spanyolország világi hatalma és oceán-túli roppant gyarmatai mind elvesztek. Dícsőségéből teljes fe-

nyökben az maradt meg, a mivel költők és művészek járultak a spanyol nagysághoz. Június 6-ikán lesz háromszáz éve, hogy Velasquez született, a spanyol festészet legnagyobb művésze. A szevillai mester emlékezete országos ünnep lesz, és szobrárt is ekkor állítják föl a nemzeti múzeum, a madridi Prado előtt.

Perényi Zsigmond szobra. Ugocsa megye közönsége báró Perényi Zsigmondnak, a magyar nemzet vértanújának, a ki a megye szülöttje volt, Nagy-Szöllösn szobrot akar állítani. Már meg is indították a gyűjtést.

Házasság. Szentesen március hó 25-én vezette oltárhoz Mátéffy Sándor kulturmérnök Zsoldos Ferenc földirtokos leányát, Bertát. Az ifjú pár az esküvő után nászutra indult Olaszországba.

Egy zene-iskola ünnepe. Siposs Antal, a jeles zongora-művész, még 25 év előtt, mikor Budapesten a zeneoktatás egészen német volt, s német zenetanítók foglalkoztak, magán zeneakadémiát alapított, mely negyed század alatt sokat tett a zene fejlődése s magyarosítása érdekében, és sok jó zenészt képezett. A 25 éves fennállást ápril 8-án ünneplik meg. Tanítványai rendezik a zenészi ünnepélyt a Royal-fogadó nagyeremében.

Néprajzi kiállítás és múzeum Kolozsvárra. Az Erdélyi Kárpát-egyesület Mátyás király kolozsvári szülőházát néprajzi múzeumnak rendezi be s már a Mátyás-szobor leleplezésekor tartandó néprajzi kiállításon bemutatja a gyűjtemény magvát, az erdélyi rész nevezetes és jellemző tárgyait, a népies szokások rajzait, a szerszámokat, házi ipart, használati és díszítési ipart, műkincseket, a nyelvgyarmányokat, Erdély természeti szépségeit képekben, stb. A Mátyás-házat az idén kijavíttatja a város és berendezzi a múzeum czéljaira.

A Kárpát-egyesület a múzeum és kiállítás sikere érdekében országos gyűjtésre és adakozásra szólított föl a központi választás nevében József Ágost főherceg fővédő, Feilitsch Artur báró elnök és Radnóti Dezső főtitkár, a néprajzi bizottság részéről Kuun Géza dr. gróf, Szádeczky Lajos dr. és Hermann Antal dr. előadó irt alá. Az egyesület híven megőrzi a rábizott népdleti kincseket s az ideiglenesen átengedett tárgyakat sőtétlenül adja vissza. A kiállításra vagy a múzeumba szánt kisebb tárgyakat egyenesen az E. K. E. főtitkári hivatalába (Kolozsvár, Jókai-utca 11.) küldendők, mely mindennemű fölvilágosítással szolgál.

Legyérő-kiállítás. A maga nemében érdekes kiállítás látható az Országos Kaszinóban. Molnár Ákos dr. állította ki legyérőgyűjteményét; a kiállítás egyik része nemzetiségek szerint mutatja be a használatban levő legyérőket; a másik része, a rég meghalt, de emléktünkben élő híres szép asszonyok legyérőiből áll.

Itt láthatók Pompadour marquise, Dubarry asszony, Boleyn Anna legyérői, melyek azért is érté-

Klász március 26-án felvett fényképe után. TÉLI KÉP A VÁROSLIGETBŐL.

kesek, mert az akkori virágzó művészetek bizonyosságai; gyönyörű festményekkel, művészi faragásokkal és finom bronzszeli eszkökkel ékesítve. A gyűjtemény harmincz daraból áll, melyek közül mindjárt kitűnik VIII. Henrik angol király egyik feleségének, a szerencsétlen Boleyn Annának levelezője. Az elefántcsont fogós, selyemszárnyú levelező három festményével és csontvárással alkajjal igaz remekmű. Nem kevésbé érdekes Pompadour marquisse levelezője, az egyik közülök pedig valószínűleg krónika. Ezen a levelezőn az a jelenet van megörökítve, mikor az udvarhölgyek tánczán mulato Pompadour felsülködés közben lepi meg XV. Lajos király. A király háta mögé kerül a szép nőnek, befogja szemét, mikor Pompadournak persze nem volt néha kitalálása a király nevét, a kinek egyedül volt joga a marquisen ilyen alkalmok megfigyelésére. Egy japán levelező is nagy fényűzésről és eredeti ízlésről beszél.

Gábor Áron szobra. A székely földön, az eresztevényi temetőben hatalmas trachit-obeliszk jelzi, hogy ott pihen Gábor Áron, a szabadságharcban a székelyek nagy hőse, ki hatvan ágyút öntött harangokból, s kit a kőkösi csatában 1849 július 2-án agyúgolyó sebesített halálra. A székely nép minden esztendőben kegyelettel telve zarándokol ki Gábor Áron sírházhoz s virágokat tesz a hős örök pihenőhelyére. Bereczk, Gábor Áron szülővárosa, most elhatározta, hogy az agyúgolyó sebesítést emel főpiaczán. A község, melynek egy része román ajkú, természetesen nincs abban a helyzetben, hogy kegyelet tervét a maga erejéből megvalósíthassa s így a magyar nemzet hazafias áldozatkészségére számít. Elhatározta a szép cél megvalósítására alakult bizottság, hogy országos gyűjtést indít s meg is választotta a maga köréből a Gábor Áron-szoborbizottságot. A bizottság elnöke lett **Bálint László** főesperes kanonok.

Székely emlék Agyagfalván. A mi a magyarság történetében a Rákos mezeje, az a székelység múltjában az agyagfalvi rét: az a hely, a hol az elődök törvényt láttak, ország dolgaról tanácskoztak és a honnan hadba indultak. A nagy történelmi múltból megszentelt helyen most emléket akar állítani egy bizottság, melynek **Pötsa József**, Háromszék megye főispánja, **Mikó Bálint**, Csikmegye főispánja, **gróf Haller János** Udvarhely megye főispánja és **Mikó Árpád**, Maros-Tordamegye főispánja állnak az élén. Az emléket közadakozásból akarják felállítani és e végül gyűjtőket bocsátanak ki. Az adományok **Fereny János** nevére, **Székely-Udvarhelyre** küldendők és esetről-esetre hirnapilag nyugtáztatnak.

Olaszok az éjszakai sarknál. Az abruzzói olasz királyi herceg az idén az éjszakai sarkhoz utazik több tudós kíséretében. **Umberto** király 800,000, a nápolyi herceg pedig 50,000 lírával járult hozzá a költségekhez, melyek összesen négy millió lírát tesznek. Az olasz trónörökös pár és az aosztai herceg meg a felesége az abruzzói herceget elkísérik Norvégiaig.

Az előkelő hölgyek figyelmébe. A legizlésebb **női angol kosztümök** készítenek saját műtermükben **Schneller** és **Kozma** női angol-, és férfi szabók **Budapest**, **Royal** nagy szálloda.

EGYVELEG.

*** Az angol gépgyárakban nagy figyelmet keltenek az Amerikában készült vasúti mozdonyok, melyek a nagy távolság mellett is erős versenyre keltek az angol gyártmányokkal. Az amerikai gőzmozdonyok ugyanis 40 százalékkal olcsóbban és a mi legfontosabb, mesés rövid idő alatt készülnek. Így például az angol Midland-Railway vasúti társulat a Baldwin és Schewee-Tady-féle new-yorki mozdonygyárban húsz gyorsvonathoz való mozdonyt rendelt meg, melyet az amerikaiak négy hónap alatt szállítottak, míg ugyanezen megrendelést az angol gyárak csak tizenhét hónap alatt akarták teljesíteni. Nagyon valószínű, hogy az amerikai versenyt az összes európai gépgyárak is meg fogják nylneni.**

*** Tíz millió hektoliter alma-bort termelték a múlt évben Franciaországban, s ennek folytán az igazi bor ára nagyon alá szállt.**

*** A legnagyobb könyv.** Müller Miksa, a híres oxfordi tanár, nem rég részletes leírást közölt a «Kuth Daw» nevű szent könyvről, mely a legnagyobb könyv a világon. Mandalay mellett Birmában találták; 729 oldalas; fehérszínű, fehér márvány-

lapból áll s minden lap külön kis, téglaláb épült templomban van. Az encyclopaedikus jellegű, óriási mű három csoportból áll, melyeket egyenként **pisaka**-nak (kosár) neveznek s így az egész neve három kosár (**tripisaka**). Tartalma nagyobb, mint a biblia és koráné együtt véve, a budhista papok 275,250 versszakot s 8.808,000 szótogat számoltak meg benne. Az egész palmi irással van. Feltűnő, hogy ez a szent könyv új eredetű. 1857-ben készítették Mindomin birmai király parancsára.

*** A velocipéd-sportnak egy barátja pontos mérések alapján kiszámította, hogy kedvező és jó utakon 25 kilométernyi útat tehet meg a biciklista ugyanannyi fáradsággal, mintha 5 kilométernyi gyalogolna.**

*** Az amateur fényképezőknek** Oroszországban csak külön meghatározott időre váltott hatósági engedéllyel szabad fényképezni csinálniuk.

*** Érdekes kísérletet** tesznek az Amazon partjain lakó indiánok a völegényekkel. Az esküvő napján ugyanis karjaikra nagy zacskót kötnék erősen maró hangyákkal tele s csak azt ismerik el alkalmasnak a násülésre, ki a hangycsípést nyugodtan tűri el.

*** A legöregebb ember** jelenleg a földön, kinek korát hiteltelen senki nem lehet állapítani, egy Rio de Janeiroban élő, de Afrikából való Cotrim Bruno nevű 150 éves agg. Ó utána következnek egy 10 évvel fiatalabb moszkvai kocsis. Száz évesnél több jóformán minden országban van, állítólag Szerbiában a legtöbb, azaz 2 1/2 millió lakos közt 575; de ez nem valószínű, mert legutóbb Németországban, hol pontosabb volt a népszámlálás, 52 1/4 millió lélek között csak 78-at találtak, ki száz évesnél idősebb volt.

*** A fízett gardedámok** intézménye Berlinben ma már általánossá lett. Különösen nagyobb fogadókban alkalmaznak állandóan idősebb úri nőket, kik a magánúton utazóknak Berlin nevezetességeit megmutatják s velük bevásárlásokat tesznek. Karácsony előtt az ily nőknél rendkívül sok dolguk akad.

*** Úri leányokat** nevelő intézetet állított fel a japáni császárné 1885-ben, s ez az intézet azóta nagyon felvirágzott. Nyelveken, zenén, rajzon s más tudományokon kívül külön oktatást nyerneik itt a lányok a virágokhoz készítése, a thea felszolgálás módja tekintetében s külön tantárgy a női etiquette, melynek előadója Okosavara Nagahida, ki egyenes utóda a híres Okosavarának, ki 1340-ben alapította meg ezt a tudományt. A növendékek nagy része innen megy férjhez, három volt növendék császári herceg neje, három európai nagykövét s egynek férje Javaszaki báró, a japáni Rothschild. Az európai nyelvek közül az angol és francia a legkedveltebbek.

*** Építészeti vizsgát** tett közelebb egy Charles Etelka Mária nevű angol nő s mivel az öt napig tartó szigorú vizsga eredménye kielégítő volt, a nőt rögtön felvették a **Royal institut of british Architects** társaság tagjai közé, hova eddig csak férfiak vettek fel.

HALÁLOZÁSOK.

CSALOMJAI FAJÓR ISTVÁN veterán író halálát jelentik márcz. 29-éről Balassa-Gyarmatról. Nógrádmegye nyug. arvaszéki elnöke volt, kir. tanácsos, s Nógrádmegyében a közélet érdemes harczosa, az irodalomnak a nemzeti szellemtelé lelkesített munkása. Még a negyvenes években kezdte az irodalmi munkásságát a «Honderú»-ban, a «Pesti Divatlap»-ban, majd klasszikusokat is fordított. **Csalomjai** név alatt írt, s régibb lapjainkban sűrűn találhatjuk e nevet költemények és egyéb dolgozatok alatt. Alsó-Nyéken született 1821-ben. A gimnáziumot és a jogot végzeve, letette az ügyvédi cenzurát, s egy ideig Pesten, majd visszavonultan szülőföldjén ügyvédeskedett. 1849-ben a magyar kormánybiztos első megyei aljegyzőjévé nevezte ki. A rossz időkben csalomjai kis birtokára vonult, 1860-ban Balassa-Gyarmatra költözött, s 1867-től kezdve megyei közhivatalú vállalt, Nógrádmegyei tiszti ügyésze, majd 12 évig a központi arvaszéki elnöke volt egészen 1889 végéig, mikor nyugalmra vonult. A király 1882-ben a kir. tanácsosi czímmel tüntette ki. 1892-ben Nógrád- és Hontmegye jubileummal ünnepelte munkásságát. Ismertebb munkái: **Költemények**, írta Csalomjai 1859., **Áldozatok** (Witschel után), **Imádságok** 1860., **Horatius Flaccus Epistolái** 1876., **Cinna**, tragédia Corneille után 1883.

SZABÓ MIHÁLY ügyvéd, Hódmező-Vásárhelynek 1849-iki polgármestere, Csongrádmegye volt főjegyzője, a hm.-vásárhelyi ref. egyház presbitere és volt főgondnoka, a törvényhatóság tagja, elhunyt márcz. 25-ikén 77 éves korában Hm.-Vásárhelyen. Testvére volt Szabó Károlynak, a nagyérdemű historikusnak. Maga is foglalkozott az irodalommal s a régi világról nem egy korrajzot írt. Lapunk közölte tőle «A régi rablólágból» című korrajzát s nem régebben is több rajzot a magyar nép 1848 előtti életéből.

Lefordította Göthe «Faust»-ját is, s külön kötetben kiadta. Széles körű rokonság gyászolja halálát.

BÁRÓ RADVÁNSZKY JÁNOS, Zólyom megye főispánja, a főrendiház örökös tagja, a bányakerületi év. gyámintézet elnöke meghalt Budapestén márcz. 27-ikén, 45 éves korában, s holttestét Zólyom-Radványba szállították. Családjával csak néhány nap előtt érkezett föl Budapestre, már betegesen. Az apa, az anyja, a gyermekek difteritiszbe estek. Radvánszky báró állapota rohamosan rosszabbult s meg is halt, a nékűl, hogy külön ápolat családját tudta volna. Ugyanaból a házból a legnagyobb eszandben temették el a családapát, miattal felesége, született báró Radvánszky Sarolta és a gyermekek a betegség lázával küzdöttek.

A régi honvédek közül elhunytak: **VÉCSEY ISTVÁN** 48-as honvédfőhadnagy, nyug. törvényszéki bíró, 74 éves korában Nagy-Váradon. Egyik katonája volt Damjanich tábornoknak. — **WOLFSRUHER IGNÁC** kereskedelmi miniszteri tisztviselő és 48–49-iki honvédfőhadnagy Budapestén, 77 éves korában. — **SCHNEIDER MIHÁLY**, negyvennyolcas honvédvadász tizedes, 73 éves korában, Mosonyban. — **SÁRKÁNY ISTVÁN**, honvédmester, a hadi érem tulajdonosa, 80 éves, a honvédmeházban. — **DVORSZKY PÁL**, volt honvéd, 72 éves korában meghalt Szepes-Mindszentben. — **GAJARI JÓZSEF**, volt negyvennyolcas honvédtiszt, nyug. főerdész Temesvárott, 69 éves korában. — **DINGEL MÁTYÁS**, egyszerű, de vitéz kőzetana Bem táborában, Perjámoson. — **VALDA MIHÁLY** 48-as honvéd-husár őrmester 70 éves korában Szabadszálláson.

VARRÓ SÁMUEL, ügyvéd és volt orsz. képviselő, a függetlenségi eszmék lelkes hive, elhunyt Budapestén 78 éves korában. A szabadságharcot hősiessé küzdötte végig és parancsnoka volt a nagykuni nemzetőr-lovaszadának. Több országgyűlésen képviselte a karcazi választókörületet.

Elhunytak még a közelebbi napokban: **DARCSY MIKLÓS**, horsozvai református lelkes, 74-ik, lelkesítő működésének ötvenedik évében, Borzsován. — **DR. STRUPPI GYÖZÖ**, horvát országos főorvos és osztálytanácsos, Lussin-Piccolóban. — **MISKOLCZY GYÖNGY**, nyugalmazott törvényszéki bíró, királyi tanácsos, 79 éves korában, Nagy-Váradon. Orley Kálmán országgyűlési képviselő apósát gyászolja az elhunytban. — **DR. KOLOSSA KÁLMÁN**, ügyvéd, takarékpénztári ügyész és megbízottági tag, Szt.-Gothárdon, (élete 32-ik évében). — **LOSONCSI NAGY ELEK**, ügyvéd, a szatmár-németi ügyvédi kamara titkára, városi bizottsági tag, Szatmáron, 49-dik évében. — **EMŐDY ANTAL**, a budapesti II. kerületi felső kereskedelmi iskola tanára, 42 éves korában, Budapestén. — **MÉSZÁROS PÁL**, földbirtokos, számos éven át egyházigondnok, és árvagyám, Kunhegyesen, 80 éves korában. Mint nemzetőr részt vett a Kápolnai csatában. Mészáros János generális testvérjének szepünköjája volt, s mint ilyen a Tekei és Tisza családokkal rokon. — **ZADÓVSZKY JÓZSEF**, magyar kir. központi állampénztári pénztárnok, 62 éves korában, Budapestén. — **ZOMORFALVI JÓKÁTHY ELEK**, a budapesti közúti vaspálya-társaság nyug. tisztviselője, életének 61-ik évében, Nógrád-Vereczkén. — **DR. JAKS FRIGYES**, fővárosi ügyvéd, 44-ik évében. — **Megyeri BESZE JÓZSEF**, 99 éves korában, Rákos-Szent-Mihályon. — **MERZA JÁNOS**, 67 éves korában, Szatmárott.

MATOLAI ETELENNÉ, szül. Szerdahelyi Amália, a meplénymegyei alispán neje, 65 éves korában, Sátoralja-Ujhelyen. — **Özv. SZABÓ MENTHÉRTNÉ**, szül. Zseni Eszter, 47 éves korában az Enying melletti Pusztá-Szunyogon, honnan holttestét Halasra szállították. A nagy kiterjedésű Zseni- és Bibó-családot mélyen sújtotta a haláleset. — **Özv. KABA JÁNOSNÉ**, szül. Grama Katalin, görög kath. lelkész özvegye, **százhet éves** korában a biharmegyi Margittán. — **Özv. RAJNÉ JÁNOS Gyöngyéné**, szül. Benkovich Johanna, Budapestén, 81 éves korában. **Rajner Kálmán**, a pesti hengermalom igazgatója édes anyját gyászolja benne. — **Özv. Kiss-Csepcesényi SÁNTIA GYULÁNÉ**, szül. Bradách Mária, volt államügyész neje, 62 éves korában, Tenkén. — **GEDBOS MARIÁ**, Szinben, életének 52-ik évében; **Hidvég-Ardón** helyezték örök nyugalomra a családi sírboltban. — **BAKOS JÓZSEFNÉ**, született Prokopp Zsuzsánna, 67 éves korában, Csorváson. — **Özvegy RÁNYI JÓZSEFNÉ**, szül. Pölczman Erzsébet, 66 éves korában, Baján.

Szerkesztői mondanivalók.

Ez a világ. Tartalma, az alakítás némely fogyatkozásait nem számítva, elég jó; de szerző nem mindig tudja gondolatait szépen, szabatosan s erőteljesen kifejezni.

A költő halála. Szerző nem tudta úgy megírni, a hogy elgondolta. Vannak szép sorok, de viszont a versnek jelentékeny része nagyon is közepesré. A költő utolsó látománya sem jó természetesen, pedig ezt nem lett volna nehéz jól megcsinálni.

Egy fájdalom. Szeress szívem ne sírj anyám. Itt-ott kivillan a tehetségnél egy-egy sikrúja; de más-különbén gyakorlatlan kezdő gyöngye kísérletei.

Márcozias szent napján. Szászorsz elmondott már, s ennél sokkal szebben. E versnek költői értéke nincs.

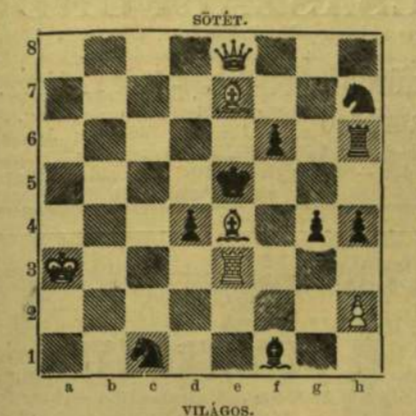
Kaczagok. Sirok. Kérelem. Szerző a kis verseket epigrammál fordulattal igyekezett befejezni. De igyekezete nem igen sikerült. Kísérletét most még komoly figyelembe nem jöhetnek.

Nem közölhetők továbbá: A jó anya. A megkésztet bojár. Róza nyílik. A vágyak. Vadul üvölt a zivatar. Rengő harmat. (Az utóbbi négy közül ez az utóljára említett válik ki némileg népdal hangjával.)

SAKKJÁTÉK.

2108. számú feladvány. Csár W. K-től.

(II. díjat nyert feladvány.)

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2091. sz. feladvány megfejtése. Jespersen J.-től.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Vd1-e2	Bd3-d2 : (a)	1.	---	Bd3-g3 + (b)
2. Bb1-d1	Bd2-d1 :	2.	Eg7-f6	Bg3-g6 +
3. Hg3-e3	t. sz.	3.	fa-g6 : stb.	
4. Vc2-h2 v.				
Hc6-g7 mat.				
	Világos.	b.	Sötét.	
	2. Vc2-c6 +	---	Bd3-(d)	
	3. Bb1-e1 + stb.		Kd6-e5	

Helyesen fejtették meg: Budapestén: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Kecskeméten: Balogh D. — A pesti sakk-kör.

KEPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 10-ik számában közölt képtalány megfejtése: **Az áldozat nagyságát csak az érzi meg, a ki hozza.**

Felolós szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9

Gummiárúk, betegápolási eszközök **sérvekölők** (összevont F. Bergerand párisi gyárostól) legelőnyösebben beszerezhetők **Polgár Nádor gyógyszer.** Budapest, Váci-körút 17. 6734

Legujabb találmány! **Legujabb találmány!**
A Wagner-féle szab. gyorsan száraró Hungária mázolófestékek.
Nagy munkaidőmegtakarítás.

Tíz perc alatt száraródnak és csontkeménynyé válnak. A Wagner-féle gyorsan száraró festékek alkalmasak mint és fényes mázolóra úgy fedett helyiségekben, mint szabadban, padlók, portálók, iradási-, fizetési-, előszoba- és konyhabereendezések, kemény és puhafabator-, ablakok, ajtók, fa- és kőfalak, homlokzatok, konyhafalakra stb., továbbá vasalkatrészek rozsdamentes mázolására ömörpiralaposz mellőzésevel. Drap, barna, fekete, kék, sárga, szürke, vörös és zöld színekben kaphatók festék, drogéria és fűszerkereskedésben. — Egyedüli gyáros:

STROBENTZ KÁROLY
Budapest, VI., Szabolcs-utca 4. 8123

BÁNHEGYI C. J.
BUDAPEST,
IV. kerület, Rostély-utca 13. szám.
Nagy választék mindennemű
horgony halászati szerekből.
Ugymint horgok, horgok felkötve, legyek és rovarok, horgászati készletek, uszatók, vízhatlan selyem és keuderzsinórok, szinórkerek halászbötköz, forgók és halászbötkök.
Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 8118
Eladás nagyban és kicsinyben.

Élősövény.
Gleditschia (koronavis, krisztusfű vagy tuskés lepényfa). Valamennyi sörényövény között legelő. Gyorsan fejlődik, nem eszemézik (mint akác, orgona stb.) sűrű gyomos (12–25 cm. ágyú) típusú ember és bármilyen állattal; fejlődve, hogy azaz, homok, meszes, kőes, szikes stb. talajban kiünnén díszlik, szőlők, kertek, legelők, udvarok, majork, temetők stb. körülkerítéshez felülmúlhat, legelősebb, örökös sörény közt. Ezar darab esemete ára 6 ft, elegendő kettész méterre. Minden megrendeléshez rajzokkal ellátott, nyomtatott útítési és kezelési utasítás mellékeltek. Ismerető árjegyzék ingyen és bérmentve **Magvak**, friss szedve, csiraképes. 100 kiló 28 ft, 50 kiló 16 ft, 10 kiló 4 ft 20 kr. Szőlőoltványok szokványminőségben meg eladásra vannak.

Szőlőültető.
Szabadalmaza Ausztria-Magyarország és Franciaországban. Egyszeri lenyomással 12 cm. széles és tetszés szerinti 40–60 cm. mélyű kerek gödröt csinál, melyből a föllet kiemelt, kitűnő eredményűvel használatba bármilyen gyökeres és sima szőlővesszők, olványok ültetéshez és iskolázáshoz, kert események, egyhennű kerü ültetések, élőövény és hárm dugványok ültetéséhez. Szőlők, gyümölcsösök és szőlőgyepek fátokak, rétegzéséhez. Kiallítás kitüntetések. Nagyüzemben nagyüzem és előrendi díszoklevek. Nagyváradon 1891-ben ezüst oklevél. 1896-ban nagy ezüst érem és díszoklevek. Kassán ezüst éremmel ékített díszoklevek. Az ezredév kiállításán Budapestén, kiállítású nagy érem és oklevél. Balaton-Füreden ezüst érem oklevél. A brüsseli nemzetközi kiállítás nagy ezüst érem és díszoklevek. Ezeket fényl ezreke meő ezüst éremmel levek bizonyítják kitűnő gyakorlati képességüket s főként azt, hogy szőlősejt, kertész, gyümölcsöz, nagy minden más, mezt vagy bejegyzésköndösni taliban nekülkülzetlen eszköz, s oly érös készületi, szükséges lyennak furásánál 2–3 nap alatt könnyű és gyors működésével már belezza.
A lapokban hirdett szabadalmazott, de nagyreszben használatképtelen új találmányok megrendelése tartózkodott tít ugyan sok megrendelő, de it már a fent írott, és még mindig szaporodó elismerő iratok és kitüntetések szerint mindenki a tárgy czéljainak megvalósítására van. Ara azelől, érös kivételben 4 ft 30 kr., 10 darab 40 ft. Megrendelhető a Szőlőoltvány-telep kezelőségé-nél Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid. 8103

50 év óta
közkeveltségnek örvendnek **köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működési zavaráinál a kiti-mónék szavarálnal**
EGGER-féle MELLPASZTILLÁK
(1 doboz 50 kr. és 1 ft. Próbadozós 25 kr.)
Bérmennyiségek 20 kr. — A gromor rendellen működésű radikkal hatásnak bizonyultak
EGGER szódapaszttillái
(1 doboz 30 kr.)
Bérmennyiségek 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszárban. — 95-ös számközlél raktár Magyarországon. **Nádor gyógyszer.** Budapest, Váci-körút 17.

STROBENTZ KÁROLY
BUDAPEST, VI., Szabolcs-utca 4. 8123
Legujabb találmány!
Legujabb találmány!
A Wagner-féle szab. gyorsan száraró Hungária mázolófestékek.
Nagy munkaidőmegtakarítás.
Tíz perc alatt száraródnak és csontkeménynyé válnak. A Wagner-féle gyorsan száraró festékek alkalmasak mint és fényes mázolóra úgy fedett helyiségekben, mint szabadban, padlók, portálók, iradási-, fizetési-, előszoba- és konyhabereendezések, kemény és puhafabator-, ablakok, ajtók, fa- és kőfalak, homlokzatok, konyhafalakra stb., továbbá vasalkatrészek rozsdamentes mázolására ömörpiralaposz mellőzésevel. Drap, barna, fekete, kék, sárga, szürke, vörös és zöld színekben kaphatók festék, drogéria és fűszerkereskedésben. — Egyedüli gyáros:

EPILEPSZIA.
(Nyavalyatörés, nehezékör.)
Bistvo gyógyulás az «Antiepileptique de Lille» által az idegrendszer minden részénél, kivált pedig a szélgyógygyógyításnak tartott epilepsziában. A rózsás hó levélzárókat és a gyögyűsít eszék nag. számú igazoló bizonyítványokat tartalmaz. Ezt mindenki (magán meg akarja), ki bérmentes levelben kerli. Címzettendő:
M. FANYAU gyógyszerész
LILLE (Nord) 7786
vagy **Török József** gyógyszerész Budapest, Király-u. 12.

Rogátsy-féle LILIANA-CREME.
Bamulatos hatás. Teljesen ártalmatlan.
Minden hölgy, aki szép lenni és tetszeni akar, és a szépségét legelősebb koráig fenntartani kívánja, csak Rogátsy-féle LILIANA-CREME-t használja, mert csak ezáltal lehet a valódi szépséget elérni. A rózsás hó levélzárókat és a gyögyűsít eszék nag. számú igazoló bizonyítványokat tartalmaz. Ezt mindenki (magán meg akarja), ki bérmentes levelben kerli. Címzettendő:
M. FANYAU gyógyszerész
LILLE (Nord) 7786
vagy **Török József** gyógyszerész Budapest, Király-u. 12.

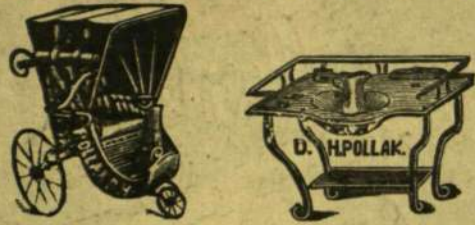
500 koronát fizetek annak, ki **a KOTHE-féle fogviz**
használatát után, átvégye: 35-kr.; valaha még fogfájást kap, vagy a kinek szája kellemetlen szaga, **Kothe-féle fogszéplítő**, egy kitűnő fogtisztító szer, a fogakat hófehérré teszi; dobozonként 30 kr.
Budapesti főraktár: gyógyszerész: **a nádorhoz Dr. Egger L. és J. V. L.** Váci-körút 17.
J. G. Kothe utóda, Gritters H. Berlin.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcsön Részvénytársaság
Befizetett részvénytőke: **10.000.000** korona.
Központi irodája és Vándorútit 5. szám.
Budapest, VI. kerület, Andrássy-utca 5. szám.
Fők: **IV., Koronaherceg-utca 11. szám. Zalogház fők: IV., Károly-körút 12., VII., Király-utca 37., VIII., József-körút 2., IV., Zsófia-utca, a főpénztári szoba, Előzők beutólet takarékpénztári könyvekről és pénztárgyek ellenében 4%-os kamattal, valamint folyószámlán (cheque-számlán). — (A 10%-os beutóletadás az intézet által.)
Megbízhatóság teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett. 7884**

Foulard-selyem
65 krtól - 3 frt 35 krig méterenként legujabb mintázat és színben -

valamint fekete, fehér és színes **Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig** méterenként — sima, csikos, kockázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szín és arnyalatban stb.)
Ruhák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér, vámentesen és házhoz szállítva.
Minták postafordultával.
Magyar levelezés. — Svájcba kétszeres levélbőlyög ragasztandó
HENNEBERG G. selyemgyárai, Zürichben
(ca. és kir. udvari szállító)

POLLÁK D. H.
Érczárú-csarnoka
újja újra szolidan készült
gyermek-kocsijait

A leggyorsabb és a legfinomabb kivitelben, továbbá bronzárkat, írókészleteket, dohányzó-készleteket, kávé- és teapözegek, szalon- és ebédlőbe való lusterek, jégkészítők, magánosoknak 15-35 frtért.
Salon jégkészítők zománcozott vistaralival 45-85
Jégkészítők heintsenek, mészárosnak és sörcsarnokba 75-150
Vasutorkok, mosdóasztalok, gyermekágyak, szalonnagyok, kerti padok, székek, asztalok, fürdő-kádak, ülőkádak, zuhanykészítők, angol zuhanykészítők, angol zuhanykészítők, altelt-mosótálak a legolcsóbb árakon.
Konyhaberendezések 25-500 frt-ig.
Megrendelési cím: 8090
Érczárú-csarnok
Budapest, Granátos-utca és Kossuth Lajos-utca 2. sarok.
A t. közönség kényelmére az érczárú-csarnok esti 9 óráig nyitva van. — Árjegyek kívánatra bérmentve küldetnek.

Legtökéletesebb arztisztító és szépitő szer:
Akácia arcz-creme 1 frt.
Akácia szappan 50 kr.
Évtizedek óta nagy sikerrel használják csúsz és kőszvény ellen a
REPARATOR

A Szt.-Rókus kórházban 136 eset közül 129 esetben teljes gyógyulást idézett elő. Nagy üveg 1 frt, kis üveg 50 kr.
Köhögés és rekedtség ellen
páratlan szer a rendkívül kellemes ízű és teljesen ártalmatlan szerekből, u. m. hársfávirág, hársfaméz és cukorból készült **Hársfáméz-cukorkák**, melyeknek doboza 25 kr. 8028
Ezen szerek utánzatok ellen törvényesen védve vannak.
Főraktár: **KRIEGER GYÖRGY**
Korona-gyógyszertára, Budapest, VIII., Kalvin-tér.
Kaphatók a gyógyszertárakban.

KÉRJEN
minden gyógyszerárban, droguáriában, illatszerekkereskedésben, fodrászüzletben csak
OSAN

készítményt, ha fogai tisztántartására és konzerválására tart valamit. — Ha szállítja ezen cikket még nem tartva raktáron, ugyazon nappal rendeltesse meg vele, mert általában a helyszínen van, hogy annak Onak költségmentesen szállítsanak. Tessék minden más fogtisztító szert a leghatározottabban visszautasítani, ha valaki Onan helyett ilyesmit ajánlana. A védjegyre és a címre pontosan ügyelni sziveskedjék.
ANTON J. CZERNY WIEN
XVIII., Carl Ludwigstrasse 6. (saját házában).
Főraktár: **Török József** gyógyszerár Budapest, Király-utca 12. és a **Nádor-gyógyszertár**, Váci-körút 17.
Lux Mihály drogna üzlet IV., Múzeum-körút 7. szám.
Árak: Onan szárazkezezésre 88 kr., Onan-fogor 44 kr., Onan-fogkefe 30 kr. — Orvosilag ajánlatot.

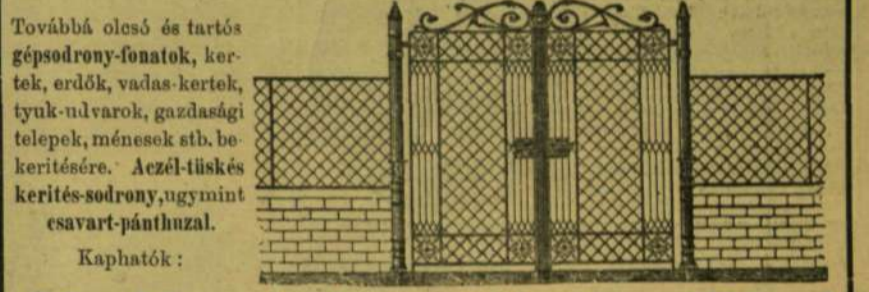
CSÁSZÁRFÜRDŐ.
A főváros legnagyobb fürdőintéze, több mint 11 hőforrással (27,3-65,3° C.) rendelkezik
Gőzfürdő 80 ülőszékkel, 1 forró és 2 langyos medence. Gőzkamra (43-49°). Zuhanykamra. Hideg medence.
Izapfűrdő alkülvívő hőgölyök és urak részére. Fedett nő-nagyszobák. Tükörfürdő. Tükröződő. Márvány-, porcellán- és kád-fürdők. — **Gyógyhely 200 hegyvidéki szobával.**
Aranykő park. 8138

Budapesti villamos városi vasút részvénytársaság.
HIRDETÉMÉNY.
A Budapesti villamos városi vasút részvénytársaság t. cz. részvényesei az 1899. évi április hó 14-én d. e. 11 órakor a társaság helyiségében VII., Kertész-utca 20. sz. a. tartandó **VIII. rendes közgyűlésre** ezenel tisztelettel meghívotnak.

NAPIREND:
1. Az igazgatóság évi jelentése és az abban foglalt indítványok.
2. Az 1898. üzleti év mérlegének és zárszámadásának előterjesztése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése és a felmentvény megadása iránti indítvány.
4. A nyereség felosztására vonatkozó javaslat.
5. Az alaptörvény 1 millió forinttal való fölemelése újabb 10000 drb 100 forint névértékű részvény kibocsátása útján és az alapszabályok 7. szakaszának, ennek folytatán szükséges módosítása.
6. Az igazgatóság kiegészítése iránti intézkedés.
A részvények letételei f. évi április hó 7-ig:
Az Angl-osztrák bank budapesti fióktelépél V., Fűrdő-utca 6. szám alatt.
Az igazgatóság.
Kivonat az alapszabályokból:
18. szakasz. Minden részvényes jogosítva van a birtokában levő minden 25 darab társasági részvény után egy-egy szavazattal a közgyűlésben gyakorolani. Szavazati joggal bíró azon részvényesek, kik a közgyűlésben személyesen vagy helyettes által részvenni kívánának, kötelesek a közgyűlés megtartására kitűzött határidő előtt 8 nappal részvényeiket a le nem járt szavazatokkal együtt, az igazgatóság által a közgyűlést egybehívó hirdetményben kijelölt letéti helyeken letenni.
20. szakasz. Az évi mérleg és zárszámadás, valamint a felügyelő bizottság jelentése a K. T. 198. §-a értelmében a közgyűlést megtartását megelőzőleg 8 nappal a társaság helyiségeiben közzétételre kötelezettek.
21. szakasz. Azon részvényesek, kik személyesen nem jelennek meg a közgyűlésben, magukat egy-egy közgyűlés megválasztásához személyesen állni képviselhetik. Kiskorúak, vagy gondnokság alatt állók törvényes képviselőik által képviselhetnek; nők és jogi személyek oly me. hatalmazott által is képviselhetik magukat, kik maguk nem részvényesek. (Utánnyomás nem díjazatik.)

CHOCOLAT MENIER
A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo.
Kapható minden fűszer- és csemege-kereskedésben és cukrászdában. 7807
Naponkinti eladás

Hazai gyártmány.
Csinos kerti- és parkkerítések, kapuk vaskerettel és sodronyfonat-betéttel.

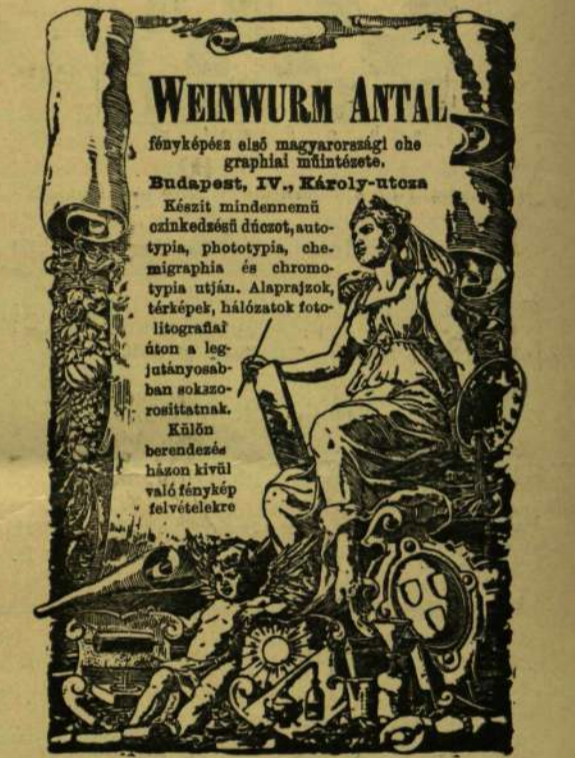
Továbbá olcsó és tartós gépsodrony-fonatok, keretek, erdők, vadás-keretek, tyúk-udvarok, gazdasági telepek, ménesek stb. bekerítésére. Acél-tüskés kerítés-sodrony, ugyint csavart-pánthuzal.
Kaphatók:
Kollerich Pál és Fiai
gyárosoknál. 8100
Budapest, IV. ker., Ferencz József rakpart 21. szám.
Árjegyek költségvetések ingyen.

LIPIK-FÜRDŐ
8112 Slavóniában.
Egyetlen jó tartalmú alkalikus hőforrás (64° C.) a Kontinensen.

Kitűntetve: Budapest 1895. és 1896., London 1893., Bécs, Róma 1894. és Brüsszel 1897. az első díjakkal.
1898. óta Lonjavölgyi vasúti állomása (Dugosellon át), indulás Budapest feléi gyorsvonattal 7 óra 15 perc reggel; érkezés Lipikre 6 1/2 órakor d. u. Romániában, Bulgáriában, Szerbiában, Boszniában, Bró. Novákán át. Azonkívül déli vaspálya állomása **Fakrac-Lipik-Kanizsán és Barcon** át. (1898. óta zónatarit.)
Visszatérés minden irányban nappali gyorsvonatokkal.
A Lipik hőforrások, természetes 64° C. magas hőmérsékletűek, gazdag nátrium tartalmukkal (magyar Éms), továbbá azoknak jódval való összekötésükkel fogva, ivó- és fürdősi célokra, kitűnő hatásukat mindennemű hurutos bántalmaknál (gége gyomor, bél- és hólyaghurutos), köszvényes és cruzos bajoknál, ischiásnál, ontsobajoknál, valamint a mirigyek, bőr- és vérbetegségeknél, görvélkör stb. Modern fürdőhely, pompásan kiállított porcellán-, márványfürdők stb., izasztó fürdők (tepidárium), baszinfürdők, fényesen berendezett szállodák, új gyógyterem, szonóra- és társalgó-termek, étterem és kávéház; remek széles fedett sétány bazárokkal a helyiségekben és a nagyszabású parkban villamos világítás. Kitűnő földszénkar.
Hivatalos fürdőorvos dr. Szemerény Bertalan.
— Jódhóvíz széküldése egyenesen a forrástól. — Magyarországi főraktár: **Edesky L. Mattoni és Wille** Budapest.
Bővebb felvilágosítások valamint fürdőleírásokkal szolgál a fürdőigazgatóság Lipikén.

HÖLGYEIM!
Nem kell az arczot elhanyagolni, hanem mielőtt szél vagy nap sugarak a szempilók vagy más tisztítatlan foltokat előidéznék, használják a **Pelle Plenis Crème**. Próbá tégely 50 kr., hozzávaló könyvekre-vel, melyben megtalálható minden gúba az arcz ápolásának, szappan 40 kr., Poudre fehér v. rózsaszín nagy doboz 60 kr. **Biztos eredmény** és cikkek árulásától kezdve a csokorban, V. úton, 11. számú, **MANLIDA** Budapeston, Bethlen-utca 12. a. 8082

Crème Ideale
a bőr szépség ápolásához, mely az eddigi készítményeknél mind tel- széknyalva tisztán színdíjmentesen van összehatva, nappal is sikerrel használható.
Crème Ideale szappan
a legkedveltebb virágillatokat tartalmazza a legfinomabb összetétel- től készült.
1 db 35 kr., 2 doboz 60 frt.
Idéale-Hölgyor
virágillatoktól készült, kedvesen a hölgyvilágnak, bőrszépítő szer. Ezen **Hölgyor Ideale** jól tapad a egygyakorítottabb szemek is képielenek a bőr poros voltát fel- tisztalítja.
1 gy doboz ára 1 frt 50 kr. Naponta postai széküldés minden irányban.
SCHWARTZ illatszertára
Temesvár
Higien. cosmet. Laboratorium.)

WEINWURM ANTAL
főnyköpés első magyarországi oho- graphiá művésze.
Budapest, IV., Károly-utca
Késit mindennemű orvosi feladat, auto- typia, phototypia, che- migraphia és chromo- typia útján. Alaprajtok térképek, hálózatok foto- litográfiá ion a leg- jutányosab- ban székno- rostitának.
Külön berendezés háson kívül való fénykép felvételekre

Ninon de Lenclos
a világhírű történelmi szépségnek titkáról emlíndi szép és fiatalok maradt végre lezuhalt a lepel és a világhírű Ninon-pipere- és széplőszerek alakjában mindenki megszerezheti **STEINER MIHALY** a fekete sashoz címzett városi gyógyszerár- ban Temesvár-belváros a szemédrum-templommal szemben.

Ninon kéz- és arczkenőcs a világ legjobb arczkenőcsé, a mely csodálatos jótékony és biz- tos hatása folytán minden egyéb arczkenőcsöt kiszorított, a legbiztosabb és leggyorsabb elváróit minden szempiló, májfolt, bőrpír, létrák, pattanás és a kéz- és arczbőr minden egyéb tisztálta- ságit és beleegőssé és hatása még soha nem maradt el. Egy tégely 50 kr.
Ninon kéz- és arczszappan (Savon de Ninon) az egyetlen arra, hogy a kéz- és arczbőr tisztítsa, rendkívül puhítsa és finomítsa, de a mellet teljesen ártalmatlan legyen, azért különösen a Ninon arczkenőcshez csakis ez a szappan használtsák mosdónak. Ára 40 kr.
Melyik a legjobb arczpor a világon?
Ezt a kérdést halljuk vagy szászor naponta! Nos, e talány meg van fejtve: Vegyen Ön Nagysád a bires **Ninon-arczporból** (Poudre de Ninon) és önmaga fogja ezant ez a kérdés válaszolni, mert ez egészen jól fedti a bőrt, alig észrevehető rajta és mégis gyönyörű fehérséget és üdőséget kölcsönöz és a mellet egy teljesen ártalmatlan arczpor, mely eddig fölülmulhatatlan. Három színben kapható. Egy eredeti doboz ára 1 frt.
Ninon-Crème szírtalan arczkenőcs (nappal is használható), a leggyökeresebb szer az arcz- és kéz minden tisztáltsága, még a legregebb ki- tütések orr és arczvörössége, kétségessé ellen. Hatása gyors, eredménye biztos. Egy eredeti tégely 1 frt 50, próbatégy 1 frt. — Ezen eddig felül nem mult és az egész világon legjobbnak elismert szépitő szerek, csakis a városi gyógyszerárban Temesvárott kaphatók és minden darab czegegel és névalárrással van ellátva, óvakodjék tehát mindenki a rossz és ártalmas hamisításoktól. Széküldés naponta, küldemények 3 frton felül nem számítatik a csomagolás. 5 frton felül bérmentve 7898
Raktárak Budapest: **Török József** gyógszrt. és az ország minden nagyobb gyógytárban.

Budapesti közuti vaspálya-társaság.
Hirdetmény.

A Budapesti közuti vaspálya-társaság
XXXIV-ik rendes közgyűlése
folyó évi április hó 12-én délután 1/4 órakor a társulat saját épületében V., Lipót-körút 22. szám alatt fog megtartani.
NAPIREND:

- Igazgatósági évi jelentés; előterjesztése az 1898. évi zárszámadásnak és mérlegnek, valamint a felügyelő-bizottság erre vonatkozó jelentésének; az osztalék megállapítása; határozat a felmentvény megadásának érdemében.
 - Jelentés az építkezésekről és a hálózat kiterjesztéséről, erre vonatkozó határozatok.
 - Előterjesztés a forgalmi személyzet segélyalapjának gyarapítására. 8136
 - A felügyelő-bizottság kiegészítése egy taggal.
- 7 Szavazati jogot adnak a társaság közgyűlésein (alapszabályok 15. és 20. §.) egyaránt a társaság részvényei, s illelleg élvezeti jegyei, ha legalább négy nappal a közgyűlés előtt az igazgatóságnál letétmentvettnek; 20 darab részvény vagy élvezeti jegy után egy szavazat gyakorolható, oly megszorítással azonban, hogy 20 szavazatnál többet egy részvé- nyes sem gyakorolhat, sem saját nevében, sem pedig megbízásból.
Felhivatnak tehát a t. cz. részvényes urak, kik a jelen közgyűlésben résztvenni óhaj- tanak, miszerint a címeleiket, a szelvényekkel együtt, beleértve a folyó évi május 1-én lejártó 15. számú, és névjegyek kibocsátásában, bejárólóg folyó évi április 8-ig, az igazgatóságnál (V. kerület, Lipót-körút 22. szám) délelőtt 9-12. délután 4-5 óra között, térítvény mellett letenni máltóztassanak, hol a szavazási igazolványokkal egyidejűleg az előterjesztendő zárszámla és mérleg, valamint a felügyelő-bizottság jelentése is átvehető lesz.
Budapest, 1899 márczius 24.
Az igazgatóság.
(Utánnyomás nem díjazatik.)

Általános elgyengülésnél, az alhasz szervek rendellenes működésénél, mell és gyomor- fájdalmaknál, nemkülönbén az üdülők legjobb és legizletesebb erősítőszert képezi a
HOFF JÁNOS FELE
MALLATA KIVONAT
HEGESZSÉGI-ITAL

Egy palack ára 75 kr., 5 palack bérmentve 3 frt 75 kr.
Kapható az összes gyógyszerárakban, drogna-, csemege- és fűszerkereskedésekben.
Magyarországi kizárólagos főraktár:
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerára, Király-utca 12. sz.

Házlebontás
miatt még csak f. évi április végéig az összes raktáron levő
szőnyegek,
csipke- és szövettüggönyök, ág- és asztalterítők, butor- szövetek, flanel-takarók, koci- és utazó-takarók, plaid- dek, pokróczok stb., míg a készlet tart, elismert kitűnő és szo- lid minőségben rendkívül olcsó árakon adatnak el.

Szőnyegmaradékok,
egy-egy ág- és asztalterítők, egy- szintén egyes függönyök hallat- lan olcsó árakon.
JOANNOVITS DÖME
IV., Kigyó-utca 3. 8097
Alapított 1820.

Az általános ismert, jó hírnévnek örvendő s több oldalalag ki- tüntetett sósborzesz-készítményem — keletkezésénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon címjegyeimet módosítom s arra két nyomatban saját há- zam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszermind védjegyként a budapesti iparkamrában.
SÓSBORZESZ
általános ismert kitűnő háziszor; különösen a bedorzsolás-kenő- gyűrdő-gyógyomláknál (massage) igen jó hatású. Ajánlható egyszer- mind fogtisztító szerül is, a mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősbíti és a száj tisztá, szagtalan ízt nyer a szesz elpá- rolgása után, nyugtatóan fejmosásra és a hajlodegek erősítésére, a fejkorpa képződés megakadályozására és annak megszüntetésére.
Egy nagy üveg ára 2 kor., egy kisebb üveg ára 1 kor.
BRÁZAY KÁLMÁN 8139
Budapest, IV. ker., Múzeum-körút 23. szám.

Epilepsiában
A ki (sekor- gúrosok) és más idegcs. állapotokban) szenved, hirtelen arról széküli széküli. Kivánatra ingyen és bér- mentve megküldi a Schwann- Apotheke, Frankfurt a. M.

A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló
BUTORCSARNOK
VIII., József-körút és Bérkocsis-utca szegletén levő Sváb-féle házában
nagy mintaraktárt és vállalati irodát nyitott, hol készleten tart, és válassz- tétkben, kiváló minőségű butorokát, 8094
ebédlő-, háló-, uriszoba és szalon berendezésekből.
Ezzel mód van adva a n. é. közönségnek közvetlen a készítő asztalos mesterektől jó butorokat jutányos áron kézen venni, esetleg megrendelni. Továbbá megtekintésre ajánlja a testületnek saját házában levő állandó kiállítását is.

Szépség és egészség.
Korunk főnyavalyaja az idegesség
és vértelenkedés, melyből számtalan kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a **vasas élinabor**
1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franko küldve 6 frt.
Szerével van készítve és minden hasznosnak készítmények között a legjobbnak elismert és vasat tartalmazza.
Kinek van szeplője?
vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztonság- gal fordulhat annak elűnt- tetésére végezt a világhírű **Serail arczkenőcshez,** mely nem csak eltávolít min- denféle bőrtisztítástól, hanem az arczbőr raktató fe- hérsé, tisztává és üdűvé teszi. 1 Tégely ára 70 kr. Arczpor hozni 3 színben 70 kr. Postán franko küldve 1 frt 5 kr. Szappan hozni 1 drb 30 kr.
ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon.
Kapható Budapest: 7890
Török József gyógszrt. utca és minden magyarors. gyógszertárban.

